

Programa museològic i pla d'usos per a la masia de can Maragall

Stoa

El present projecte museològic ha estat elaborat per:

Stoa

Direcció:

Jordi Padró

Treball de camp, elaboració i continguts:

Pere Guaita

Santos M. Mateos

Jordi Padró

Sandra Rosas

Conceptualització:

Pere Guaita

Santos M. Mateos

Jordi Padró

Sandra Rosas

Proposta expositiva:

Pere Guaita

Santos M. Mateos

Jordi Padró

Sandra Rosas

Gestió i viabilitat:

Jordi Padró

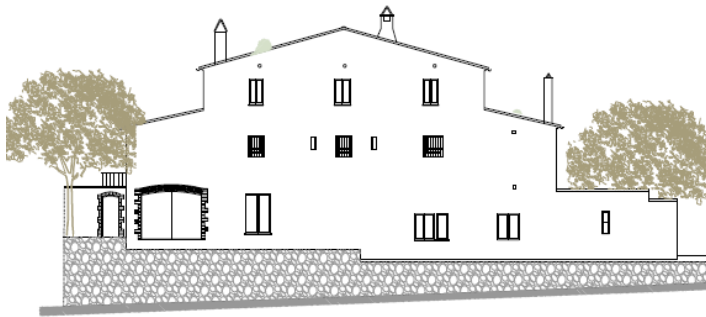
Rufino Ferrer

FAÇANA SUD

FAÇANA EST

FAÇANA NORD

FAÇANA OEST

Alçats. Projecte rehabilitació coberta de la masia. Ajuntament de Cornellà. Març 2016

Barcelona, desembre de 2016

1. MARC GENERAL DE L'ACCIÓ
 - 1.1. Objectius del projecte
 - 1.2. Història i característiques de Can Maragall
 - 1.3. Realitat patrimonial de Cornellà
 - 1.4. Sobre els espais i les activitats culturals al municipi
 - 1.5. Procés de consulta
2. DIAGNÒSTIC. PUNT DE PARTIDA
 - 2.1. Sobre la masia
 - 2.2. Sobre el patrimoni
 - 2.3. Sobre els espais i les activitats
3. A QUI S'ADREÇARÀ? MAPA DE PÚBLICS
4. QUÈ SERÀ? PLA D'USOS
 - 4.1. Encaix en el mapa de gestió
 - 4.2. Funció conceptual
 - 4.3. Funció pràctica
 - 4.4. Plantejament temàtic
 - 4.5. Proposta per a la determinació del nom de l'equipament.
 - 4.6. Recomanacions per al disseny de la marca i la identitat visual de l'equipament.
5. ORGANITZACIÓ D'ESPAIS
 - 5.1. Indicacions per a la intervenció arquitectònica
 - 5.2. Planta baixa
 - 5.3. Primer pis
 - 5.4. Segon pis
 - 5.5. Can Maragall virtual
6. PREFIGURACIÓ EXPOSITIVA
 - 6.1. Construcció del relat
 - 6.2. Prefiguració museogràfica del relat
7. MECANISMES D'ORGANITZACIÓ I GESTIÓ
 - 7.1. Model de gestió
 - 7.2. Els recursos humans
8. ANNEX
 - 8.1. Planimetria

Dotar Cornellà de Llobregat d'un equipament cultural de referència per a tot allò que tingui relació amb la memòria històrica i el patrimoni cultural de la ciutat.

Un equipament cultural que sigui:

- Transmissor de la història de Cornellà de Llobregat
- Difusor del seu patrimoni cultural
- Banc que preservi i difongui la seva memòria històrica
- Capaç de donar resposta a les demandes d'informació sobre la història i el patrimoni cultural
- Capaç de fomentar el coneixement i la recerca sobre la història i el patrimoni cultural local

Donar resposta a necessitats d'identificació interna (habitants de Cornellà de Llobregat) i de projecció externa (habitants de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i Baix Llobregat), amb una oferta cultural i educativa atractiva.

Un equipament cultural que haurà de:

- Fomentar la integració i la cohesió social
- Fomentar la participació ciutadana
- Projectar la imatge de la ciutat en el seu entorn més immediat
- Oferir activitats adreçades a tots els segments poblacionals
- Oferir un espai d'interrelació que connecti els diferents col·lectius

DESCRIPCIÓ BÀSICA

La masia Can Maragall, de planta basilical, està formada per tres cossos centrals de la mateixa alçada, de tres nivells, sense golfes ni graner, i dos cossos laterals afegits de dues plantes d'alçada. El conjunt, de cinc crugies, manté una estructura simètrica que es reflecteix a la façana. Les galeries laterals del primer pis són fetes amb arcs rebaixats.

Les cobertes són a dues vessants, tant en el cos central com en els dos cossos laterals. Aquests últims queden més baixos que el volum central.

L'estructura vertical està formada per parets de càrrega de maçoneria barrejada amb totxo ceràmic. La circulació interna es duu a terme gràcies a les grans obertures en forma d'arcs rebaixats de les crugies interiors, concretament a l'accés al nucli de l'escala.

Respecte a l'estructura horitzontal, està definida per les bigues de fusta i les rajoles. Al primer pis s'observen forjats de bigues de fusta i revoltos de maó.

La masia Can Maragall compta amb una superfície construïda de 905 m² en total, dels quals són útils uns 690,7 m² (a banda dels 348,7 m² dels jardins).

1.2. Història i característiques de Can Maragall

DESCRIPCIÓ BÀSICA

Totes les façanes estan revestides amb morter de calç, però es troben molt deteriorades per la falta de manteniment. A la façana sud, que dona a la Carretera d'Esplugues, les obertures estan col·locades segons tres eixos verticals, i tenen emmarcaments de carreus de pedra motllurats.

Les façanes est i oest, que corresponen als cossos laterals, es caracteritzen per les galeries amb set arcs rebaixats, actualment tancats amb fusteria. La façana nord, abocada al carrer General Prim, manté la composició plana de les altres, però la disposició de les obertures és més irregular, sobretot a la zona que correspon a la planta baixa. Amb la reforma urbanística de la zona, cap a l'any 2003, es va rebaixar la rasant del carrer, i per tant, es va haver de construir un mur que fa de base a tota la façana, anul·lant els dos accessos de la façana nord.

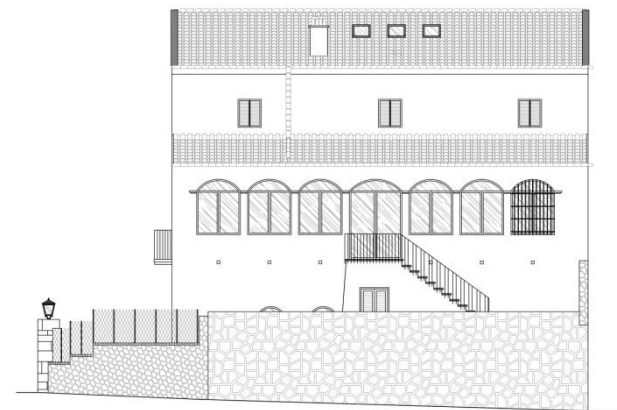
El conjunt compta amb un hipogeu, un espai soterrat amb una petita sala al final del recorregut que, segons la seva morfologia, es va utilitzar com a rebost i celler.

L'edifici ha estat molt transformat, sobretot durant la segona meitat del segle XX. En concret, la darrera intervenció ha estat la de l'any 1995, que va modificar la distribució i va rehabilitar els espais interiors mantenint l'estructura tipològica per tal de convertir-la en una residència per a gent gran.

DESCRIPCIÓ BÀSICA

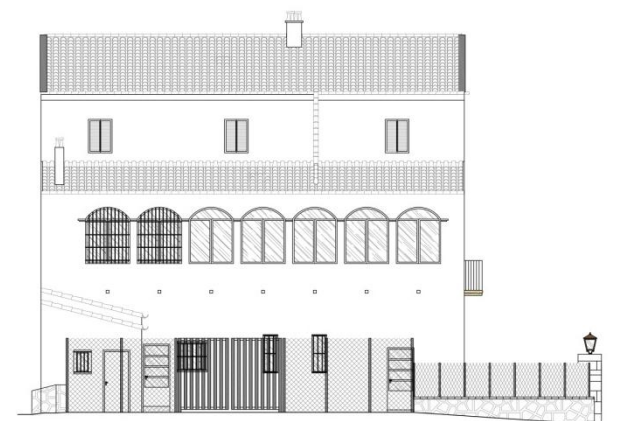
Alçat façana nord

Alçat façana est

Alçat façana sud

Alçat façana oest

1.2. Història i característiques de Can Maragall

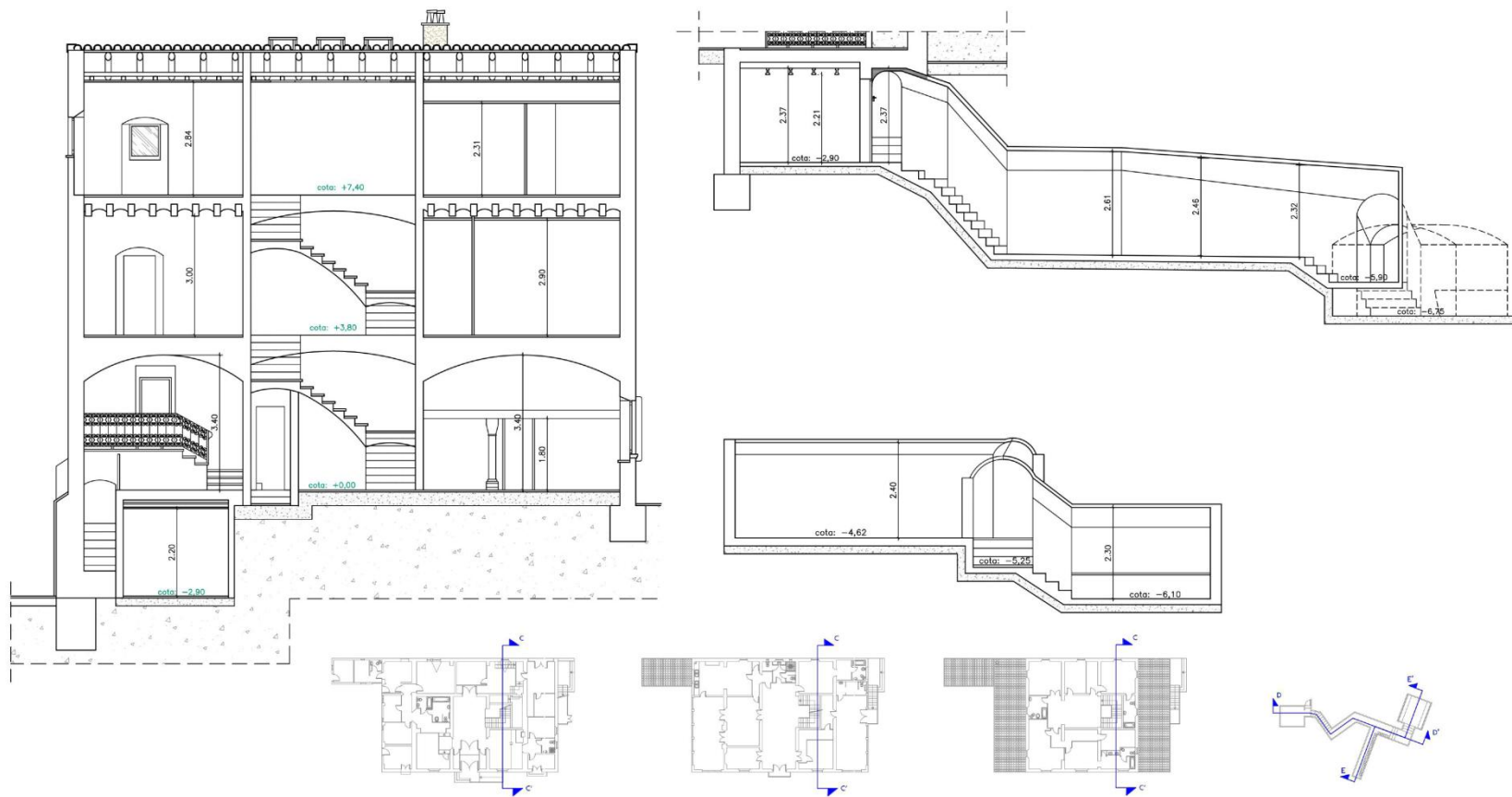
DESCRIPCIÓ BÀSICA

Secció longitudinal "A"

1.2. Història i característiques de Can Maragall

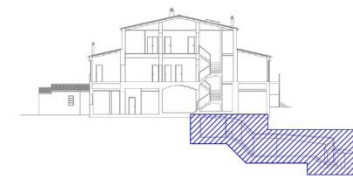
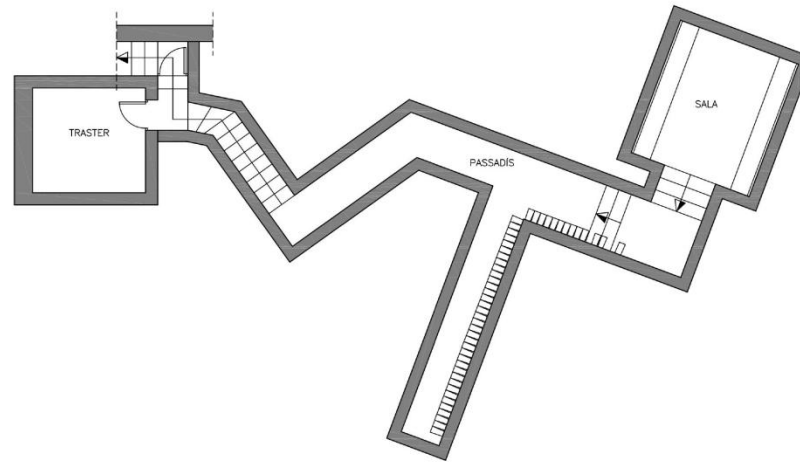
DESCRIPCIÓ BÀSICA

Secció transversal "C", "D" i "E"

1.2. Història i característiques de Can Maragall

DESCRIPCIÓ BÀSICA

Hipogeu

1.2. Història i característiques de Can Maragall

EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA (HIPÒTESI)

La història de la masia Can Maragall es remunta a 1331, quan el senyor del castell de Cornellà, Macià Masseguer, ciutadà de Barcelona, va establir com a emfiteusi a Arnau Duran, pagès de Cornellà, en “unes cases amb corral i una peça de terra en un lloc dit Palau sobre la vila de Cornellà”, segons diu la documentació.

En aquest primer moment, l'estructura de la masia seria un espai reduït construït en pedra que correspondria a una part del cos central de la planta baixa, d'activitat vitícola en gran mesura. En aquest espai caldria destacar l'antiga cuina amb volta de mocador, on actualment es conserva la llar de foc i una columna amb capitell figurat de datació i procedència desconeguda.

Després d'acollir diversos propietaris, al 1631 la masia passa a mans de la família Roig, de la burgesia barcelonina, la qual ja manifesta interès per dur a terme alguna reforma. Però no és fins la segona meitat del segle XVIII que hipotèticament Can Maragall va patir una gran ampliació, creixent en altura. Es van aixecar les altres dues plantes, la primera i la segona, sense golfes, tret diferencial ja que la gran majoria de masies de la mateixa època comptaven amb unes golfes o graner, amb la coberta a dues vessants que donen aigües a les façanes laterals. D'aquesta ampliació cal destacar la gran escala que comunica els tres cossos des dels tres vestíbuls amb volta catalana, i els forjats de revoltó ceràmic amb biguetes de fusta del primer. Posteriorment, es van afegir els dos cossos laterals, les grans galeries d'arcs rebaixats tant a planta baixa com al primer pis. Aquest darrer element va acabar de donar a la casa un caràcter més senyorial, acord amb la posició social dels seus propietaris.

1.2. Història i característiques de Can Maragall

EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA (HIPÒTESI)

A partir del segle XIX Can Maragall va ser propietat de famílies burgeses que explotaven els terrenys i que feien curtes estances, com era el cas de la família Maragall. Al 1856 Josep Maragall i Garriga (avi del poeta Joan Maragall) va comprar la propietat. Joan Maragall i Gorina la va heretar del seu pare i va ser qui s'encarregà de vendre els terrenys per quedar-se únicament amb la casa com a residència d'estiueig.

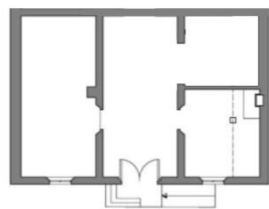
En una data que no podem ara per ara determinar es va construir l'hipogeu utilitzat com a rebost i celler. Cap a mitjans del segle XX es va haver de dividir el cos est de planta baixa en dues dependències, elevant 1m la part nord per poder obrir una porta per a vehicles rodats que estigués a nivell amb el rasant del carrer General Prim. Degut a aquesta intervenció es va realitzar l'escala per accedir-hi des de l'interior de la casa. Presumiblement cap al tercer quart del segle XX es van tancar les galeries de planta baixa amb maons ceràmics, així com les del primer pis amb grans finestrals, i es va construir el mur perimetral de la finca.

Fins l'any 1980 el seu ús va ser d'habitatge, posteriorment es va convertir en oficines d'una empresa d'assegurances. Però la seva darrera activitat com a residència per a gent gran, a partir de l'any 1994, va suposar una rehabilitació considerable de l'edifici, fent noves distribucions, revestiments, paviments i falsos sostres, sense incidir gaire en l'estructura.

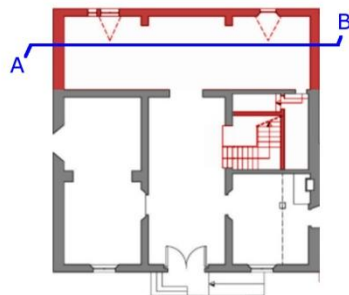
Al seu tancament, la masia va restar abandonada fins que va ser adquirida per l'Ajuntament de Cornellà al 2008.

1.2. Història i característiques de Can Maragall

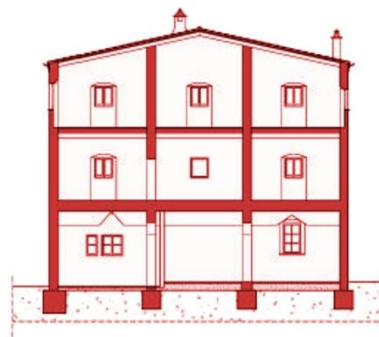
EVOLUCIÓ CONSTRUCTIVA (HIPÒTESI)

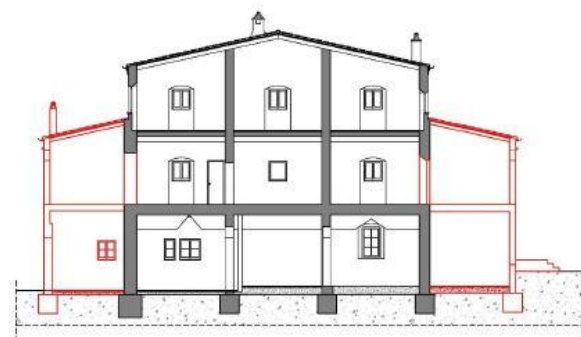
Plànol de la planta baixa del Mas Duran. Can Maragall en època medieval.

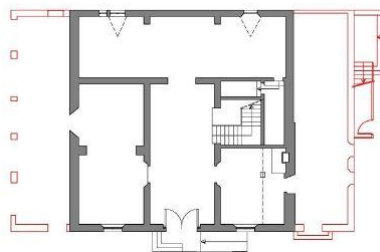
Plànol de la planta baixa de Can Giberga o Can Maragall, amb l'ampliació del segle XVIII en vermell i la línia de secció AB en blau.

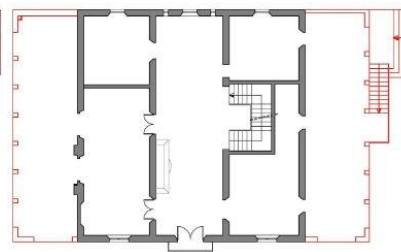
Secció AB de Can Giberga o Can Maragall, amb l'ampliació del segle XVIII en vermell.

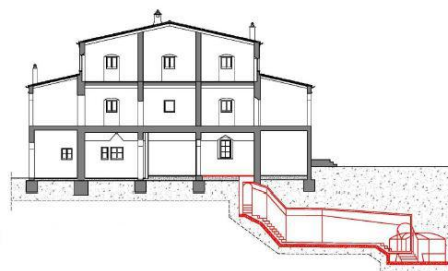
Secció AB de Can Giberga o Can Maragall, amb les galeries afegides posteriorment en vermell.

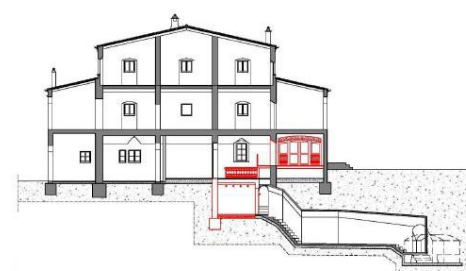
Plànol de la planta baixa de Can Giberga o Can Maragall, amb les galeries afegides posteriorment en vermell.

Plànol de la primera planta de Can Giberga o Can Maragall, amb les galeries afegides posteriorment en vermell.

Secció AB de Can Maragall, amb l'hipogeu en vermell construït en una data indeterminada.

Secció AB de Can Maragall, amb la porta per vehicles rodants, el canvi de cota, i les escales d'accés intern en vermell, reforma datada cap a mitjans del segle XX.

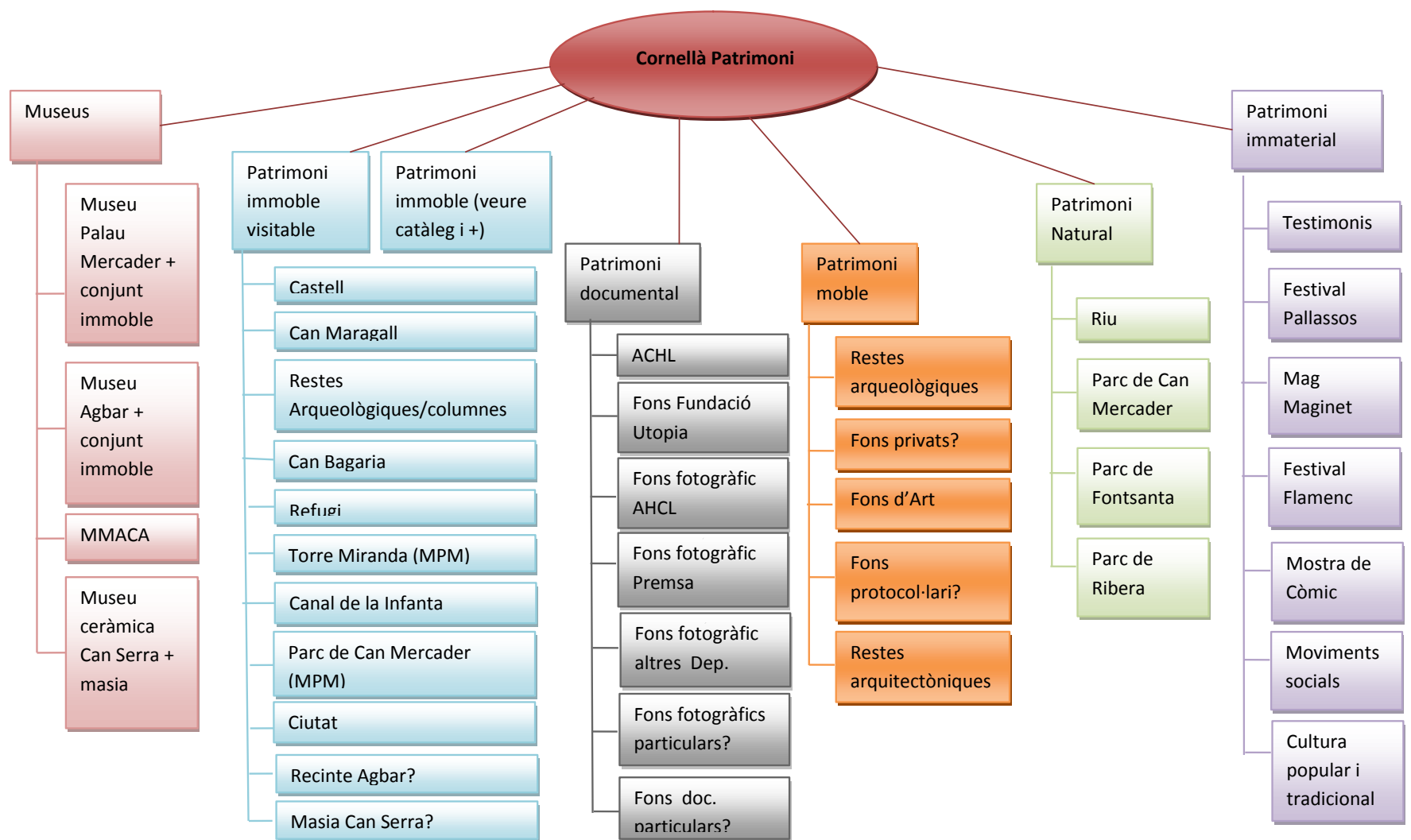
1.2. Història i característiques de Can Maragall

L'UNIVERS PATRIMONIAL LOCAL

La ciutat compta amb tot un conjunt de béns culturals materials i immaterials, esdeveniments culturals, espais naturals, equipaments museístics de titularitat pública i privada i arxiu històric. En sobresurten:

- Els béns immobles catalogats com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).
- El Campament Oriental del Mag Maginet.
- El *Festival Internacional de Pallassos. Memorial Charlie Rivel*.
- La zona natural del riu Llobregat.
- El Museu Palau Mercader i el Museu Agbar de les Aigües.
- El Castell i l'Arxiu Històric de Cornellà de Llobregat.
- Mostra de Còmic.
- Diverses manifestacions de la cultura popular i tradicional .

L'UNIVERS PATRIMONIAL LOCAL

Font: Departament de Patrimoni Cultural

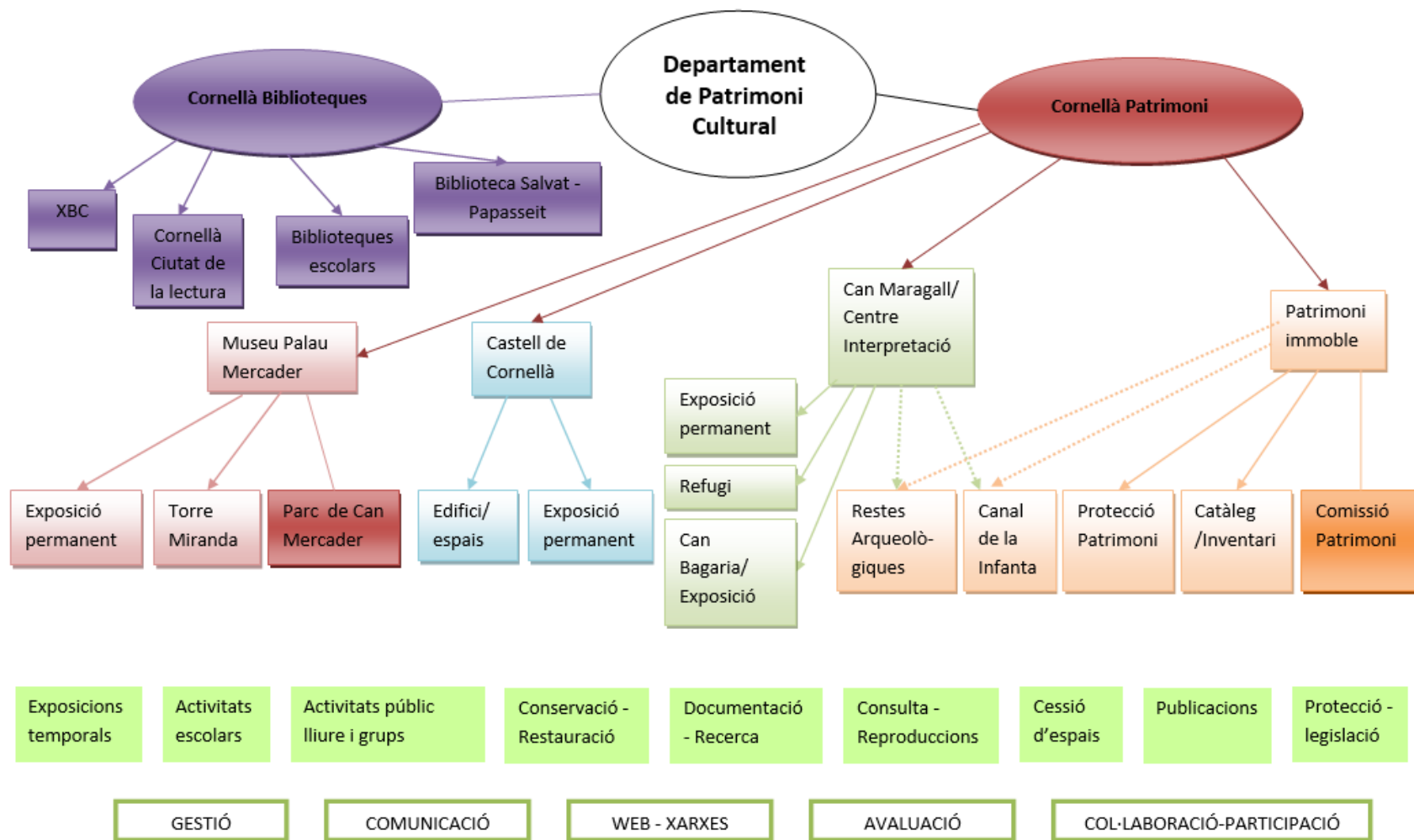
1.3. Realitat patrimonial de Cornellà

LA GESTIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL PÚBLIC

La gestió del patrimoni cultural de titularitat pública es porta a terme des del departament de Patrimoni Cultural i Biblioteques (Àrea de Cultura i Igualtat). Departament municipal que lidera el projecte museològic de can Maragall.

- Responsable política de l'Àrea de Cultura i Igualtat: Rocío García Pérez
- Responsable tècnic del departament de Patrimoni Cultural i Biblioteques: Joan Fernàndez i Trabal

LA GESTIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL PÚBLIC

Font: Departament de Patrimoni Cultural

1.3. Realitat patrimonial de Cornellà

LA GESTIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL PÚBLIC

1.3. Realitat patrimonial de Cornellà

ESPAIS CULTURALS

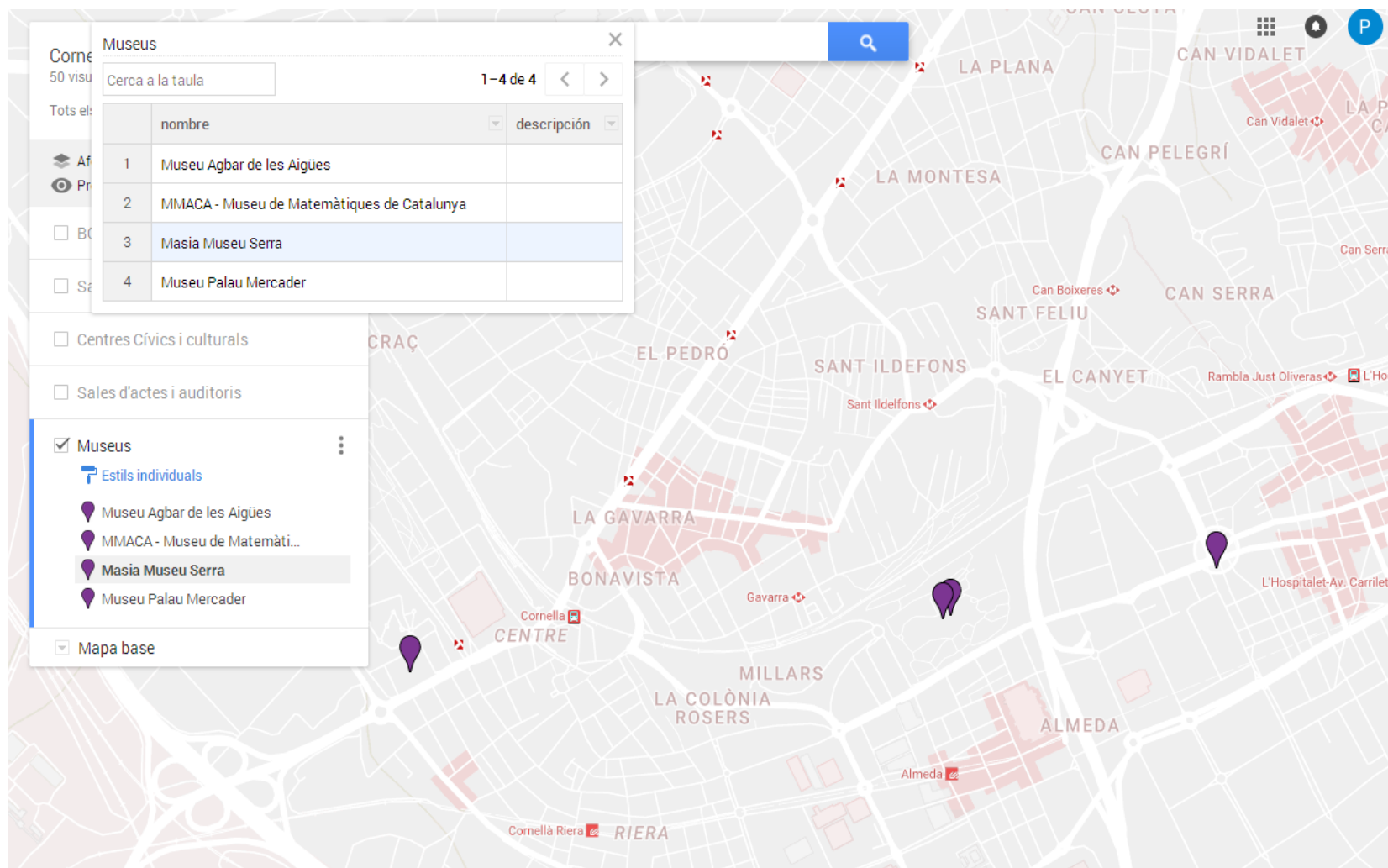
Cornellà de Llobregat compta amb una significativa xarxa d'equipaments culturals de diversa tipologia: museus, biblioteques, arxiu municipal, centres cívics i culturals, sales d'actes i auditoris.

Una xarxa d'equipaments que s'estén de forma diversa pels barris de la ciutat. El barri Centre, Sant Ildefons i La Gavarra concentren la gran majoria d'aquests espais. Font Santa–Fatjó, Almeda i el Pedró són els barris amb menor presència. Tanmateix, el pla estratègic “Cornellà, Ciutat de la Lectura” preveu la construcció, a partir de l'any 2016, de nous equipaments que completaran l'oferta actual.

Cap dels centres està dedicat, de forma específica, a aproximar (la difusió/divulgació de) la història i el patrimoni cultural cornellanenc a la ciutadania, malgrat que en alguns d'ells, ja sigui de forma puntual o permanent, es poden tractar aquests aspectes. En aquest sentit, el Castell exposa una petita col·lecció arqueològica provinent de jaciments locals i ha acollit mostres sobre la història de la ciutat. Un cas similar el podem trobar en el Museu Palau Mercader. Per altra banda, es disposa d'un fons bibliogràfic i documental local dipositat a la Biblioteca Central de Cornellà.

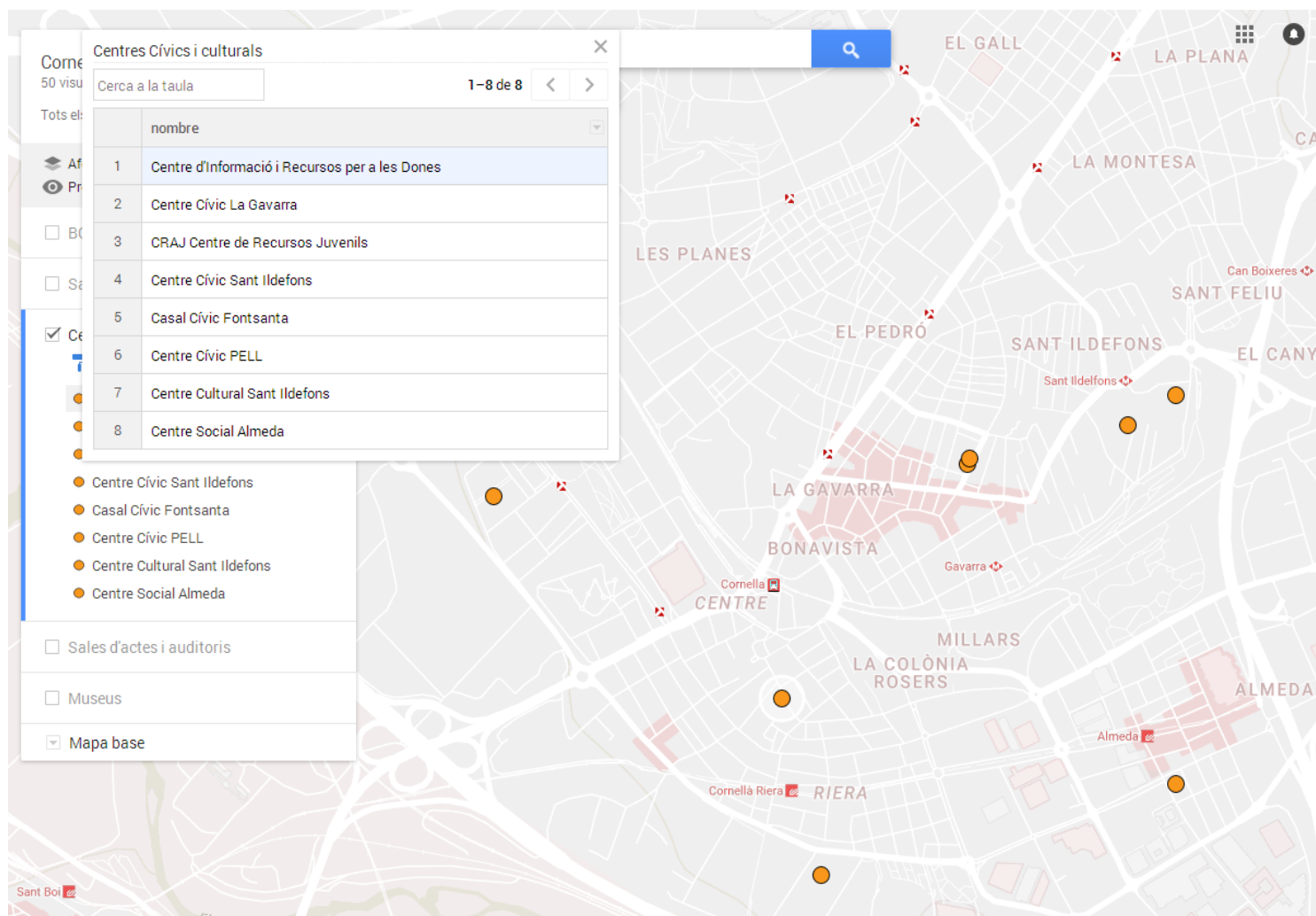
Els següents plànols ens permeten fer-nos una idea aproximada de la distribució dels equipaments arreu de la localitat, agrupant-los en quatre grans apartats: equipaments patrimonials, centres cívics i culturals, sales d'exposicions temporals, i sales d'actes i auditoris.

ESPAIS CULTURALS: MUSEUS

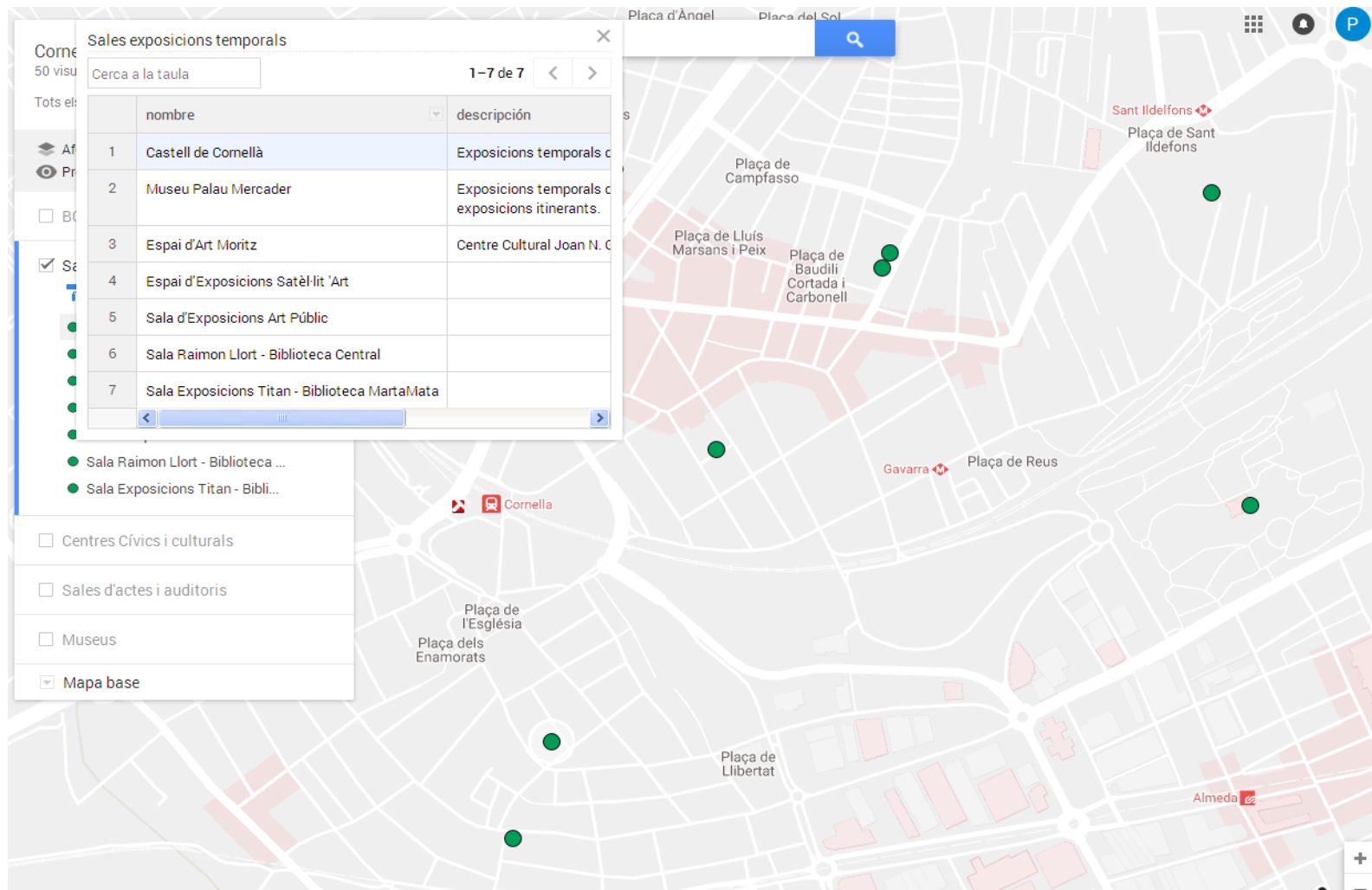
1.4. Sobre els espais i activitats culturals al municipi

ESPAIS CULTURALS: CENTRES CÍVICS I CULTURALS

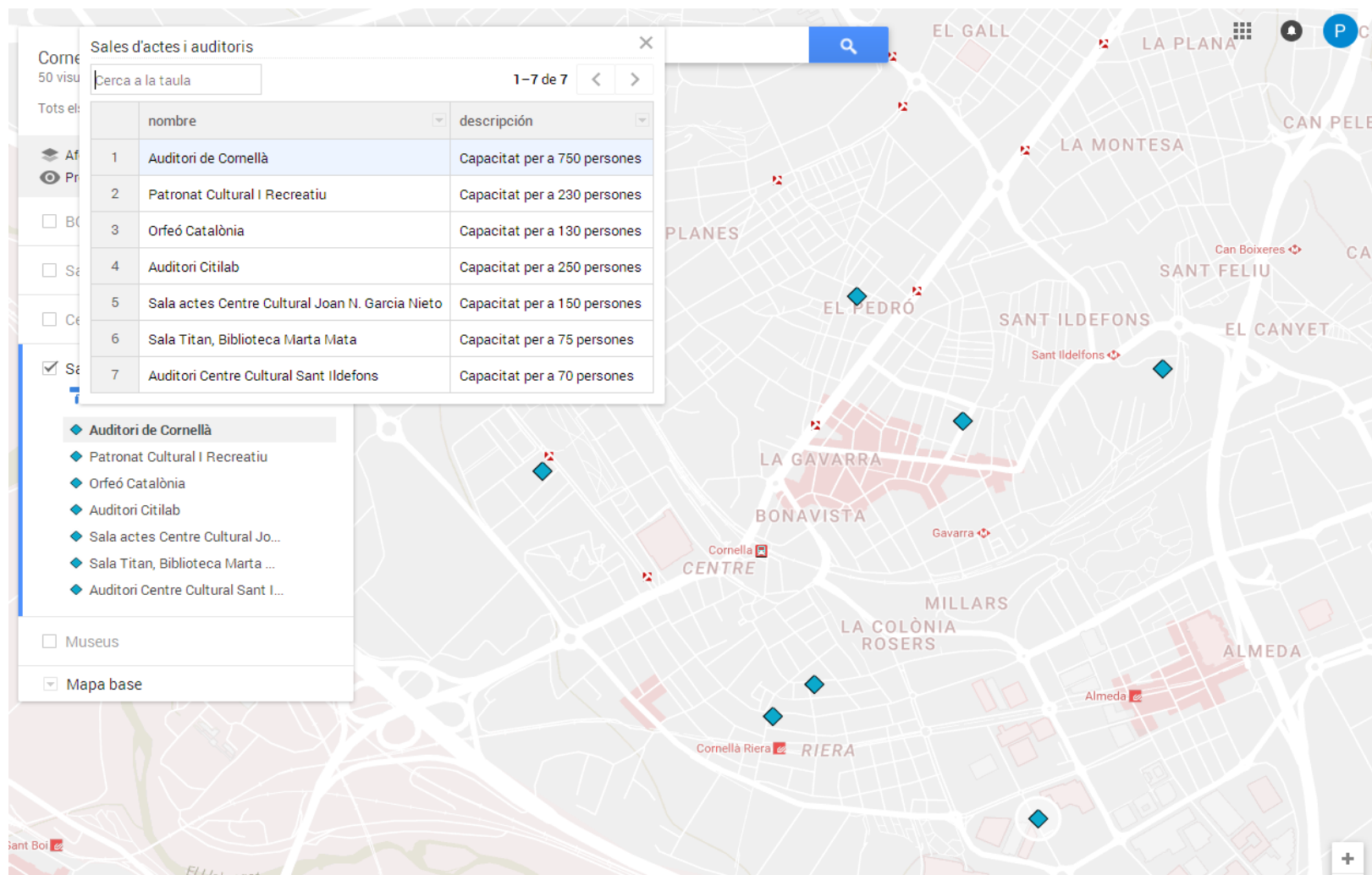
1.4. Sobre els espais i activitats culturals al municipi

ESPAIS CULTURALS: SALES D'EXPOSICIONS TEMPORALS

1.4. Sobre els espais i activitats culturals al municipi

ESPAIS CULTURALS: SALES D'ACTES I AUDITORIS

1.4. Sobre els espais i activitats culturals al municipi

ACTIVITATS CULTURALS

Vinculat a la xarxa d'equipaments anteriorment descrita, la ciutat disposa d'una àmplia oferta d'activitats culturals (relacionades amb la història i el patrimoni cultural) desenvolupada pels tres agents actius a la ciutat: l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat, el moviment associatiu local i un tercer grup, de caràcter heterogeni, que podríem definir com altres elements singulars.

Tot i l'existència d'una xarxa d'equipaments destinada a la gestió del patrimoni, no existeix una programació prou estable i continuada centrada en la història, la memòria i el patrimoni cultural de la ciutat.

Tot i això, sí que s'identifiquen un seguit d'actes, programats tant per l'administració com per les entitats, sovint relacionats amb el cicle festiu i la celebració d'efemèrides, que serveixen per recuperar retalls de la història local.

ACTIVITATS CULTURALS

Una part significativa de la programació de les entitats està realitzada amb el suport de l'Ajuntament: edició i presentacions de publicacions, actes, activitats i conferències. Una col·laboració que utilitza els canals municipals de comunicació per amplificar les activitats organitzades.

Ajuntament

Moviment
associatiu
local

Altres
elements
singulars

Per la seva banda, la programació a càrrec d'aquest grup heterogeni on es concentren fundacions, associacions de professionals i particulars es circumscriu als actes organitzats pel Museu Agbar de les Aigües, en primer terme, i amb menor pes pel Museu de les Matemàtiques, la sala d'exposicions Art Públic i la Masia Museu Serra.

UNA CONSULTA CIUTADANA PER A UN CENTRE

A proposta de l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat es va realitzar, al llarg dels mesos d'octubre i novembre de 2016, un ampli procés de consulta entre destacades persones de la societat civil cornellanenca. Un treball realitzat amb la intenció de conèixer de primera mà l'opinió sobre el projecte que es desenvolupava a can Maragall i recollir, en fase de disseny, les inquietuds que podien generar-se.

Una prospecció que ja comptava amb una fase prèvia realitzada, durant el primer trimestre de 2016, pel propi departament de Patrimoni Cultural de l'Ajuntament.

L'esmentat procés de consulta va assolir una mostra de 57 persones (a proposta del consistori), vinculades a àmbits tan diversos com el món educatiu, l'associatiu, el polític (exalcaldes), la dinamització i creació cultural, la història, la direcció d'equipaments culturals, la gestió municipal, i la representació dels col·lectius de nouvinguts. Un selecció que va intentar reproduir la diversitat de la societat civil cornellanenca.

UNA CONSULTA CIUTADANA PER A UN CENTRE

Entrevistats	Data entrevista	Qualitat
Frederic Prieto i Caballé	4/10/2016	Exalcalde de Cornellà de Llobregat (1979-1985)
Florenci Vila i Serra	4/10/2016	Personalitat de la ciutat
Pura Velarde i Cidoncha	10/10/2016	Presidenta de la Federació d'Associacions de Veïns de Cornellà de Llobregat (FAVCO)
M. Carmen Romero i López	10/10/2016	Presidenta de l'Associació per a la Memòria Històrica i Democràtica del Baix Llobregat
David González i Abad, Dolors Solano i León	17/10/2016	Director gerent del Citilab; coordinadora projecte Seniorlab del Citilab
Joan Romagosa i López, Eugeni Tamarit i Oró, Emilio Gómez i Pérez	17/10/2016	Presidents i expresidents d'associacions històriques: Patronat Cultural i Recreatiu; Orfeó Catalònia; Societat Coral la Unió
Jordi Serra i Moragas	17/10/2016	Director de la Masia Museu Serra

UNA CONSULTA CIUTADANA PER A UN CENTRE

Entrevistats	Data entrevista	Qualitat
Ana Isabel Aso, Maribel Zúñiga, Antonio García, Víctor Gómez, Mercè Pastor, José M. Hervàs, Gemma Coll, Urbano Martínez	20/10/2016	Direcció d'escoles de primària: CEIP Mare de Déu de Montserrat, Anselm Clavé, Alexandre Galí, Ignasi Iglesias Direcció de centres de secundària: IES Francesc Macià, Miquel Martí i Pol, M. Aurèlia Capmany, Centre de Recursos Pedagògics
Ignaci Doñate i Sanglas, Joan Tardà i Coma, Dolors Freixenet, Jordi Rocosa i Girbau, Abdó Martí i Bartomeu, Ramón Rull, Benigno Martínez, Ramón Martínez	21/10/2016	Personalitats de la ciutat
Òscar Mestre, Ramon Montserrat, Maria José Ramos, David Calabuig, Dàmaris Doñate, Javi Rubio, Carme Migallón	24/10/2016	Responsables tècnics municipals: cultura, innovació social, joventut, medi ambient, educació, inclusió, integració.
Antonio Martín	24/10/2016	President Peña Dominó
Emilio Ruíz i Pereda	3/11/2016	Vicepresident de l'Asociación Cultural-Deportiva Perú
Francesc Castellana i Jordi Izquierdo	3/11/2016	Fundació Utopia

UNA CONSULTA CIUTADANA PER A UN CENTRE

Entrevistats	Data entrevista	Qualitat
Núria Garcia i Salvador Muntell	3/11/2016	Personalitats de la ciutat
Núria Jiménez, Lorena Hernández, Carme Paez	7/11/2016	Tècnics municipals: igualtat, premsa i comunicació, arxiu municipal
Mari Luz Araujo, Albert Roig, Ricard Casademont, Emma Muñoz, Karen Román	8/11/2016	Arquitectes municipals, responsables de ProCornellà i responsables del projecte de restauració de la masia
José Montilla i Aguilera	9/11/2016	Excalcalde de Cornellà de Llobregat (1985-2004)
Pura Fornals i Sánchez	9/11/2016	Coordinadora del Museu de les Matemàtiques
Larbi Chekri	23/10/2016	Comunitat musulmana
Sònia Hernández i Almodóvar	25/11/2016	Directora del Museu AGBAR de les Aigües
Mercè Pastor, Ramon Montserrat, Héctor Zapata, Josep Oton, Lluís Torrens	28/11/2016	Personalitats de la ciutat

1.5. Procés de consulta

UNA CONSULTA CIUTADANA PER A UN CENTRE

Al llarg de les entrevistes es van tractar un ampli ventall de temes que giraven a l'entorn del projecte museològic de Can Maragall i de l'entrevistat. Per conèixer amb major detall el contingut d'aquestes, consulteu l'annex.

Una destacada representació de les opinions, aportacions i reflexions exposades al llarg de les entrevistes han estat incorporades al present projecte museogràfic, com exemple de participació activa en el disseny i elaboració de continguts d'un equipament cultural.

El següents esquemes volen resumir les conclusions dels principals eixos sobre els quals van girar les entrevistes:

- L'edifici de Can Maragall
- La relació amb la ciutat i els seus ciutadans
- La gestió interna i patrimonial
- Els continguts i els discurs
- La dimensió educativa

L'EDIFICI DE CAN MARAGALL

- La masia compta amb una centralitat i ubicació estratègica idònia per convertir-se en la seu del projecte.

- L'espai és limitat i la seva estructura dificulta la seva adaptació com a equipament cultural.
- Risc de demanar massa a l'edifici com a equipament cultural, i per les seves dimensions, podria no aconseguir satisfer totes les propostes.

LA RELACIÓ AMB LA CIUTAT I ELS SEUS CIUTADANS

- Es manifesta la necessitat de dissenyar un equipament cultural de memòria i història, aglutinador del patrimoni, a Cornellà de Llobregat.
- S'aprecia la voluntat per que sigui un centre actiu, en constant evolució i transformació.
- Es posa de manifest l'interès per que sigui un centre construït entre tots i per a tots.
- Voluntat per que el centre generi autoestima en els ciutadans, destacant els signes d'identitat de Cornellà de Llobregat.

- S'exposa la dificultat que suposa incidir en la cohesió social que ha de dur a terme el centre, i el gran repte que suposaran tant els joves com els immigrants més recents.

LA GESTIÓ INTERNA I PATRIMONIAL

- Can Maragall haurà de ser el centre neuràlgic d'un sistema patrimonial que expliqui el conjunt de la ciutat.
- Podria convertir-se en l'Oficina de Turisme de Cornellà de Llobregat, homologada per la Generalitat.
- Les entitats culturals podran col·laborar en la gestió quotidiana del centre.
- Actitud positiva i col·laborativa per part de totes les entitats, tècnics municipals i personalitats entrevistades.

- Tot i ubicar-se al barri centre, haurà d'irradiar activitats a la resta de barris, comptant amb la disponibilitat d'altres equipaments culturals de Cornellà.
- És necessari dotar de caràcter i significat espais patrimonials actualment en desús (com Can Bagaria).

ELS CONTINGUTS I EL DISCURS

- El centre haurà de proporcionar als visitants una visió històrica global de Cornellà de forma sintètica i atractiva.
- El discurs hauria d'oferir diferents nivells de lectura, per als diferents tipus de visitants.
- El centre haurà d'assumir la funció de "base de dades", recollint els continguts que de forma participativa siguin aportats per la ciutadania. En aquest sentit, la virtualitat jugarà un paper important, ja que el centre comptarà amb un portal propi a través del qual es podran consultar tots els continguts.
- Haurà de comptar amb un espai d'exposició estable, però dinàmic, en constant transformació.
- El discurs no ha d'explicar la història de Cornellà de forma cronològica i exhaustiva, sinó que se'n destacaran sobretot les grans fites històriques que singularitzen la transformació del territori, retratant el pas de la Cornellà agrícola a la Cornellà industrial, i d'aquesta a la conurbació que és actualment la ciutat. Es donarà una gran importància a la segona meitat del segle XX, període clau que ajudarà a tractar la Cornellà del present, i als moviments socials.
- La memòria oral ha de tenir un paper rellevant, posant en valor el patrimoni intangible que poden aportar els testimonis vius de la ciutat.

- No s'ha de desvirtuar el caràcter del centre, que cal que se centri en la història, la memòria, la identitat i el patrimoni de Cornellà de Llobregat.
- Clara preocupació en què els testimonis vius no es perdin abans de ser documentats, tasca que es pretén que assumeixi el centre.

1.5. Procés de consulta: conclusions

- Aspectes positius per al projecte
- Dificultats, riscos o obstacles per al projecte

LA DIMENSIÓ EDUCATIVA

- El centre haurà de programar activitats especialment pensades per als grups escolars.
- El centre podria disposar d'un espai de consulta i informació on poder adreçar els alumnes de Batxillerat quan realitzen els seus Treballs de Recerca, que ha d'estar ben connectat amb el Fons local de la Xarxa de biblioteques i amb l'Arxiu Històric Municipal.

- Se sol·licita que no únicament sigui l'escola qui acudeixi al centre, sinó que sigui el propi centre qui s'apropi a l'escola.

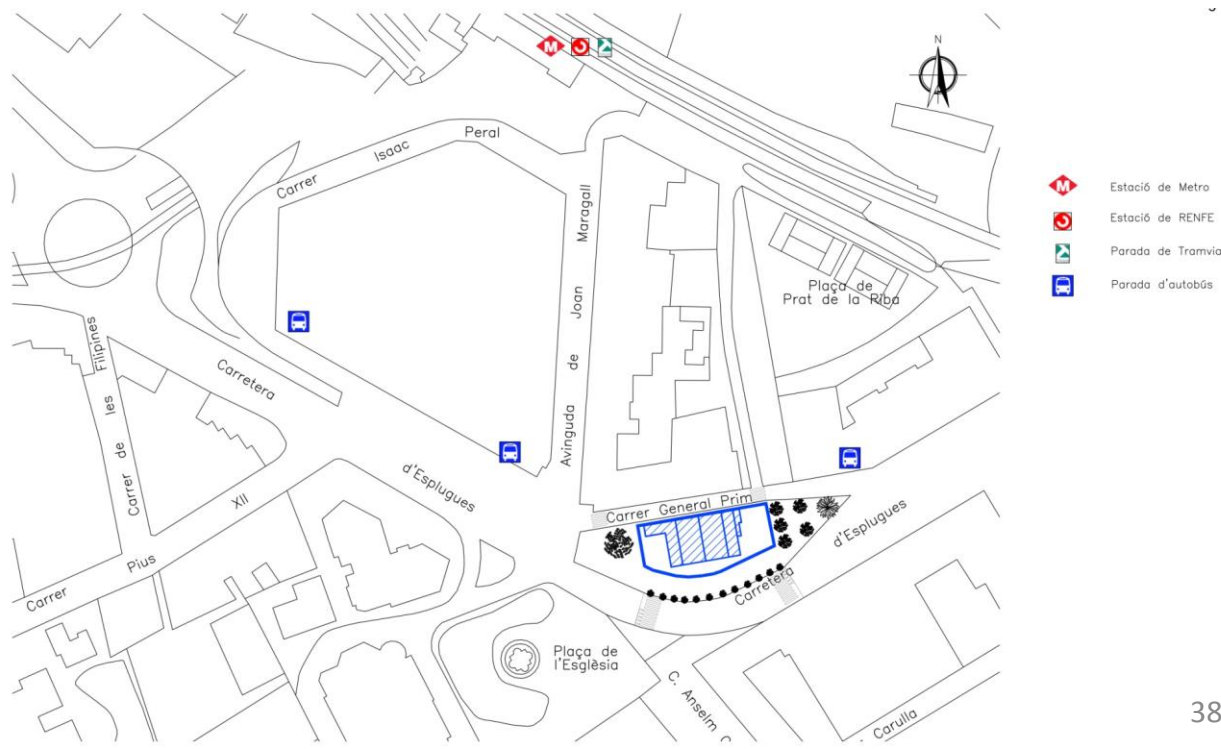
Edifici

Patrimoni

Espais i
activitats

Edifici

La localització de Can Maragall, situada en un lloc cèntric de la ciutat i ben comunicada amb transport públic, la converteix en un edifici ideal per a usos culturals.

2.1. Sobre la masia

Edifici

La masia de Can Maragall s'ha de rehabilitar arquitectònicament, tot adequant-la per als nous usos.

La seva superfície i estructura dificulta la seva adaptació, tot i que la seva centralitat brinda espais per a un projecte cultural.

Disposa d'un petit jardí, un espai exterior ideal per realitzar activitats culturals de petit format.

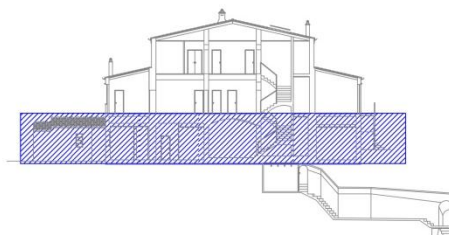

2.1. Sobre la masia

Estimació de superfícies: PLANTA BAIXA

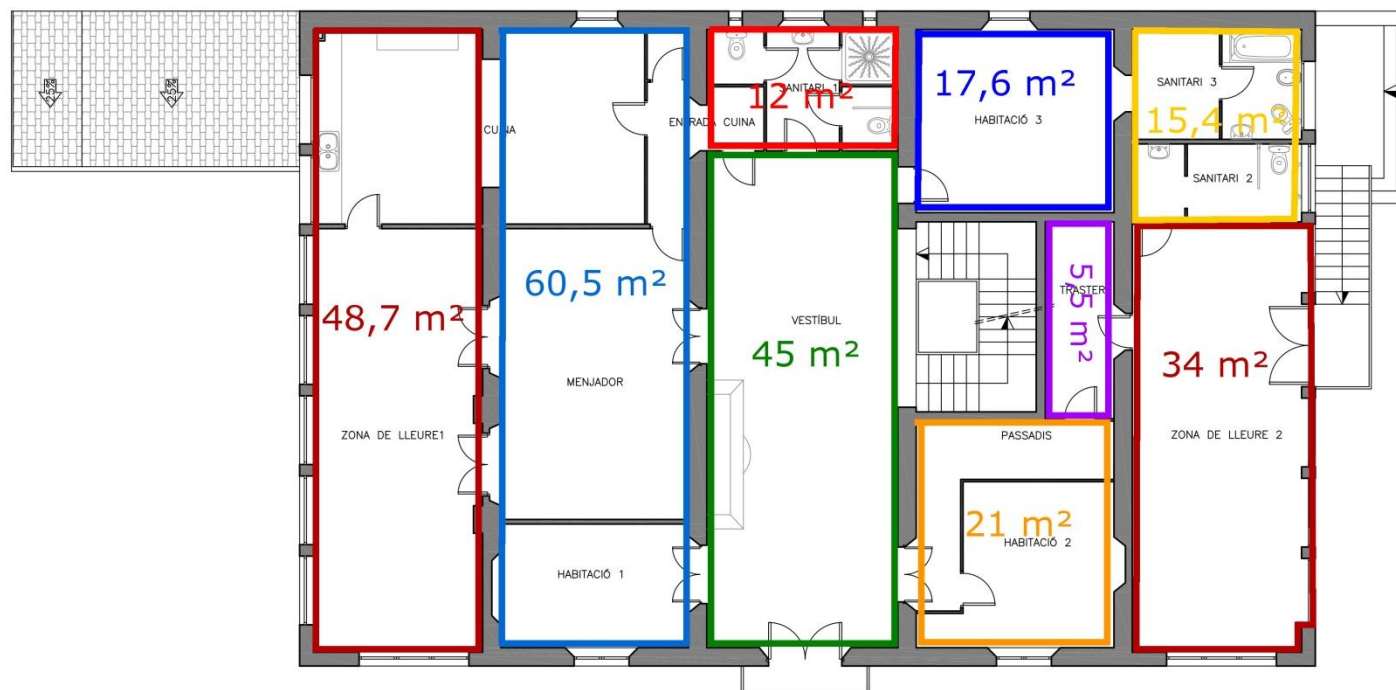

Superfície construïda P.B.: 355 m²

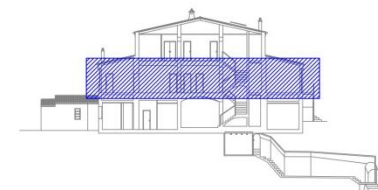

2.1. Sobre la masia

Estimació de superfícies: PRIMERA PLANTA

Superfície construïda P1: 335 m²

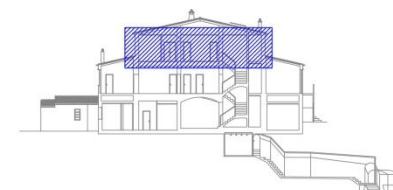

2.1. Sobre la masia

Estimació de superfícies: SEGONA PLANTA

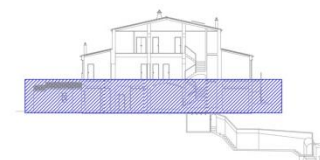
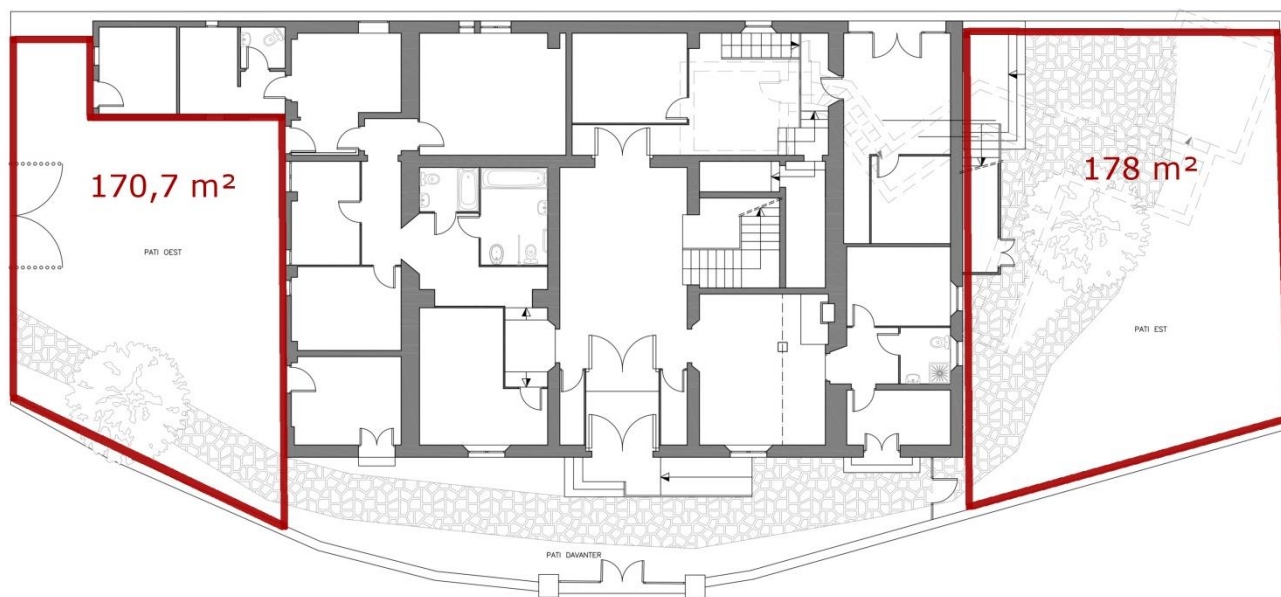

Superfície construïda: 215 m²

2.1. Sobre la masia

Estimació de superfícies: JARDÍ

2.1. Sobre la masia

Patrimoni

No existeix cap equipament que expliqui la història, tradicions, entorn natural ni identitat de Cornellà de Llobregat de manera integral.

No existeix cap equipament específic que reculli i difongui la memòria de la ciutat.

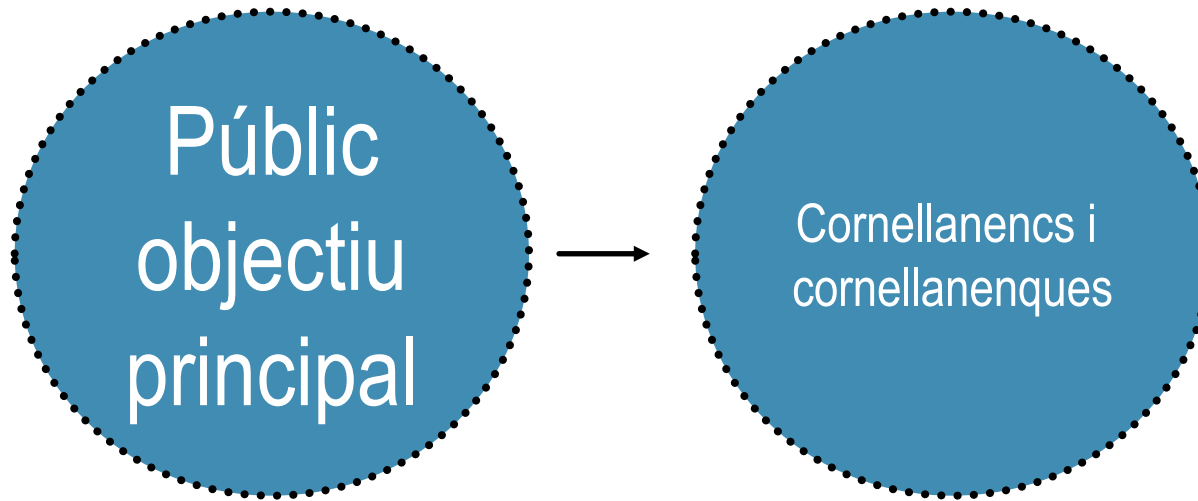
No existeix cap espai exclusiu que permeti l'acollida de visitants i la seva posterior centrifugació cap al patrimoni de la ciutat.

S'ha de posar en valor el patrimoni històric que conserva la ciutat.

Espais i activitats

Cornellà té una bona oferta d'activitats culturals, liderades pel propi ajuntament i per les associacions. No existeix un punt de referència que serveixi d'aglutinador i difusor de tota aquesta oferta.

VISIÓ MACRO

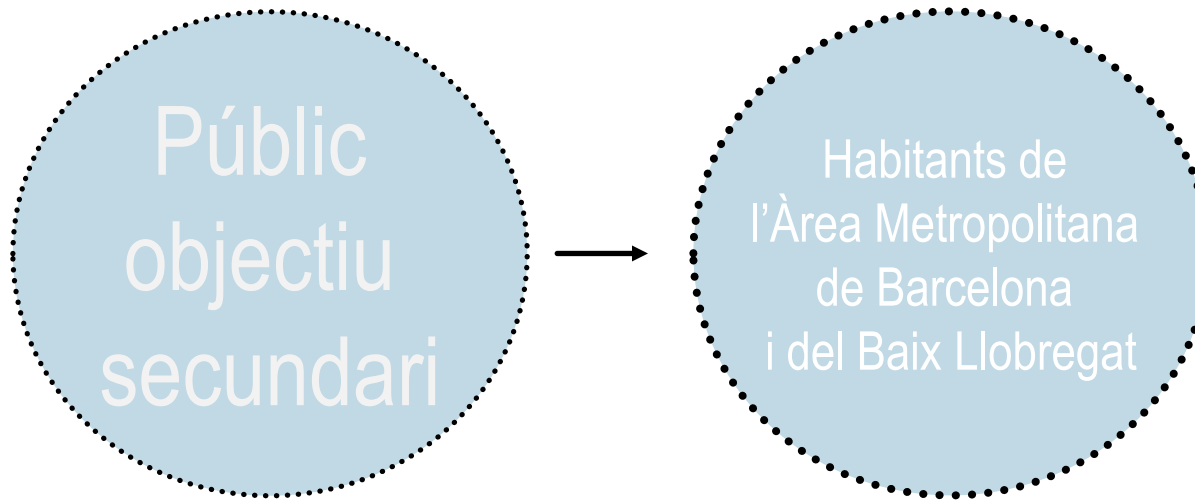

Serà un equipament amb vocació de teixir ciutat, un equipament que s'adreci als 86.072 habitants de Cornellà de Llobregat,² visquin al barri Centre o a tocar de L'Hospitalet de Llobregat, Sant Joan Despí o Esplugues de Llobregat.

No serà un equipament cultural del centre de Cornellà, només pensat per als habitants del centre de Cornellà.

² Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), dades de 2016: <http://www.idescat.cat/emex/?id=080734&lang=es>

VISIÓ MACRO

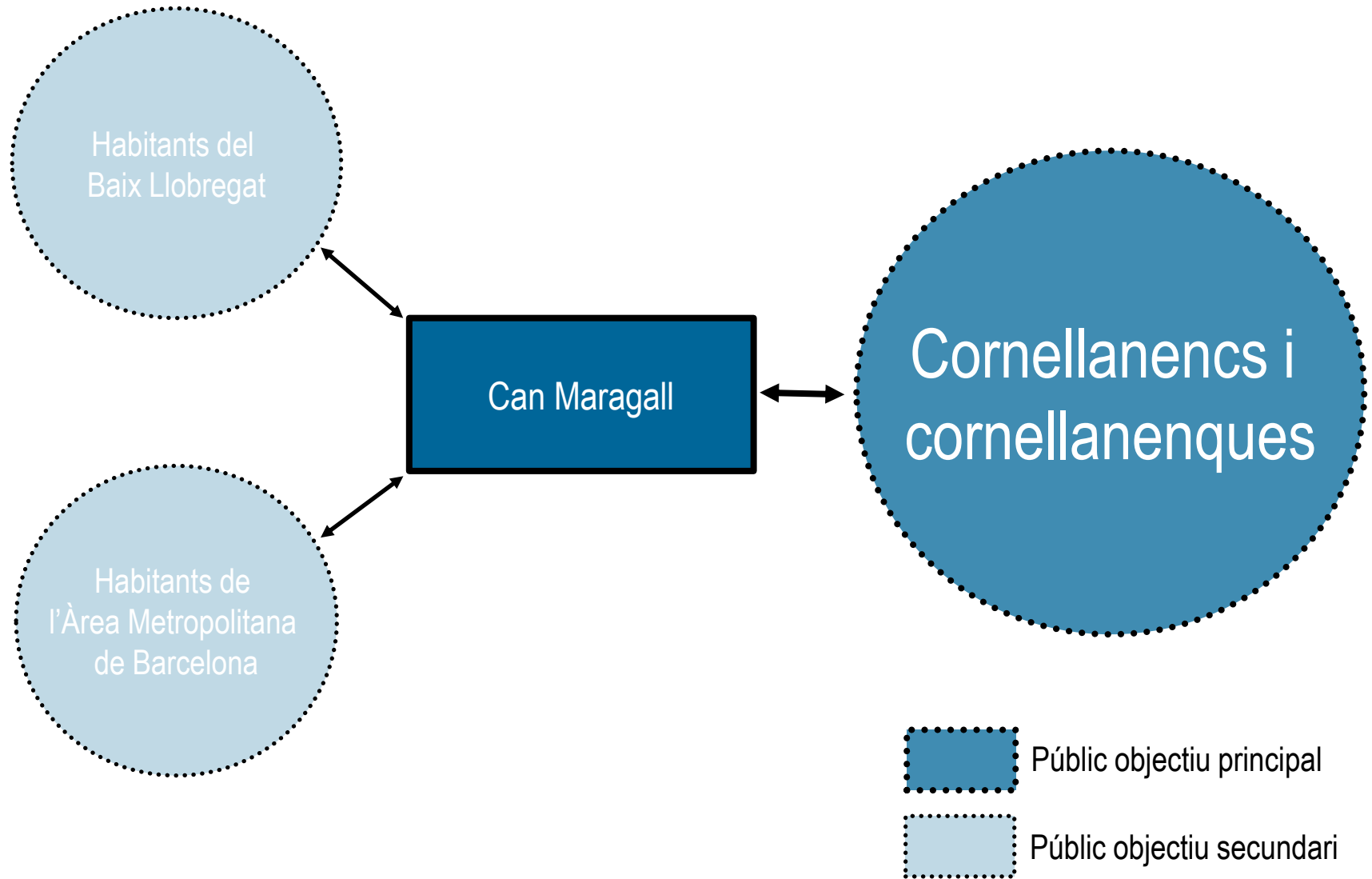
Serà un equipament que projectarà Cornellà en el seu entorn més immediat: Àrea Metropolitana de Barcelona i Baix Llobregat.

No serà un equipament només pensat per als habitants de Cornellà. Tot i que ells són el públic objectiu principal de l'equipament, no s'ha de menystenir el paper que pot tenir per projectar la identitat de la ciutat en el seu territori d'influència més immediat.

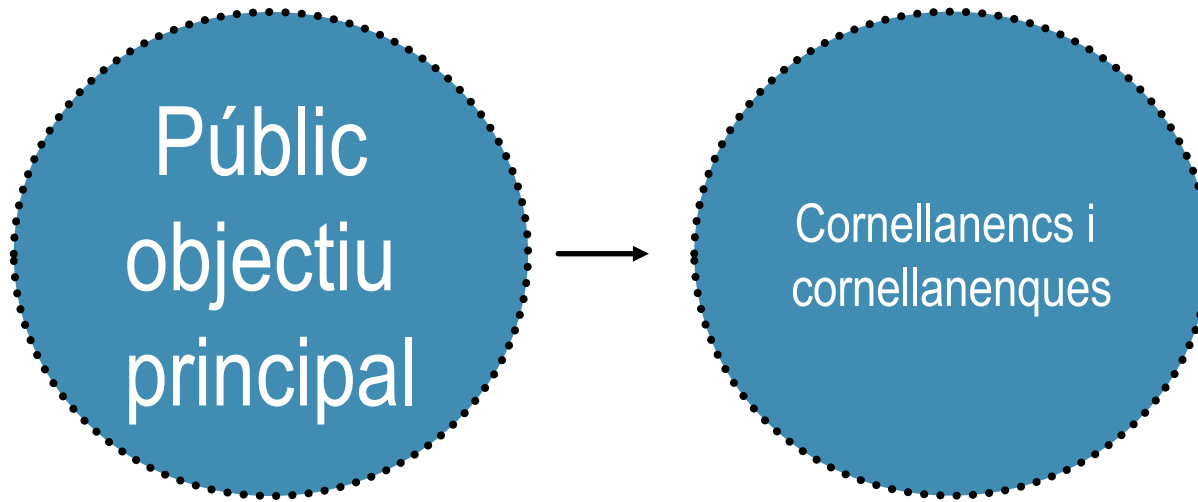
Públic potencial del Baix Llobregat (sense Cornellà): 720.000 aprox.

Públic potencial de l'Àrea Metropolitana de Barcelona: superior als tres milions.

VISIÓ MACRO. MAPA DE PÚBLICS

VISIÓ MICRO

Serà un equipament adreçat a tothom, tot i que posarà un especial èmfasi en cinc col·lectius:

El sistema escolar -primària i secundària- (més de 10.000 persones).

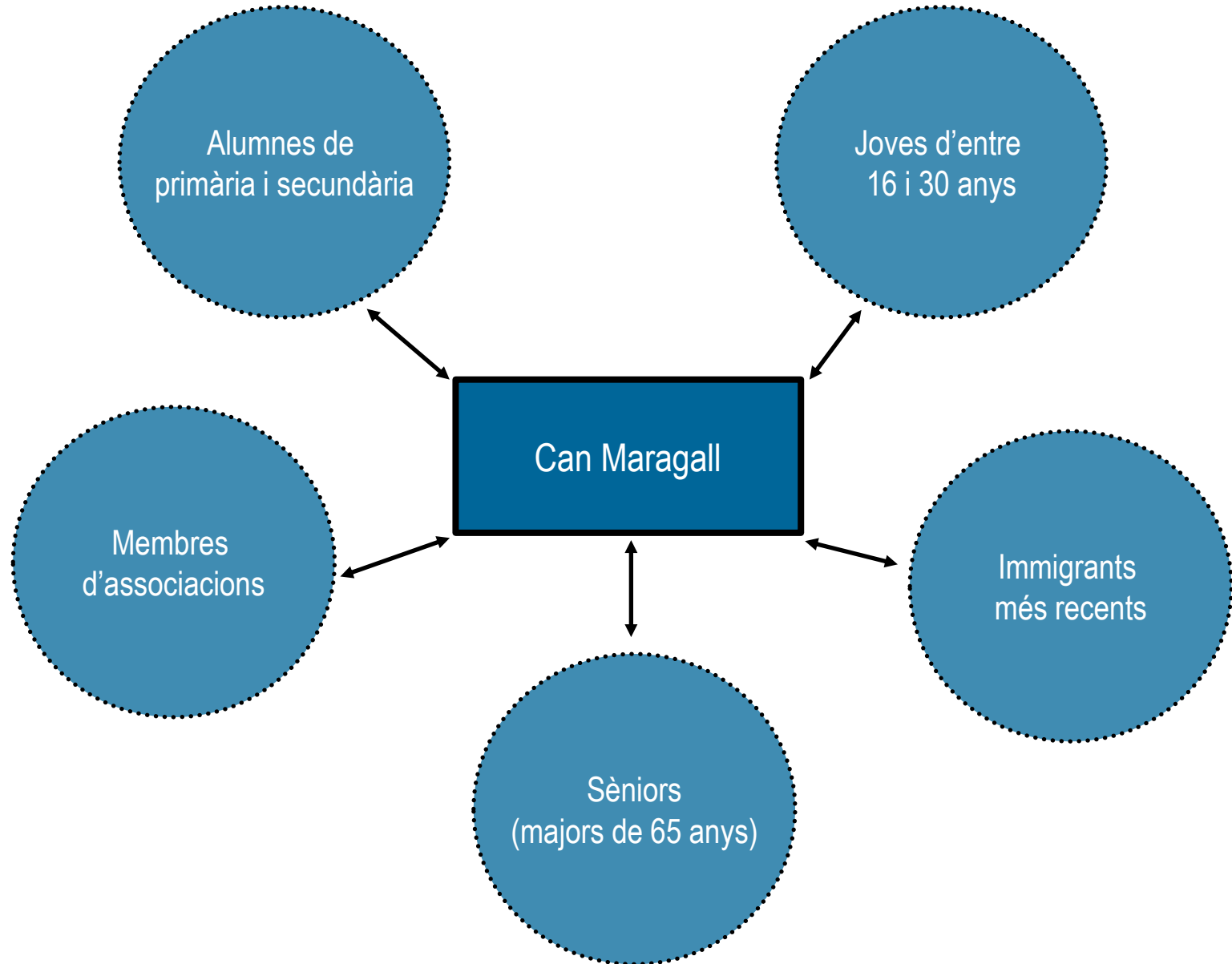
Els immigrants més recents (més de 15.000 persones).

Els joves d'entre 16 i 30 anys (més de 12.000 persones).

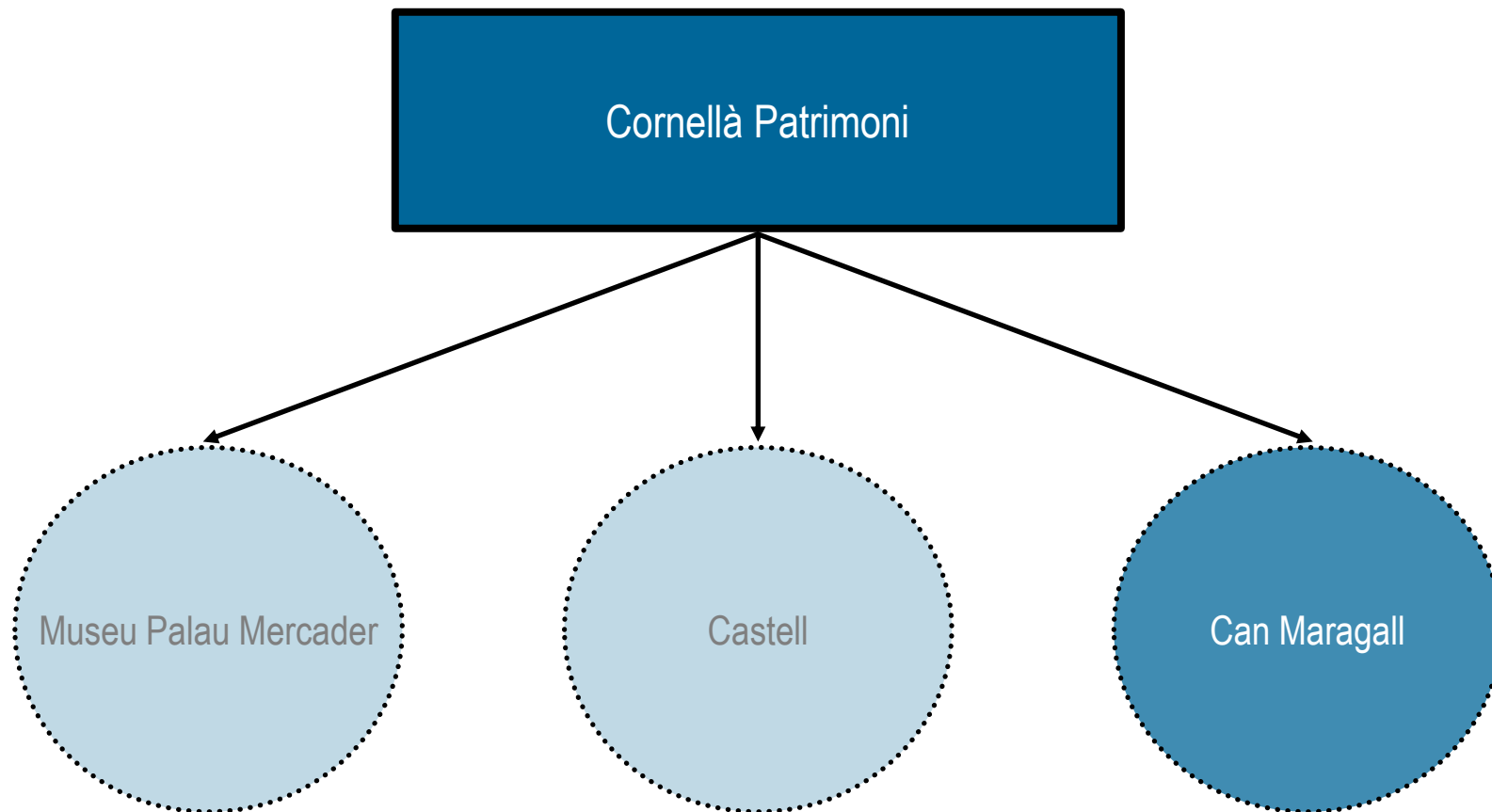
Els membres d'associacions.

Sèniors (majors de 65 anys).

VISIÓ MICRO. MAPA DE PÚBLICS

Can Maragall serà un equipament més de Cornellà Patrimoni, juntament amb el Museu Palau Mercader i el Castell

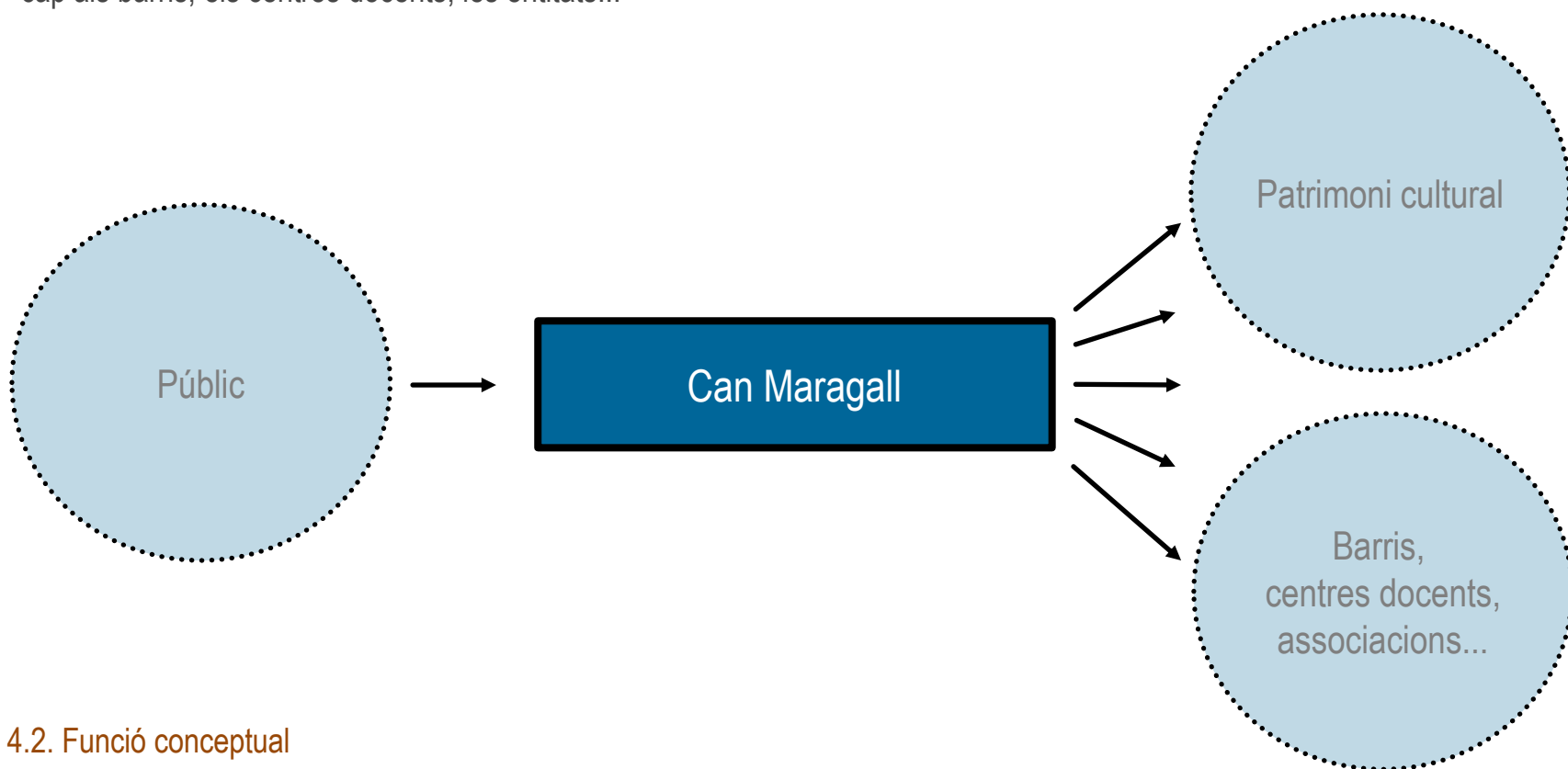

4.1. Encaix en el mapa de gestió

Can Maragall s'articula en dos moviments: un centrípet i un altre centrífug

En un primer moviment ha d'aconseguir atreure el públic a les seves instal·lacions i oferir una oferta atractiva tant d'espais com d'activitats.

En un segon moviment ha d'aconseguir centrifugar aquest públic cap a la resta del patrimoni cultural de la ciutat i cap a la resta de centres i associacions generadores d'activitats culturals. Les activitats produïdes a Can Maragall es centrifuguen cap als barris, els centres docents, les entitats...

Can Maragall complirà quatre funcions:

1 Centre d'informació/acollida

Ha de ser el punt de referència de la història, la memòria i el patrimoni cultural de la ciutat i funcionar també com a punt d'informació turística.

2 Centre de presentació de la història + Centre de difusió del patrimoni

Ha d'explicar la història de la ciutat, tot defugint el clàssic discurs diacrònic.

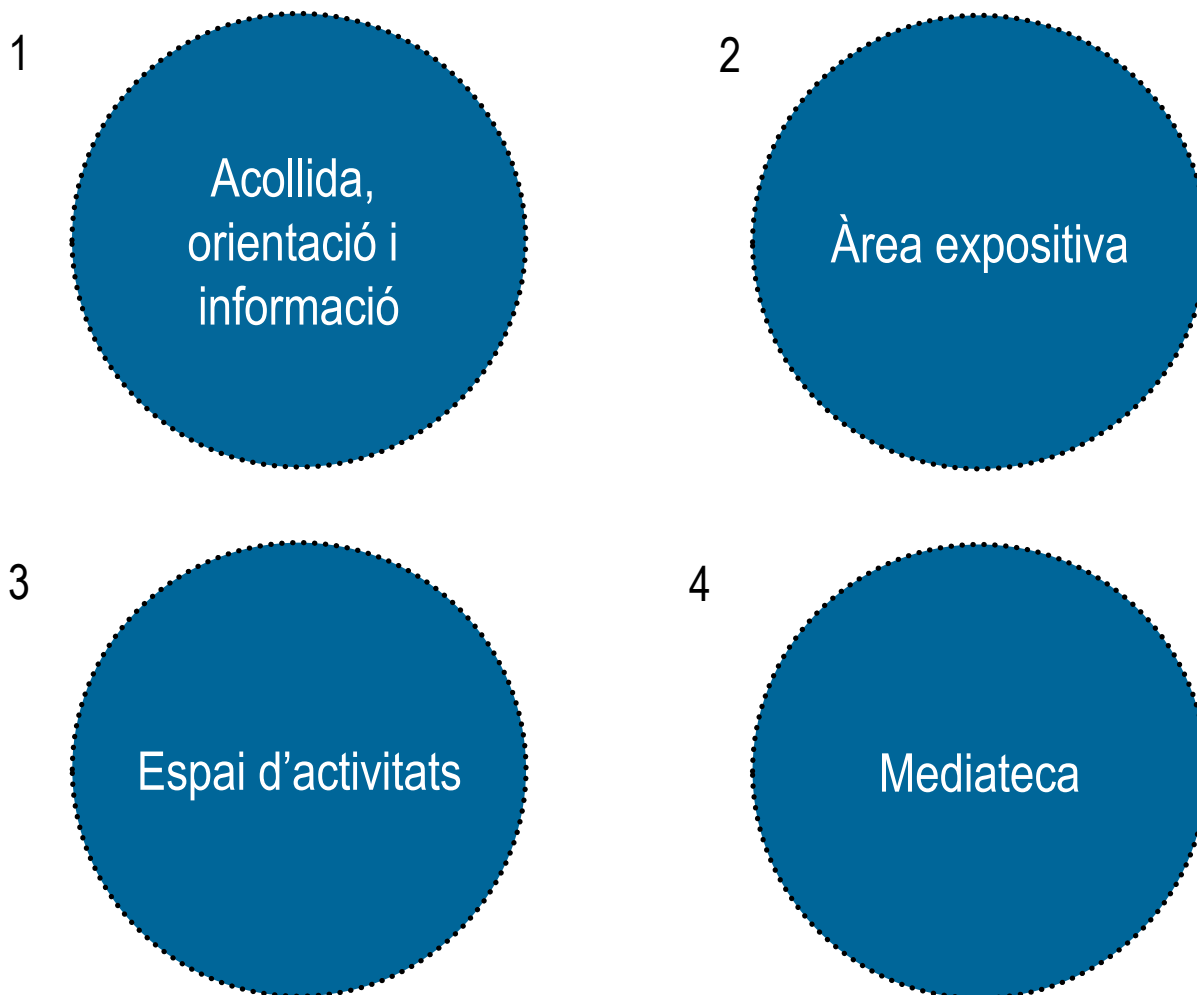
Ha d'activar i visibilitzar el patrimoni cultural de la ciutat.

3 Centre cultural

Ha de generar activitats culturals i educatives centrades en la història, la memòria i el patrimoni de la ciutat, tant de producció pròpia com generades per entitats i societat civil.

4 Centre de documentació (Banc de memòria)

Ha de recollir i visibilitzar la memòria oral i el banc d'imatges de la història recent de Cornellà (vinculat amb altres projectes com el Seniorlab del Citilab, el fons oral de la Fundació Utopia...).

1

Acollida,
orientació i
informació

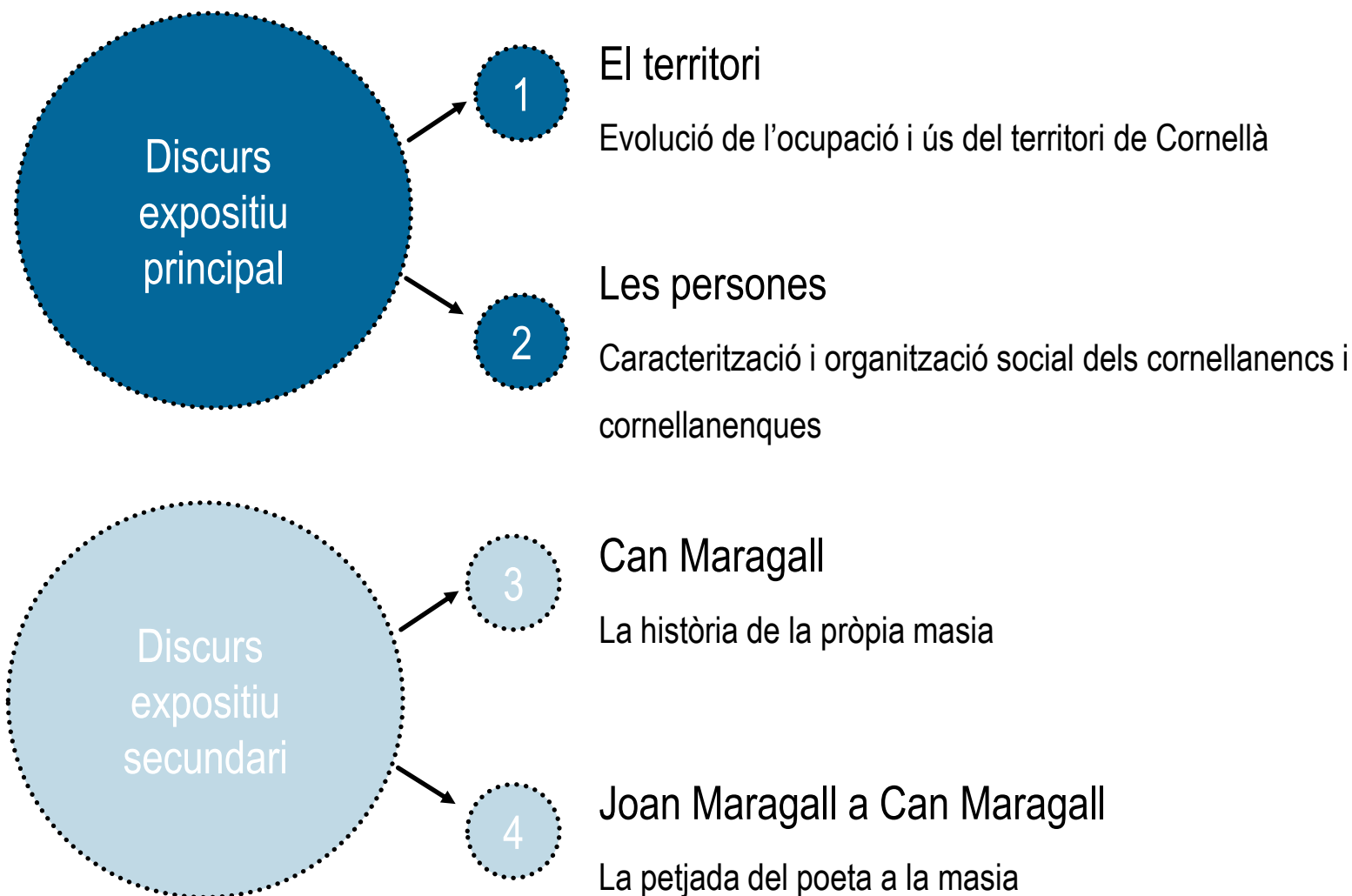
- Informació sobre la ciutat de Cornellà i el seu patrimoni
- Informació sobre activitats i recursos de les entitats ciutadanes
- Informació sobre les activitats culturals i de difusió del patrimoni de la ciutat
- Atenció a escolars i estudiants de secundària que facin treballs sobre Cornellà i la seva història
- Funcions d'oficina d'informació turística

2

- Exposició estable, però dinàmica, sobre la ciutat de Cornellà i el seu patrimoni
- Exposicions temporals sobre aspectes diversos relatius a la ciutat, la seva identitat, el seu patrimoni i la memòria ciutadana, promogudes a iniciativa del propi consistori o bé per entitats ciutadanes, centres docents o altres institucions..

El discurs expositiu de l'exposició estable que es proposa per a Can Maragall s'articula en quatre punts, dos principals i dos més secundaris:

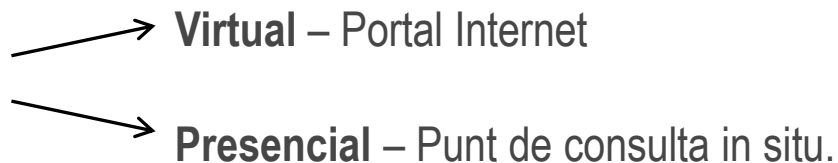
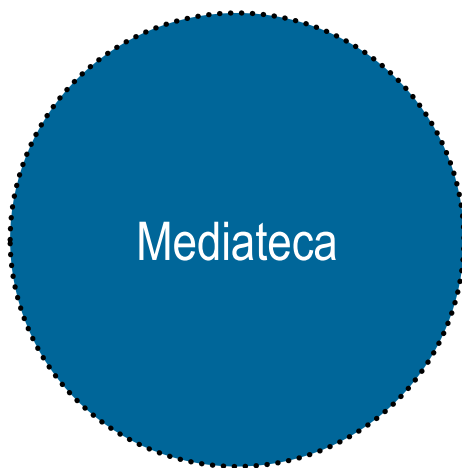
4.4. Plantejament temàtic

3

- Oferta pròpia de tallers i activitats educatives al servei dels centres educatius.
- Activitats educatives promogudes directament pels propis centres o pels Serveis Educatius.
- Oferta pròpia d'activitats i tallers adreçades a gent gran, associacions culturals i entitats veïnals
- Espai polivalent a disposició d'entitats i ciutadania per a la celebració d'activitats vinculades a les temàtiques culturals, patrimonials i memorialístiques pròpies del centre.

4

- Consulta a l'inventari de l'Arxiu
- Consulta al fons de la Biblioteca Central de Cornellà (BCC)
- Disponibilitat física de diversos exemplars del Fons Local per facilitar els treballs escolars i de recerca.
- Consulta de treballs de recerca disponibles sobre Cornellà.
- Consulta al fons d'imatges (Arxiu, Premsa, Patrimoni i altres fons fotogràfics).
- Consulta al fons d'entrevistes (història oral, treballs de memòria...) i a les bases de dades generades a partir del propi centre..
- Accés als fons consultables d'altres organisme o entitats (Fundació Utopia, Citilab, L'Avenç, Ràdio Cornellà...)

DENOMINACIÓ

Sobre el nom de l'equipament. En el procés de consulta, han sortit tot un conjunt de comentaris que condicionen el nom de l'equipament:

- No és un museu.
- No es vol que s'identifiqui només amb la història.

Sembla evident que un equipament d'aquest tipus està obligat a preservar la memòria de l'edifici que l'acull. Per tant, el nom de *Can Maragall* considerem que cal mantenir-lo. Forma part de l'antroponímia local i és un valor cultural a preservar.

Queda només la part que serviria per identificar i explicar de quin tipus d'equipament es tracta. En aquest punt creiem que s'hauria de desestimar *Centre d'interpretació* perquè es tracta d'un equipament que volem que vagi més enllà d'una funció interpretativa del territori. Proposem una denominació que faciliti la percepció que es tracta d'un servei cultural molt proper a la gent.

4.5. Recomanacions per a la redacció del nom de l'equipament

Proposem conjugar les següents paraules:

- El nom “Casal”, derivat de casa, que ens parla d’una casa gran, generalment destinada a un ús social o cultural; però que també ens remet a la idea de llinatge i, per tant, té un component històric.
- La paraula “Memòria”, que es refereix a la facultat de recordar. Avui en dia la memòria històrica expressa l'esforç dels grups humans per recuperar la seva història passada i tractar-la amb especial respecte.
- Can Maragall, l’antroponímic local que ens vincula amb el poeta, la masia històrica de Cornellà; el casal que ens ajuda a recordar com és la ciutat i la seva història.

Per tant, la denominació que es proposa per al nou equipament seria:

CAN MARAGALL
CASAL DE LA MEMÒRIA DE CORNELLÀ

Sobre la marca visual de l'equipament:

En el moment de plantejar el disseny de la identitat visual corporativa de Can Maragall – Casal de la Memòria de Cornellà, s'hauria de plantejar un imagotip:

- Una part icònica (amb una síntesi visual de l'equipament) i una textual (amb el nom de l'equipament).
- En el disseny de la part icònica (isotip), s'hauria de fugir de la representació gràfica de l'edifici que l'acull. Can Maragall és el contenidor d'un equipament que presenta la història i la memòria de tota la ciutat, no només de la masia.
- L'isotip hauria de ser capaç de sintetitzar la idea de Can Maragall com una casa o un banc que guarda la història i la memòria de Cornellà de Llobregat. Una casa o banc oberta a tothom d'una manera dinàmica, interactiva i participativa.
- En el disseny de la part textual (logotip), la tipografia hauria d'explicar que es tracta d'un centre modern i dinàmic.

4.6. Recomanacions per al disseny de la marca visual de l'equipament

La primera premissa a tenir en compte a l'hora de plantejar la rehabilitació arquitectònica de la masia Can Maragall és que ens trobem davant d'un edifici històric que forma part del Catàleg de Patrimoni Històric-Artístic i Arquitectònic de Cornellà de Llobregat, amb un nivell de protecció B1, destinat als “edificis i elements arquitectònics, masies, edificis aïllats i jardins, als quals la protecció abasta íntegrament a tot l'element catalogat”¹. Per tant, es tracta d'un Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Pel que fa a l'entorn, el jardí, té un nivell de protecció de C1. D'aquí la necessitat perquè la rehabilitació es faci des de la sensibilitat al patrimoni, respectant els elements històrics que es conserven.

Degut al seu darrer ús com a residència per a la gent gran, la masia va patir una important reforma, fent noves distribucions, revestiments, paviments i falsos sostres, sense incidir gaire en l'estructura.

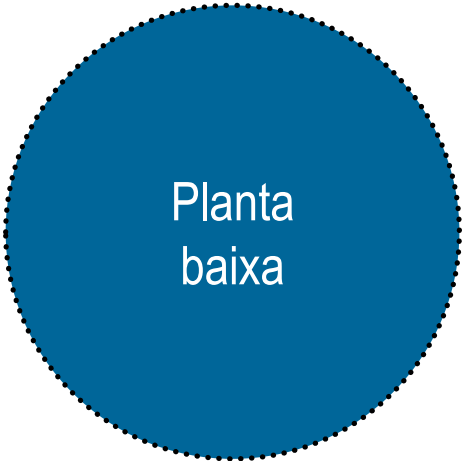
L'estat actual de l'edifici és bastant precari, tenint en compte que roman abandonada des de fa uns 15 anys. A nivell estructural, la coberta necessita una consolidació urgent, ja que les seves filtracions han provocat humitats i degradació de les jàsseres de fusta, sobretot a la zona de les galeries.

¹ Revisió del Pla Especial de Protecció del Patrimoni Històric-Artístic i Arquitectònic i Catàleg de Cornellà 1996. (2001). Capítol II. Article 9è: Classificació general del patrimoni protegit; Article 10è: Classificació d'edificis segons el tipus de protecció; Article 11è: Classificació de conjunts.

5.1. Indicacions per a la intervenció arquitectònica

Es proposen certs aspectes a tenir en compte durant la intervenció arquitectònica:

- L'eliminació de tots els envans que divideixen els espais interns, fruit de la rehabilitació com a residència d'avis. Cal mantenir únicament l'estructura original, basada en els murs de càrrega, cercant espais diàfans i flexibles.
- Tractant-se d'un edifici públic, serà necessària la instal·lació d'un ascensor per tal de garantir l'accessibilitat. En aquest sentit, es proposa la seva ubicació a l'ull de l'escala. Tot i tractar-se d'un espai reduït (1,72 x 1,49 m), es podrà instal·lar un ascensor ajustat a la normativa d'accessibilitat, tot evitant la pèrdua de m² útils i el foradament de forjats.
- Un sanitari per planta, tots tres ubicats verticals en secció, facilitant d'aquesta manera les instal·lacions.
- A la planta baixa, a la zona corresponent a la galeria oest, es proposa ubicar l'espai de treball intern del centre. En aquesta zona trobem dues cotes diferents: considerant cota 0 la rasant del forjat del vestíbul a planta baixa, trobem que a la zona sud la cota és de -0,20 m, mentre que la zona nord té una cota de +1,05 m, amb la porta de l'antic garatge de sortida al carrer General Prim (actualment en desús degut al canvi de rasant que va patir la via amb la rehabilitació urbana dels voltants de la masia de 2003). Per tal de poder utilitzar ambdues zones com a espai de treball intern es proposa unificar aquests forjats a cota 0, sabent que no afectarà a l'hipogeu, ubicat just a sota de la zona nord però en una cota inferior.

Planta baixa

La planta baixa, primer espai de contacte amb el visitant, serveix per acollir-lo, donar-li informació, introduir-lo en l'equipament i oferir-li un espai d'exposicions temporals i una mediateca.

L'equip professional tindrà aquí el seu espai de treball.

Es reserven alguns espais com a sanitaris i magatzem.

Es reserva un espai com a sala de maquinària (pati oest).

5.2. Planta baixa

Planta baixa

Espai d'acollida / Informació / Presentació

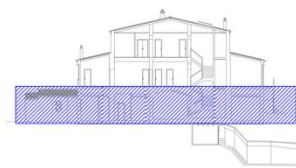
Zona de treball intern

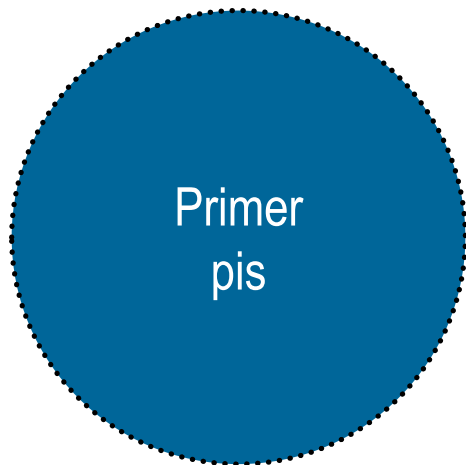
Sala d'exposicions temporals

Mediateca

Jardí

Magatzem / Serveis WC

En aquest primer pis comença el relat expositiu i s'acullen dos grans espais polivalents, pensats de tal manera que permetin fer una àmplia varietat d'activitats, entre les quals les adreçades al sistema educatiu (la galeria est tindrà aquesta funció com a prioritària).

Es reserven uns espais com a serveis WC i magatzem.

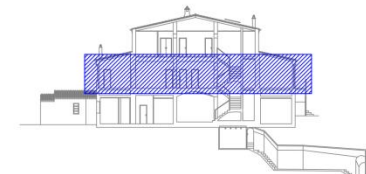
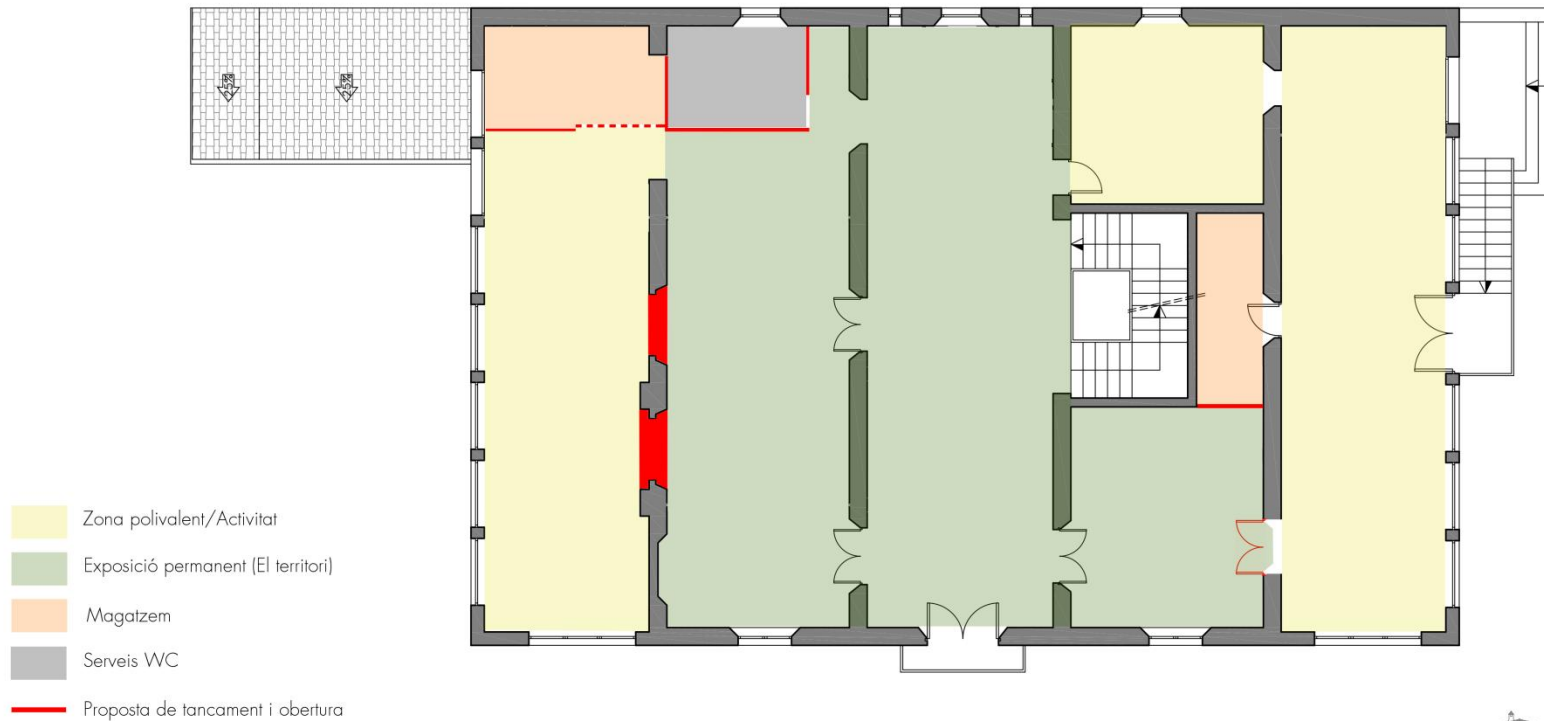
Primer pis

Espai expositiu central: relat general sobre el territori

Espai polivalent de tallers i activitats educatives (galeria est)

Espai polivalent de conferències i activitats (galeria oest)

Magatzem / Serveis WC

Segon pis

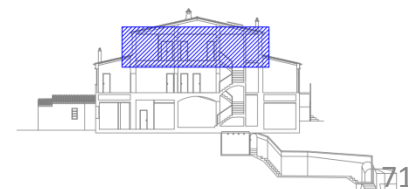
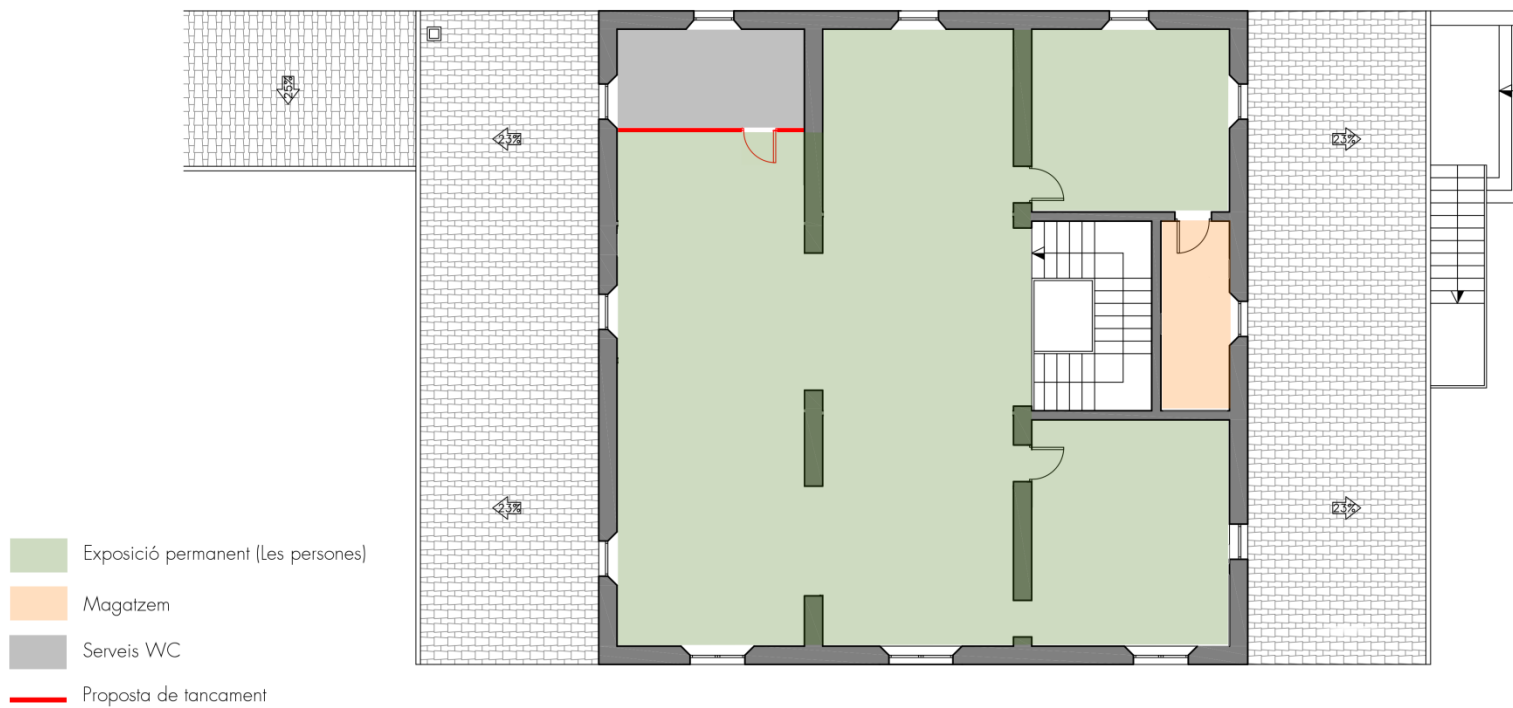
En el segon pis continua el relat expositiu, centrat en aquest cas en las persones.

Es reserven uns espais com a serveis WC i magatzem.

Segon pis

Espai expositiu central: relat general sobre les persones

Magatzem / Serveis WC

Can Maragall virtual

Portal web

Xarxes socials

La presència virtual de Can Maragall és fonamental per facilitar que bona part dels objectius de l'equipament es puguin assolir.

Si parlem d'un equipament dinàmic, interactiu i participatiu, aquesta presència virtual, articulada a partir d'un portal web i de la presència en determinades xarxes socials, permetrà obrir un canal de comunicació directe i instantani amb una part important del públic al qual s'adreça, tot afavorint una relació bidireccional amb ell.

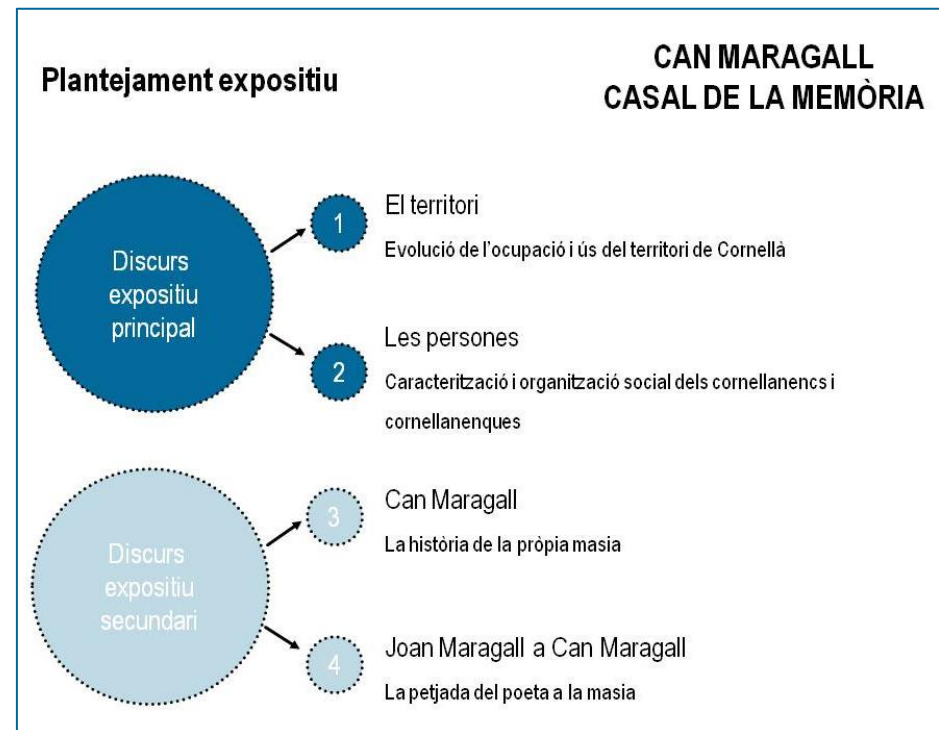

5.5. Can Maragall virtual

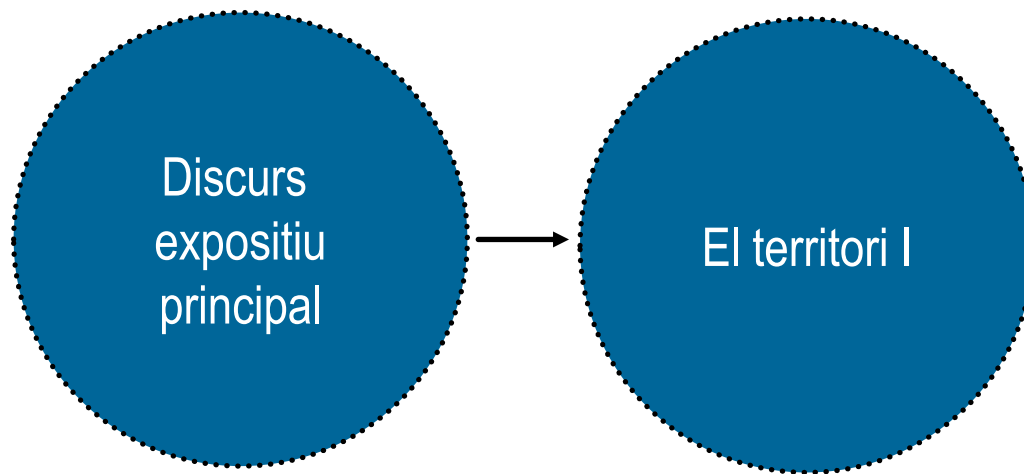
EL DESPLEGAMENT DEL DISCURS EXPOSITIU DE CAN MARAGALL - CASAL DE LA MEMÒRIA DE CORNELLÀ

El relat principal se centra per una banda en l'evolució i transformació del territori i en el llegat patrimonial de la ciutat i es mostra a la primera planta i, per l'altra, en el protagonisme de les persones, la ciutadania de Cornellà en els processos de canvi i transformació i en la vida quotidiana, al segon pis.

El relat secundari explica la història de la pròpia masia a la planta baixa i dóna protagonisme al poeta Joan Maragall, que podem trobar en el jardí, en la planta baixa i en determinats indrets puntuals de la masia.

6.1. Construcció del relat

El discurs central gira a l'entorn del territori, on mostrar el creixement i desenvolupament urbanístic de la ciutat, des de l'antiguitat fins al segle XX.

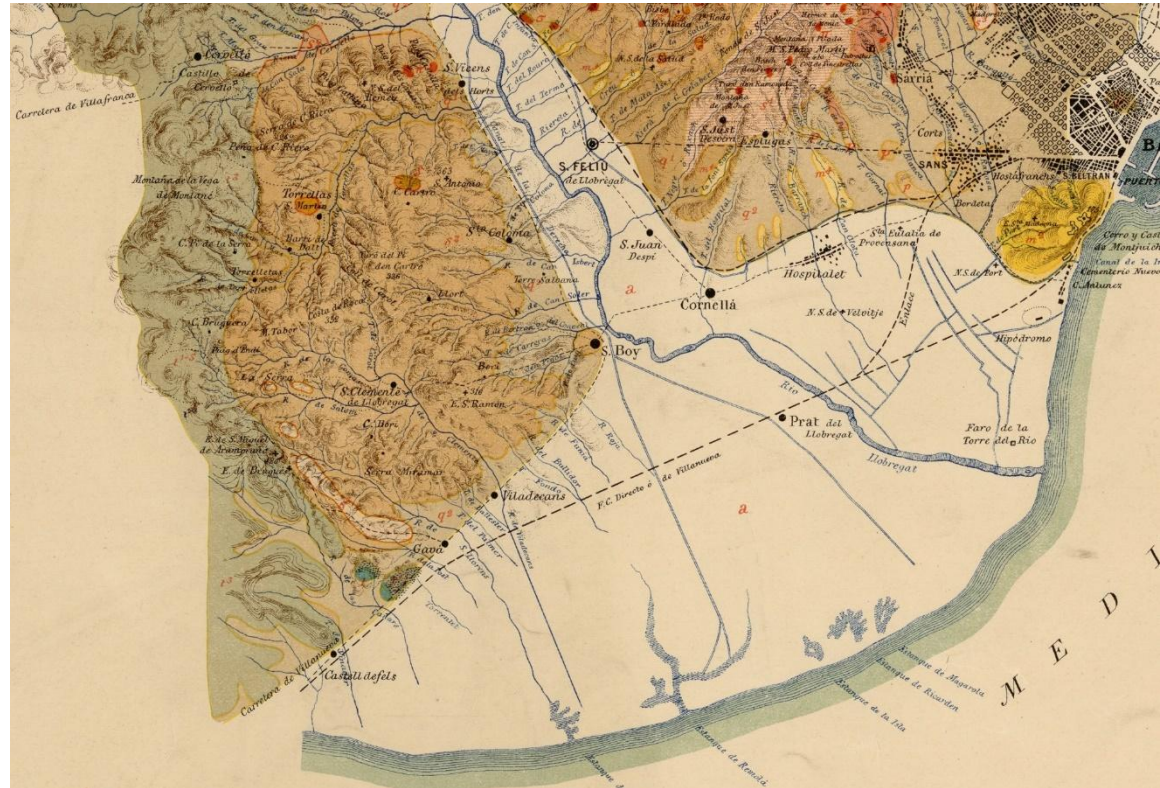
Un relat que ha de permetre visibilitzar les cultures i societats que han poblat la ciutat, l'ús i ocupació que n'han fet del territori i les restes culturals que s'han conservat.

Un territori que s'ha de posar en relació amb la resta del comarca, donat que la ciutat forma part dels terrenys deltaics del riu Llobregat. Un espai que va començar a prendre forma farà uns 2.300 anys a través de les aportacions realitzades pel riu i l'estabilització de la línia de costa. Es podrà conèixer de forma evolutiva el medi natural i l'acció antròpica en aquest entorn fins arribar al present.

Discurs
expositiu
principal

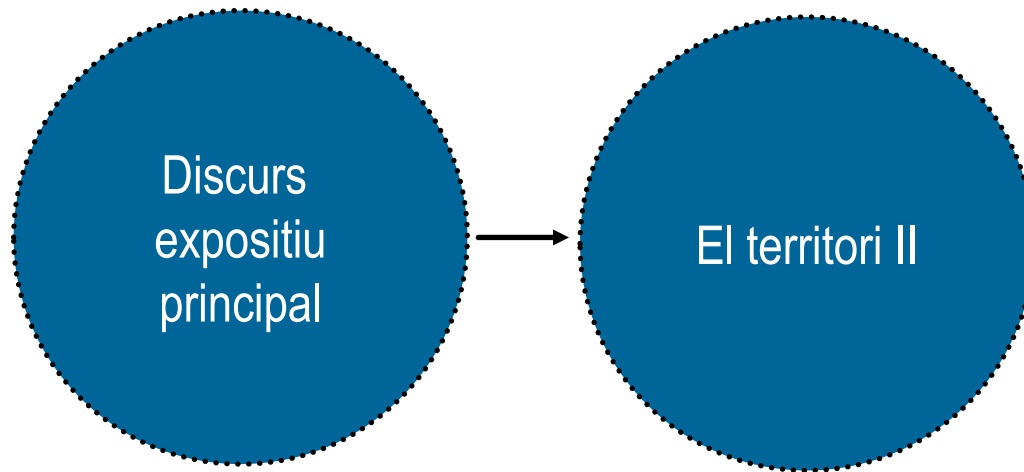

El territori I

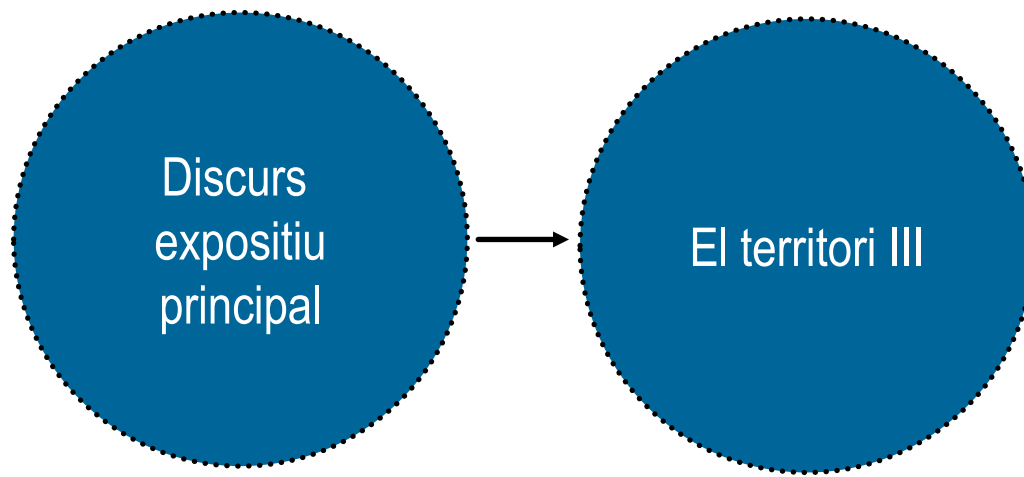
6.1. Construcció del relat

Plànol dels territoris deltaics del riu Llobregat.
Autor: Jaume Almera; Eduard Brossa, 1888. Font: ICC

Sobre aquest territori, representat fent ús de mitjans audiovisuals, volem que el visitant conegui la seva evolució, des de temps ancestrals, amb la formació del Delta del riu Llobregat, fins al present, però incidint especialment en els següents moments:

1. El Cornellà agrícola. La societat preindustrial
2. La primera industrialització. La revolució urbanística
3. El creixement urbanístic del segle XX

1. El Cornellà agrícola. La societat preindustrial

Tot i que és possible que ja existís una primera ocupació del territori en època neolítica, la primera ocupació de la qual tenim evidències arqueològiques es remunta a època antiga. Malgrat tractar-se d'un establiment amb una baixa intensitat demogràfica, si que fou una ocupació continuada al llarg dels segles, com ho demostra la conservació del topònim Cornellà.

Les fonts documentals ens permeten identificar un assentament dispers a la part baixa del territori, en els terrenys no inundables, que s'anirà ampliant a mesura que la pressió demogràfica i el mercat necessitin de nous terrenys. Així, primer es van dessecar els terrenys propers al riu per augmentar la superfície de conreu i posteriorment es van artigar els terrenys ubicats al Samuntà. Un procés que s'estendrà entre els segles I dC i el XVIII.

6.1. Construcció del relat

Discurs
expositiu
principal

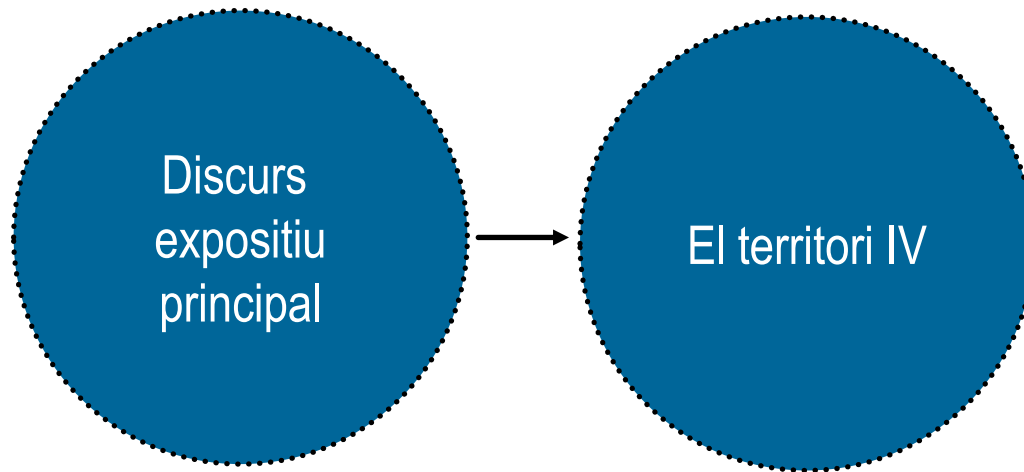

El territori III

6.1. Construcció del relat

Pagesos segant un camp. Autor: Josep Maria Co i de Triola, ca. 1909. Font: CEC

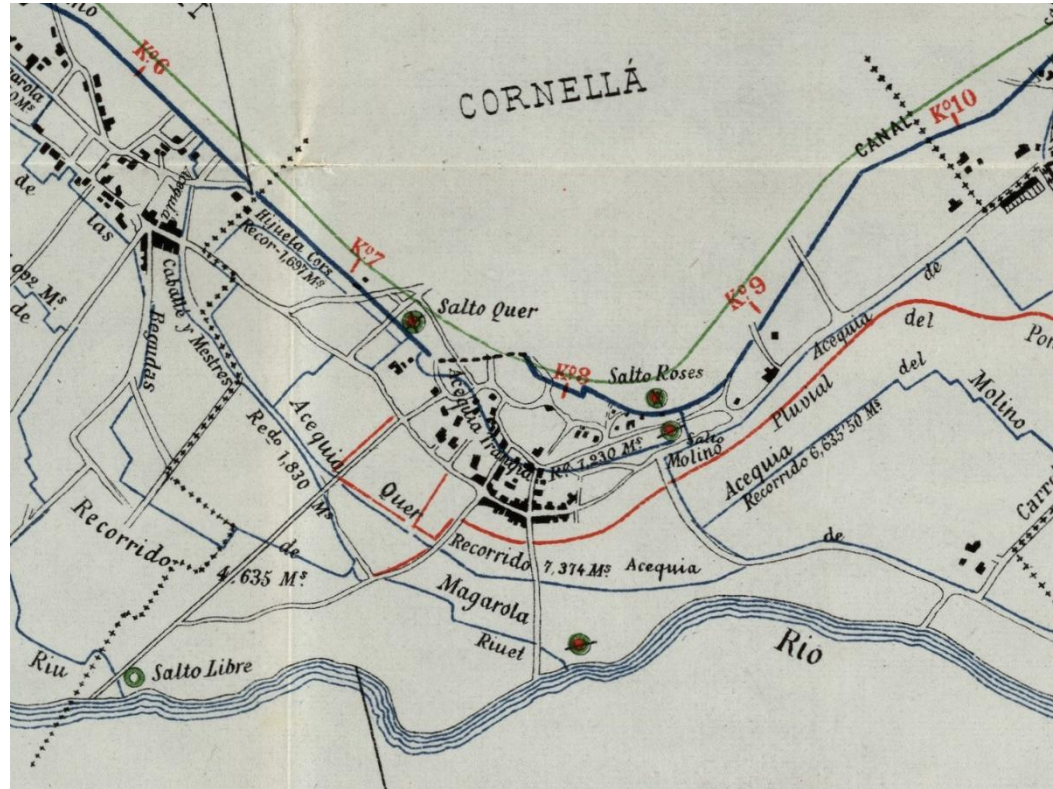
2. La primera industrialització. La revolució urbanística

La construcció del canal de la Infanta, entre els anys 1817 i 1819, va provocar la intensificació i diversificació de la producció agrícola, com en d'altres localitats del Baix Llobregat. Però a més, l'aprofitament de la força motriu de l'aigua van portar a la implantació d'una primera industrialització a mitjans de 1850, amb l'establiment de les fàbriques tèxtils Quert i Ramoneda (can Rosés) i d'una farinera. La industrialització i la construcció de la línia fèrria van portar un progressiu creixement demogràfic i, a redós d'aquest, un creixement del seu nucli urbà encara ubicat a l'entorn del nucli antic de la població.

Discurs
expositiu
principal

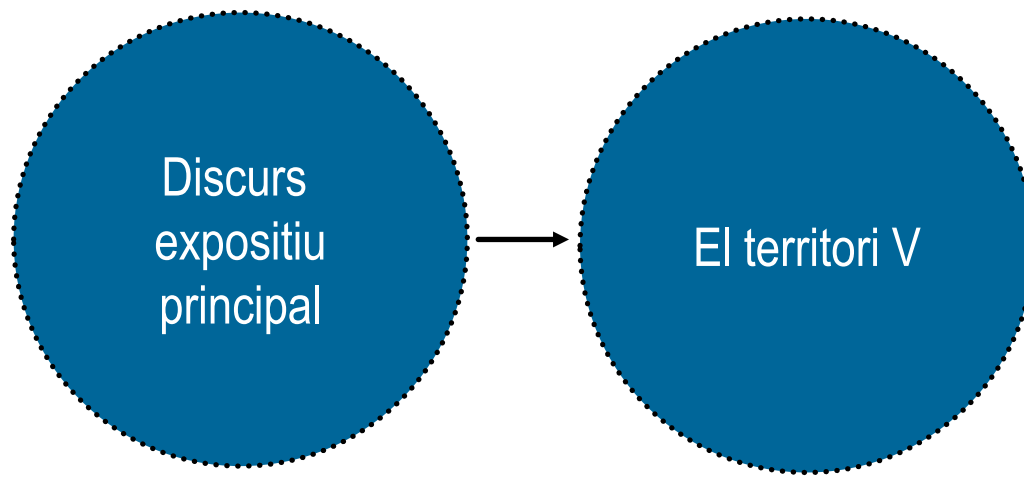

El territori IV

6.1. Construcció del relat

Fragment del recorregut del canal de la Infanta, al seu pas per Cornellà. Autor: Mariano Tomas y Barba, 1908. Font: ICC

3. El creixement urbanístic del segle XX

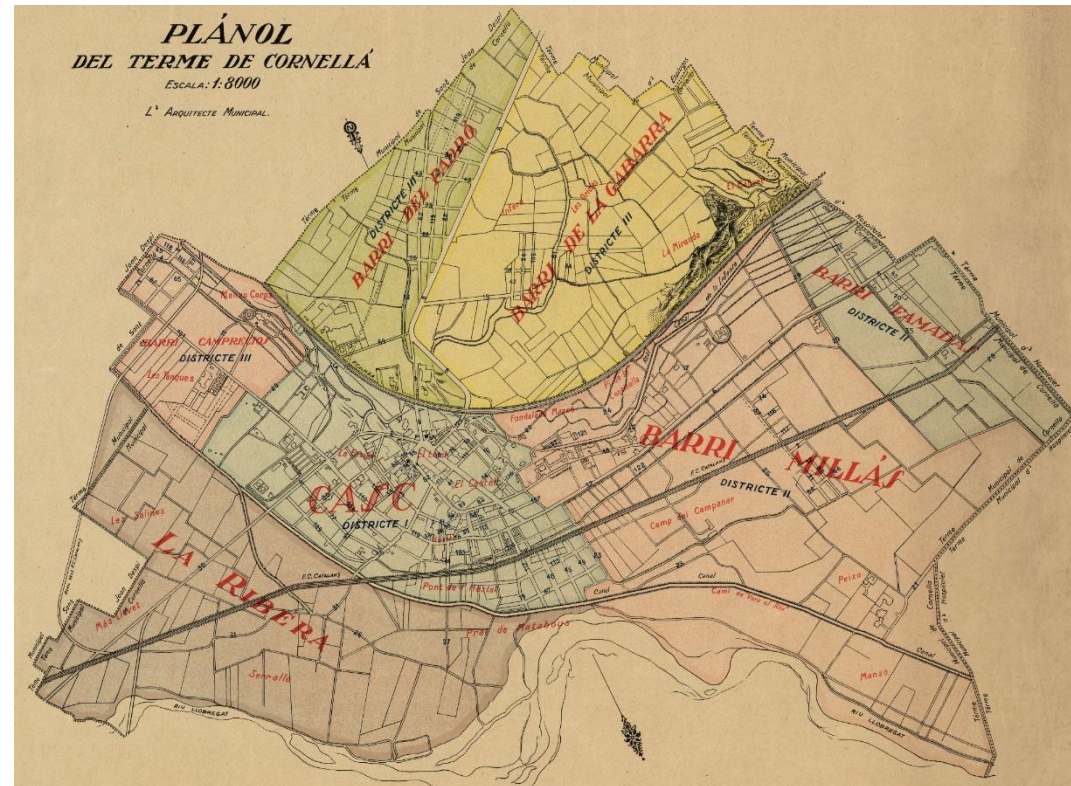
A partir de la dècada del 1920 té lloc un creixement destacat del nucli urbà de la ciutat. La població, fins aleshores concentrada al barri centre, s'expandeix tant més enllà de la via fèrria (barris de La Gavarra i El Padró), com per la part baixa del territori (barris de Riera, Fatjó i L'Almeda).

Un creixement urbanístic que tindrà la seva màxima expressió a principis de la dècada del 1960, amb la construcció del barri de Sant Ildefons, Lindavista i La Fonsanta. Amb aquesta expansió urbana els barris es cohesionen entre ells i la ciutat passa a formar part del continu urbà de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Discurs
expositiu
principal

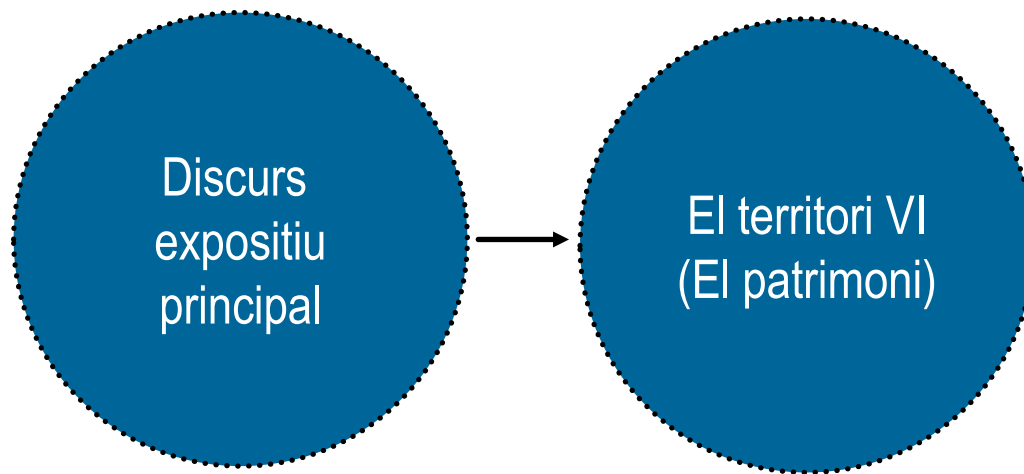

El territori V

6.1. Construcció del relat

Plànol del terme municipal de Cornellà de Llobregat. Autor: arquitecte municipal, 1920.
Font: ICC

Testimonis del patrimoni cultural de Cornellà de Llobregat.

No hem d'oblidar que Can Maragall serà el centre de difusió del patrimoni cultural i natural que conserva la ciutat. Identificat el primer en els BCILS i BIC recollits en el catàleg de patrimoni de la ciutat; i el segon en les àrees naturals i grans zones verdes relacionades amb el projecte Cornellà Natura,¹ com el riu Llobregat i els parcs de Can Mercader i de la Infanta.

Cal identificar en el territori els elements del patrimoni de Cornellà i mostrar-los a la ciutadania com a punt de partida cap al seu coneixement i difusió. Una plataforma que donarà a conèixer els testimonis del nostre passat. Aquests elements apareixen en el relat històric per entendre el seu context i per fer més comprensible el seu significat i rellevància testimonial.

Discurs
expositiu
principal

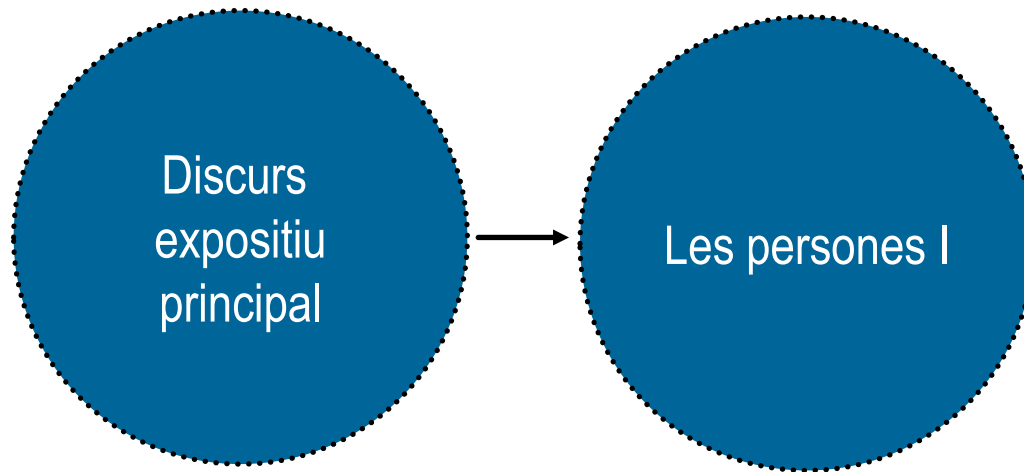

El territori VI
(El patrimoni)

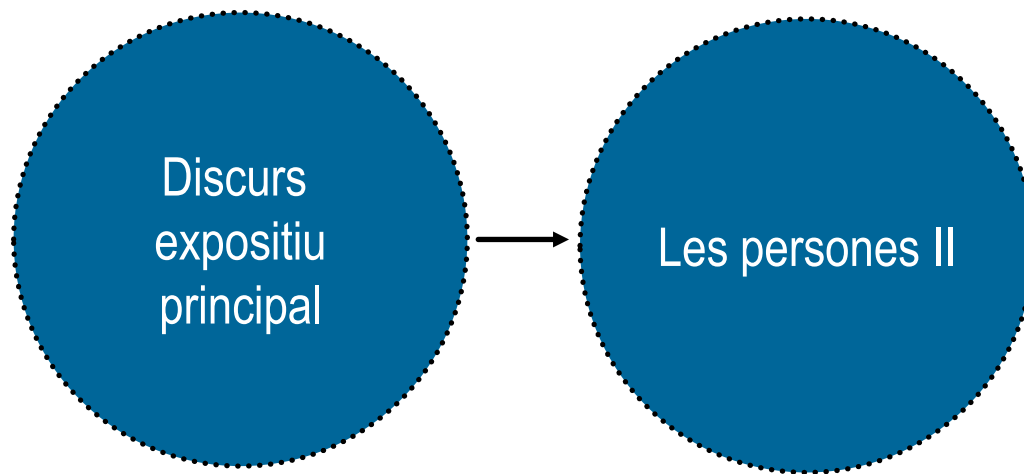
6.1. Construcció del relat

Castell de Cornellà. Autor: Josep M. Sagarra, ca. 1929. Font: ANC

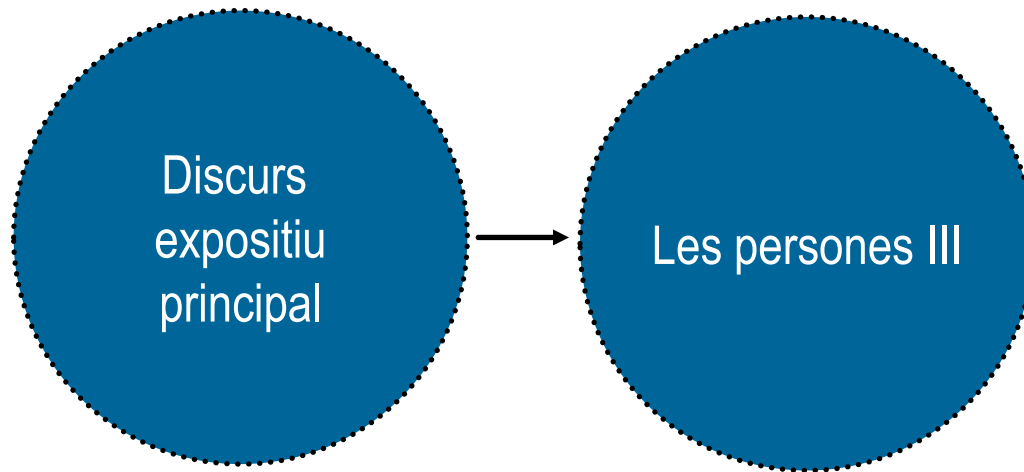
Les persones que han poblat el territori han estat les responsables de la seva transformació i en conseqüència, són les protagonistes d'aquest espai. Els continguts volen establir lligams entre els habitants de la ciutat al llarg dels segles incidint en els següents aspectes:

- Immigració
- Entitats / Associacionisme
- Festes populars / tradicions
- Pagesos i obrers.
- Moviments socials

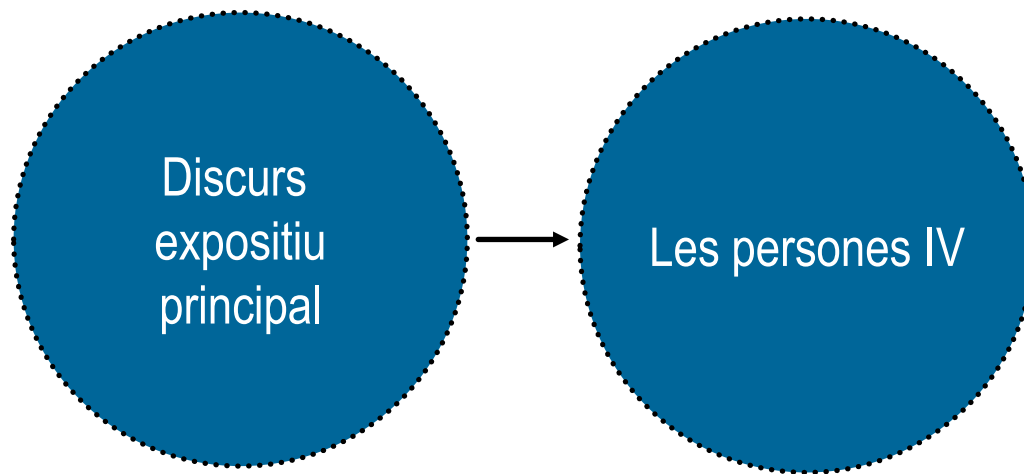
El relat centrat en les persones s'articularà a l'entorn de dos grans espais, que donen resposta a:

1. Qui són els cornellanencs i les cornellanenques? En aquest primer àmbit, el punt focal serà el tema de la immigració.
2. Com s'han organitzat socialment? En aquest segon àmbit, el punt focal seran els moviments socials i l'associacionisme, i de forma secundària el tema de les festes populars.

L'elecció dels eixos respon a una sèrie de característiques:

- Ens permeten parlar de les persones que han poblat i transformat el territori.
- En la seva majoria són transversals a totes les èpoques històriques, incloent el present (menys moviments socials).
- Ens permeten conèixer i oferir una visió de la societat actual de Cornellà. Per tant anem més enllà de la visió historicista i permet establir vincles amb el ciutadà actual.
- Permeten oferir una visió de conjunt, parlant sobre els orígens/arrels fins a veure'l evolucionar a dia d'avui.
- Permeten oferir una visió positiva i amb valors. Moviment social un exemple reconegut de lluita, valors de l'associacionisme, riquesa del patrimoni immaterial, i diversitat cultural de la immigració, entre d'altres.

La immigració

La immigració ha estat present a Cornellà de Llobregat des de l'antiguitat fins a l'actualitat. De fet, resulta impossible concebre la ciutat sense la petjada de la immigració de les darreres dècades, però pocs podrien imaginar-se la seva aportació al llarg del temps.

Aquest eix vol mostrar al visitant que ha suposat l'arribada d'immigrants a la ciutat. En que s'ha traduït i en què consisteix un fenomen que s'estén fins a l'actualitat i n'implica a un gran nombre de veïns i veïnes.

Discurs
expositiu
principal

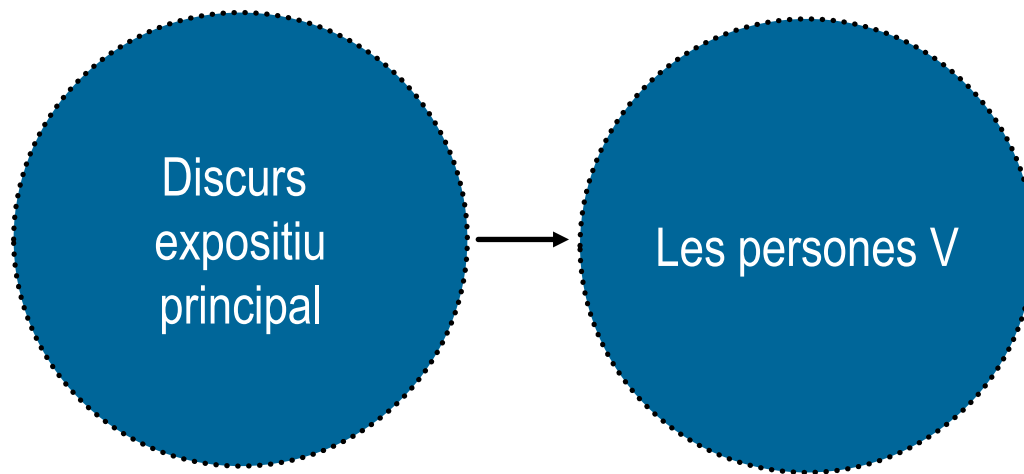

Les persones IV

Vista aèria del barri de Sant Ildefons. Autor: Taf
Helicòpters, SA, 1965. Font: ANC

6.1. Construcció del relat

L'associacionisme

Les entitats han estat presents a Cornellà de Llobregat des de l'antic règim. Primer, amb un caire eminentment religiós però amb el pas dels anys, a mesura que la societat evolucionava i es diversificava, van aparèixer un ampli ventall d'associacions corals, esportives, culturals o recreatives, entre d'altres.

Un gran nombre d'habitants han participat del moviment associatiu cornellanenc, promotors d'algunes de les iniciatives cultures més significatives de la ciutat.

Discurs
expositiu
principal

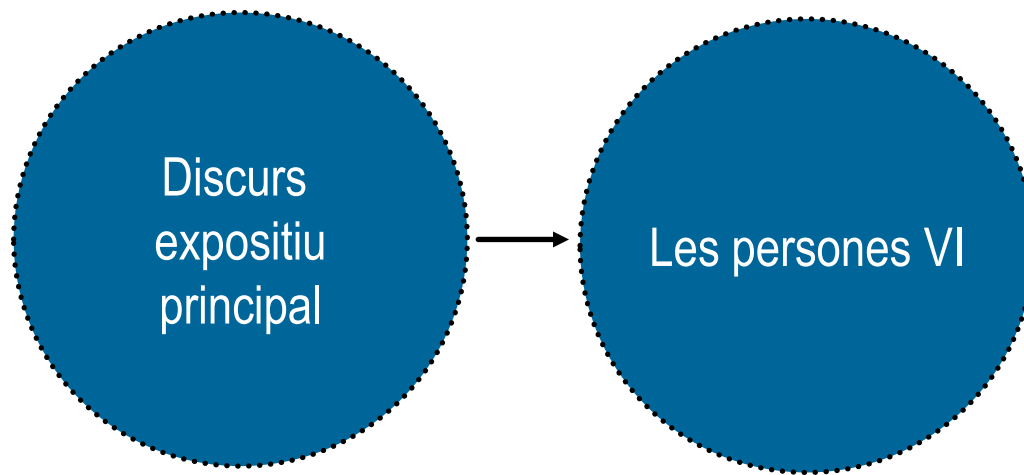

Les persones V

6.1. Construcció del relat

Homenatge de les entitats de Cornellà a Fermín Galán i García Hernández a Quatre Camins. Autor: Carlos Pérez de Rozas, 18/08/1935. Font: AHCB

Festes populars / tradicions

Les festes de caire popular i tradicional celebrades a Cornellà de Llobregat són fruit d'una combinació entre la tradició i la modernitat. Tradició donat que, com arreu de Catalunya, giren a l'entorn del cicle anual i tenen una base religiosa. Però a dia d'avui, en la seva majoria, han perdut aquest component i s'han reinventat per apropar-les al conjunt de la població.

Exemples presents d'aquesta transformació serien la Festa Major, que ha passat de commemorar el Corpus a tractar-se d'una gran celebració laica i ciutadana; Nadal, amb el festival infantil o el Campament del Mag Maginet; la Jordiada, o Carnestoltes, entre d'altres.

Discurs
expositiu
principal

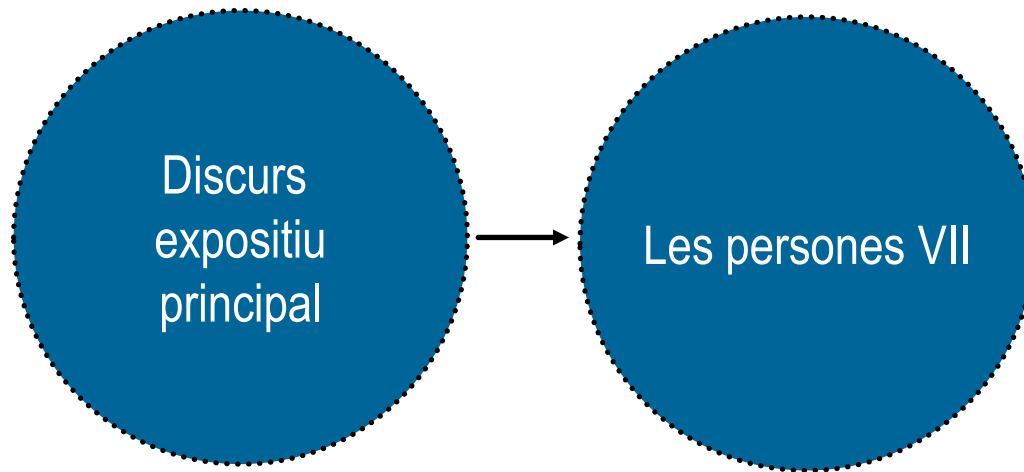

Les persones VI

6.1. Construcció del relat

Actuació de la Unió Coral, maig de 1930.
Font: Arxiu Històric del Poblenou

Moviments socials

La ciutat que coneixem a dia d'avui seria impossible d'explicar sense l'aportació realitzada pels moviments socials. Un exemple del compromís del l'associacionisme cornellanenc i dels seus habitants davant les carències democràtiques imposades per la dictadura.

Les manifestacions ciutadanes, documentades des de la dècada dels 1960 fins al restabliment de la democràcia, han esdevingut un exemple de la unitat de lluita de les classes populars. Fruit d'aquestes són algunes de les reivindicacions assolides, des de la canalització del riu Llobregat fins a les zones verdes de la ciutat.

Les reivindicacions d'àmbit laboral també han tingut molta importància i cal referir-se a la força del sindicalisme i del moviment obrer a la ciutat.

6.1. Construcció del relat

Discurs
expositiu
principal

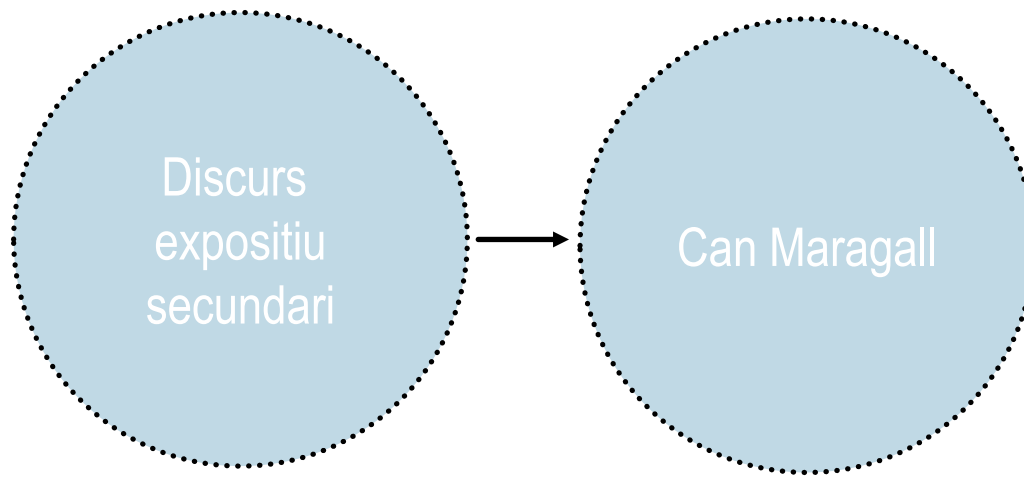

Les persones VII

6.1. Construcció del relat

Adhesiu editat per les AAVV de Cornellà de Llobregat, ca. 1975, Font: Pavelló de la República, Universitat de Barcelona

Un equipament patrimonial que serà banc de la memòria de la ciutat no pot obviar que ocupa un edifici històric catalogat. Per tant, el recorregut històric de la masia s'explicarà per mitjà d'un espai específic.

La masia de can Maragall constitueix un element significatiu del patrimoni cultural de la ciutat. Al tractar-se d'un immoble que sempre havia estat en mans privades, són pocs els ciutadans que han pogut visitar-lo i menys els que s'han interessat pel seu passat.

La pròpia visita al centre ha de permetre apropar al ciutadà aquest desconegut bé patrimonial. En aquest sentit, el visitant podrà conèixer la història de l'edifici així com la seva evolució arquitectònica, des de la seva primera edificació fins esdevenir la construcció que coneixem a dia d'avui.

Discurs
expositiu
secundari

Can Maragall

6.1. Construcció del relat

Façana principal de can Maragall. Autor: Josep M. Sagarra, ca. 1929. Font: ANC

Discurs
expositiu
secundari

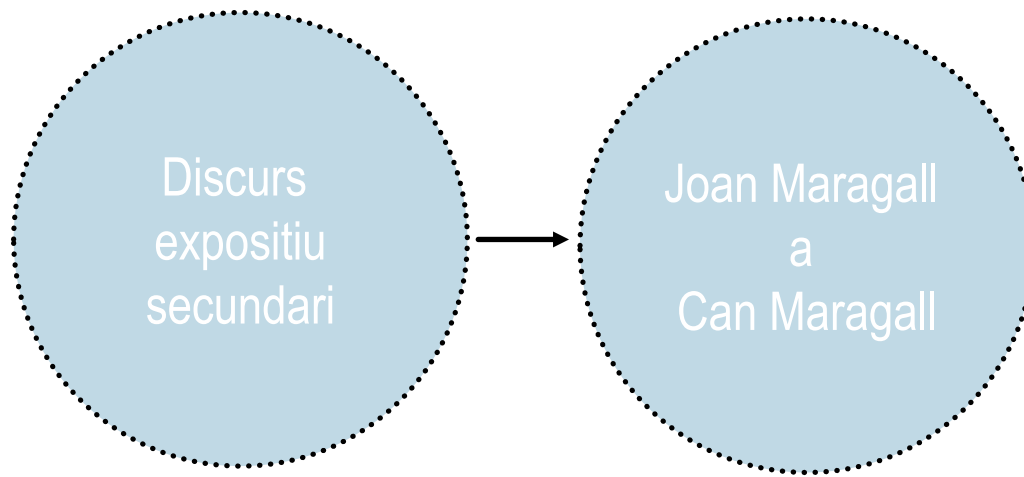

Can Maragall

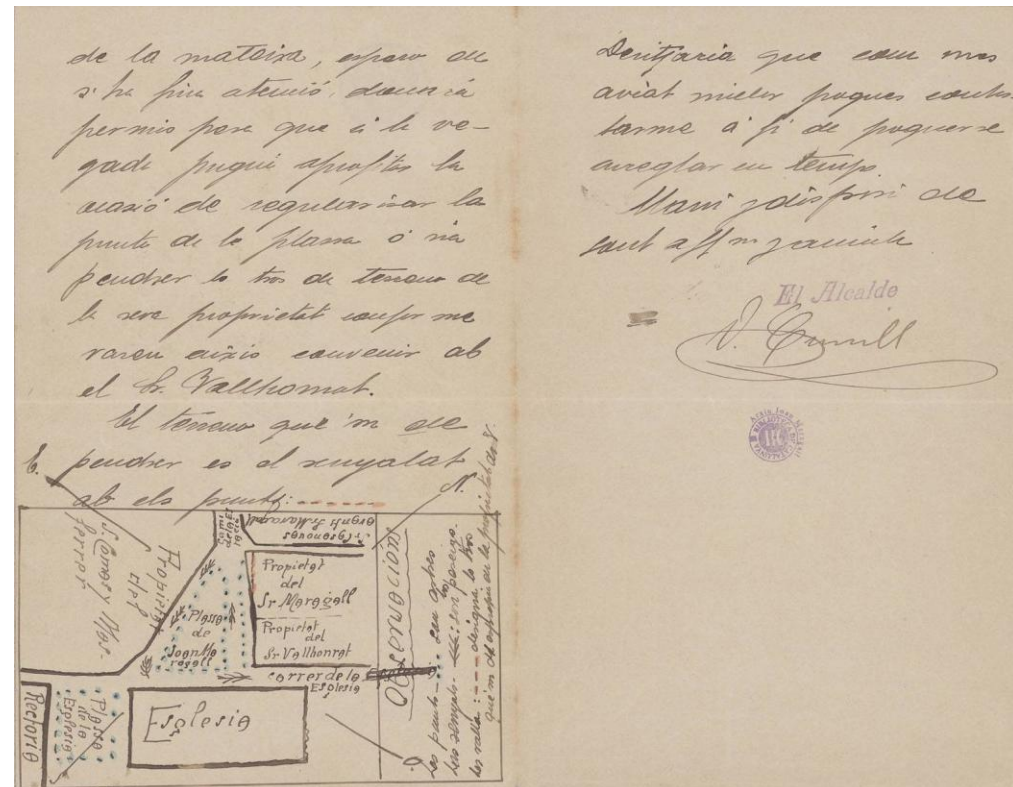
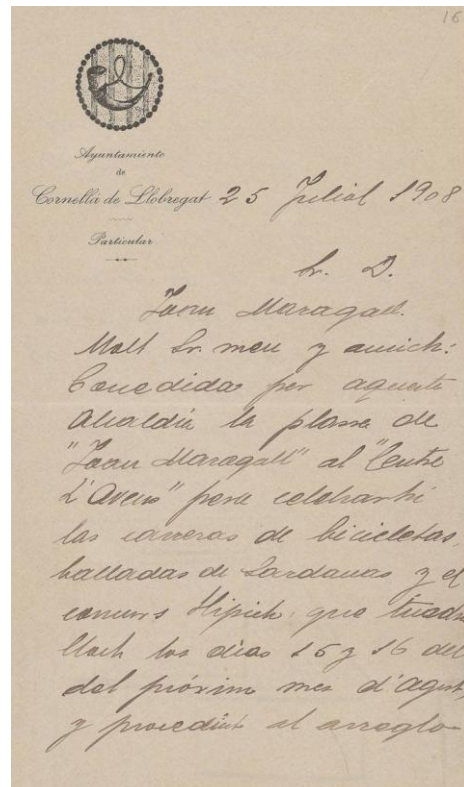
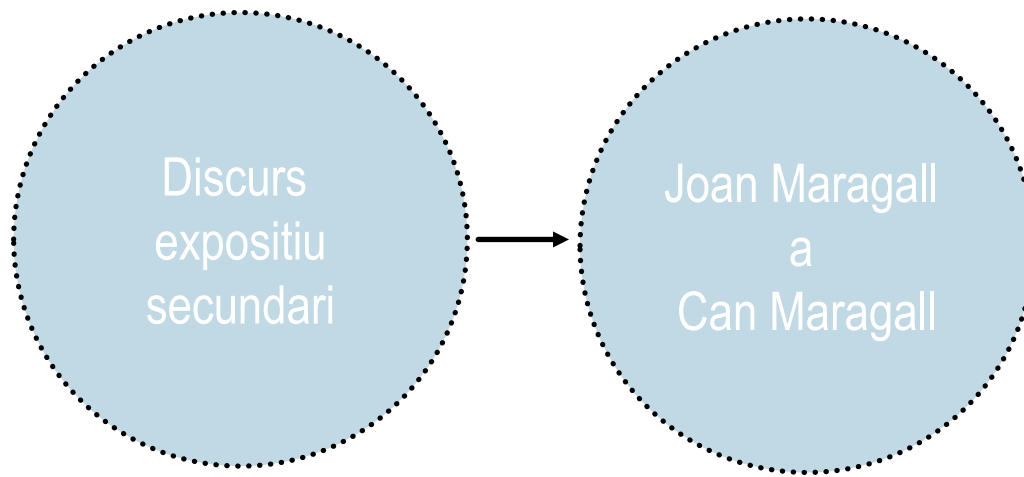

6.1. Construcció del relat

Façana principal de can Maragall. Autor: Josep M. Sagarra, ca. 1929. Font: ANC

Tot aprofitant que la masia va ser durant pràcticament un segle propietat de la família Maragall (1856-1959) i que el poeta Joan Maragall la freqüentà la, es vincularà l'equipament amb el món de la llengua i de la literatura catalanes i a *Espais Escrits. Xarxa del Patrimoni Literari Català* (vegis portal web a www.espaisescrits.cat).

6.1. Construcció del relat

Carta enviada per l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat a Joan Maragall, 1908.

Font: BNC

Es presenten a continuació la proposta inicial dels principals elements museogràfics que materialitzen de manera efectiva i atractiva el relat creat per a Can Maragall – Casal de la Memòria, una proposta que pretén facilitar la visualització i la materialització de tots els continguts descrits fins ara.

En el moment d'abordar aquest punt, hem tingut en compte que l'espai expositiu ha de ser dinàmic i ha de fomentar la interactivitat i la participació:

Dinàmic

Dinàmica vol dir que ha de preveure dispositius museogràfics que es vagin nodrint de nous continguts. Això permetrà una exposició viva.

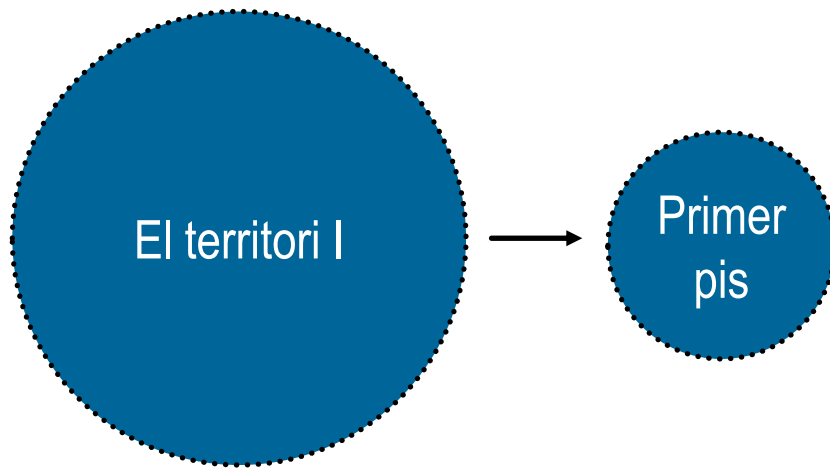
Interactivitat

S'ha de fugir d'un tipus d'exposició merament contemplativa, tot intentant, sempre que sigui possible, fomentar la interactivitat amb el visitant.

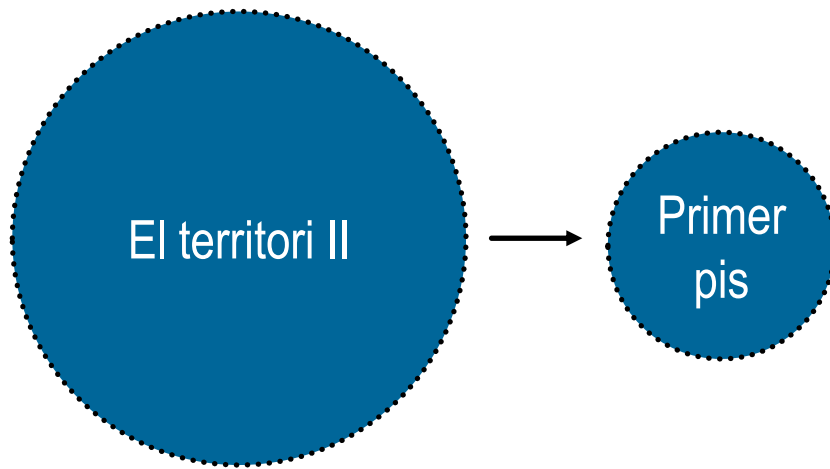
Participació

S'ha de preveure la participació dels visitants en la configuració dels continguts. Això permetrà una exposició en la qual el visitant serà creador de continguts.

L'espai expositiu estable desplegat al primer pis estarà organitzat en tres grans blocs museogràfics.

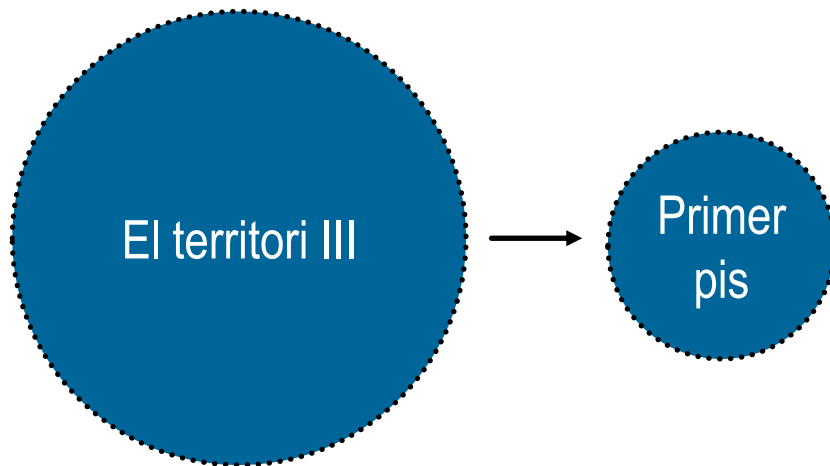
- 1 Espai introductori
- 2 Sala immersiva
- 3 Sala del patrimoni

1 Espai introductori

Tot i que l'element estrella del relat centrat en el territori és la sala immersiva, s'introduirà al visitant en aquells aspectes fonamentals que després veurà en aquell espai de forma condensada.

Aquest espai es desplegarà per mitjà d'un gran vinil de paret, amb text, imatges i infografies estàtiques.

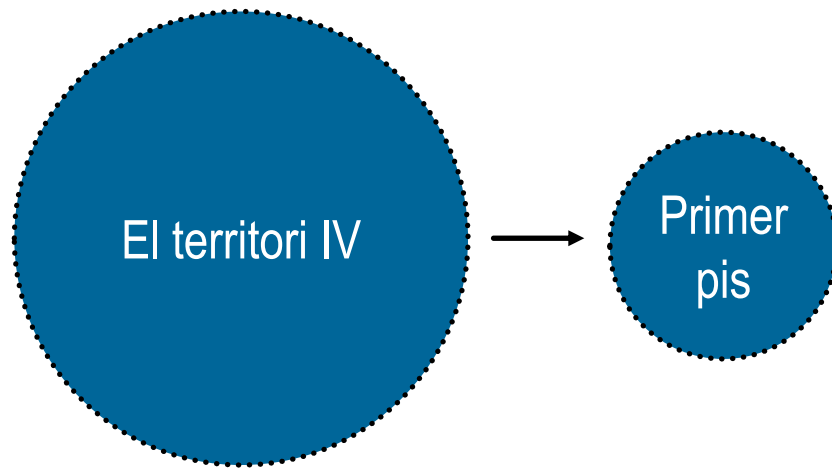
2

Sala immersiva

El relat centrat en el territori s'articularà a l'entorn d'una sala immersiva.

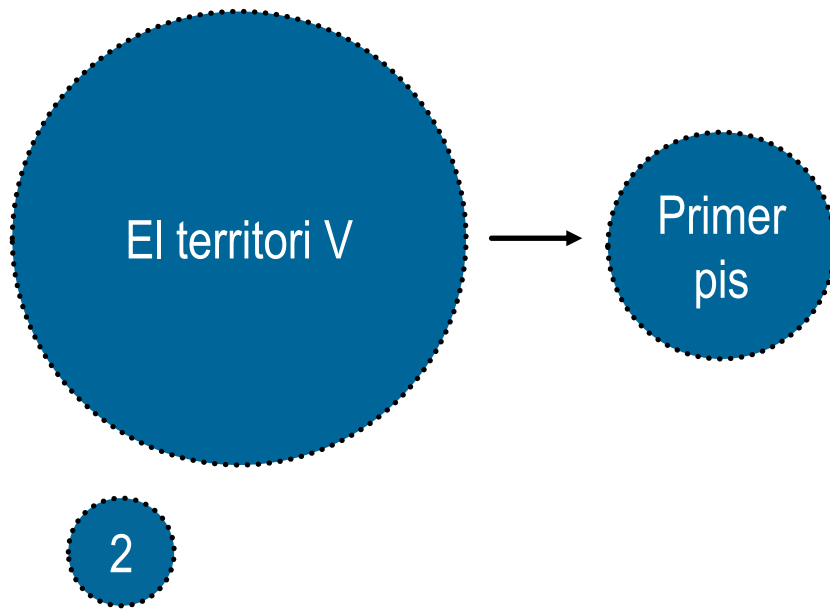
El visitant tindrà dues opcions:

1. Un relat que presenti l'ocupació del territori al llarg de la història, des dels orígens a l'actualitat. Aquest relat s'anirà projectat en bucle.
2. Per donar resposta a la interacció amb el visitant, s'oferirà una segona opció que li permeti seleccionar un menú construït sobre temes específics. Aquesta segona opció també permet que els continguts vagin creixent en el temps, tot oferint nous temes.

2 Sala immersiva

La sala immersiva girarà a l'entorn d'una projecció envolvent que permetrà reproduir l'orografia del territori de la ciutat i rodalies i veure'n l'evolució en diferents moments de la història, reforçat amb projeccions laterals.

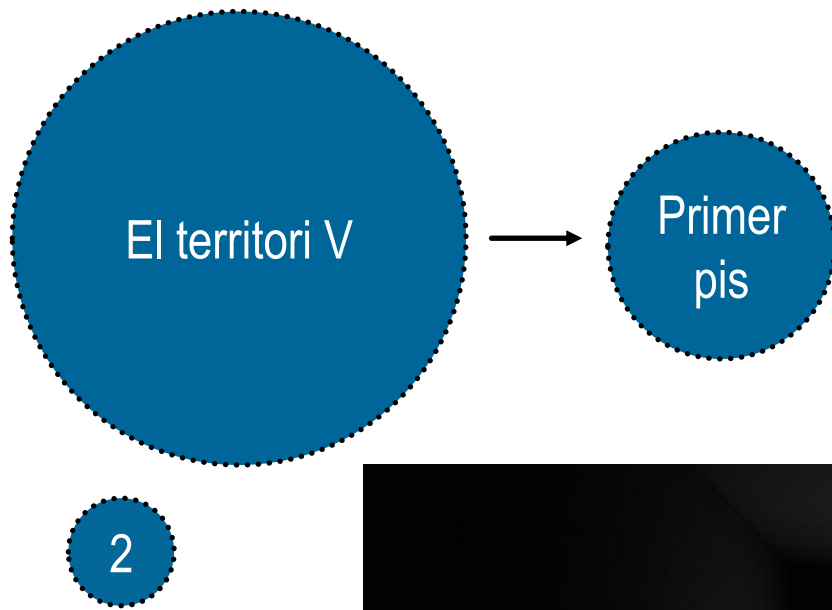

Imatge de referència d'audiovisual immersiu

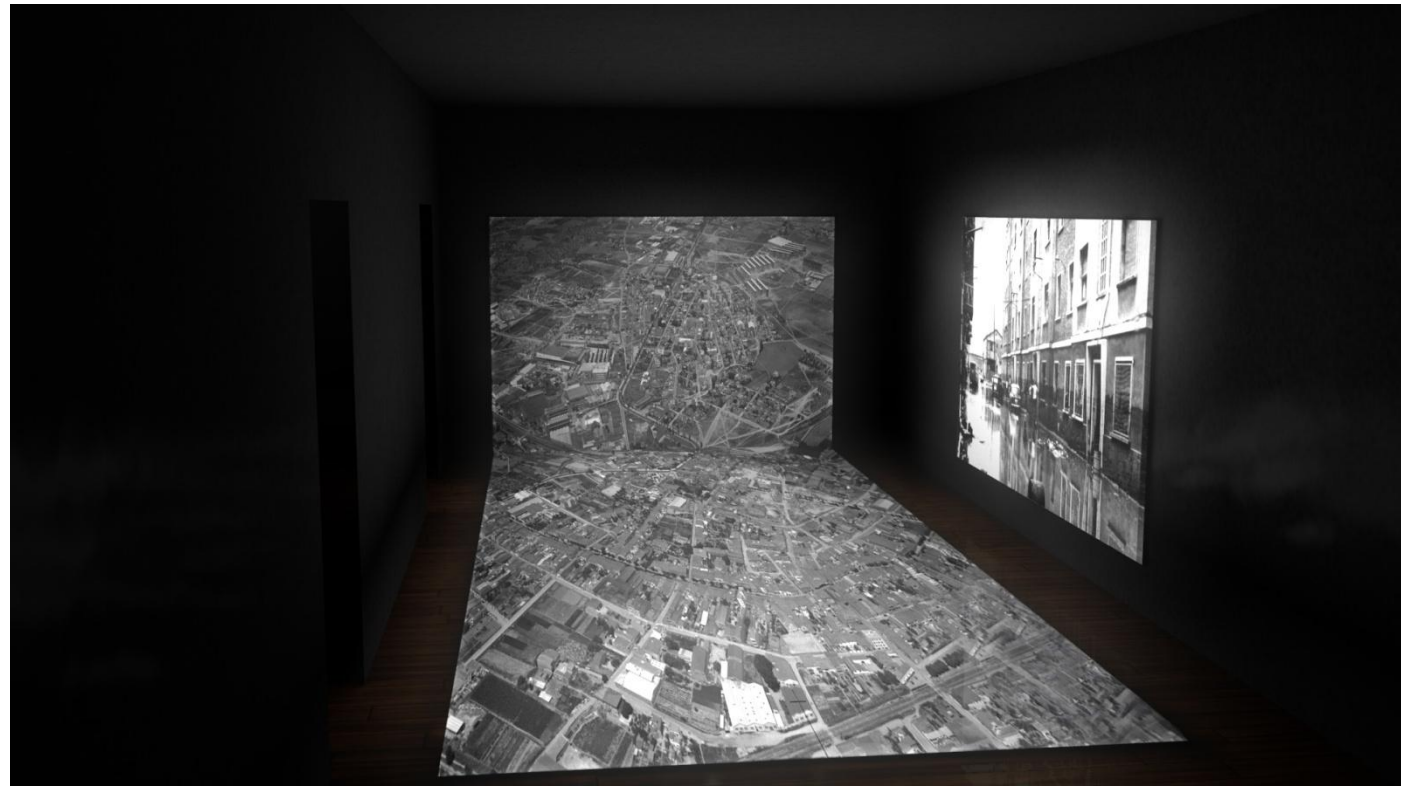

“El dret a la Memòria” . Memorial Democràtic, 2010 (Stoa)

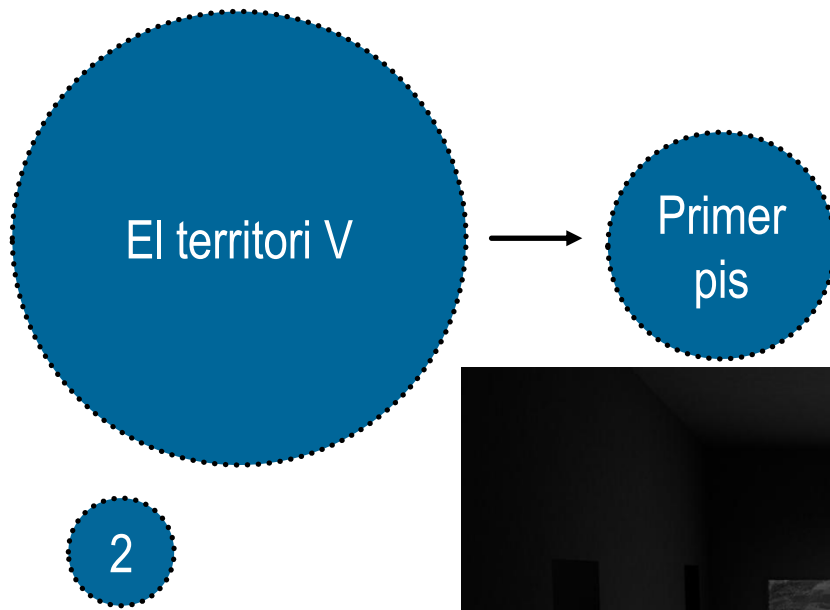
6.2. Prefiguració museogràfica del relat

Proposta

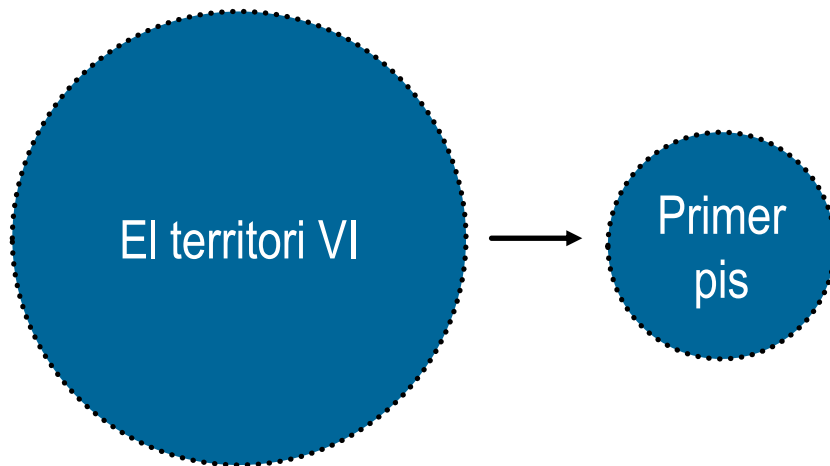
6.2. Prefiguració museogràfica del relat

Proposta

6.2. Prefiguració museogràfica del relat

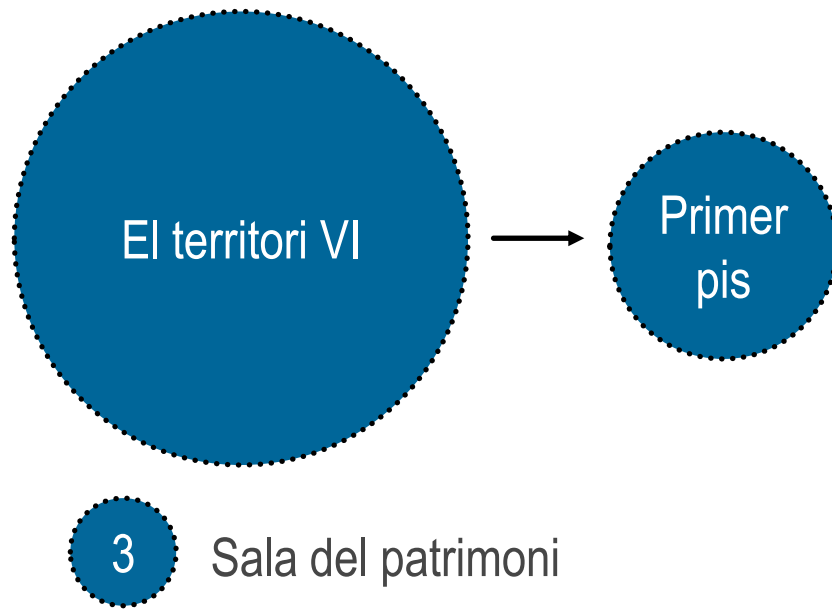

3

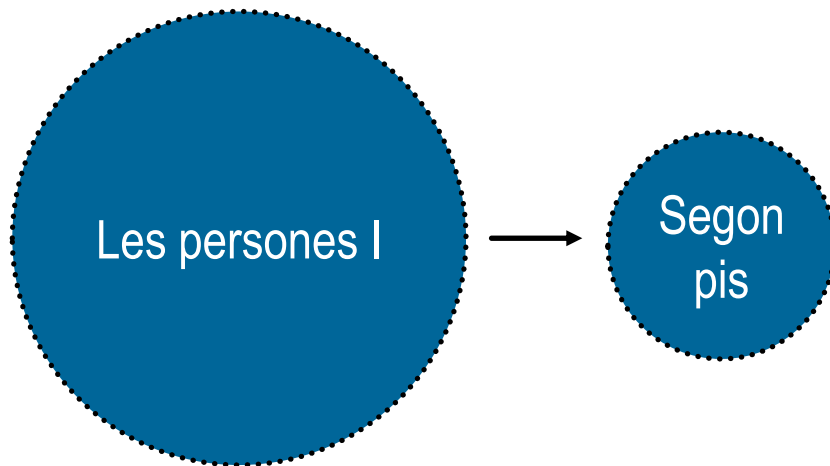
Sala del patrimoni

Presentació del patrimoni cultural de la ciutat per mitjà de recursos audiovisuals i interactius i mitjançant jocs didàctics.

Una projecció mostrarà imatges antigues del patrimoni, mentre que una taula multimèdia servirà per situar-los i presentar-los breument. Mentre la projecció facilita la participació dels visitants (podran aportar imatges que s'integraran en la projecció), la taula multimèdia facilita la seva interacció. Alhora, els usuaris disposaran de jocs didàctics per conèixer el patrimoni de la ciutat.

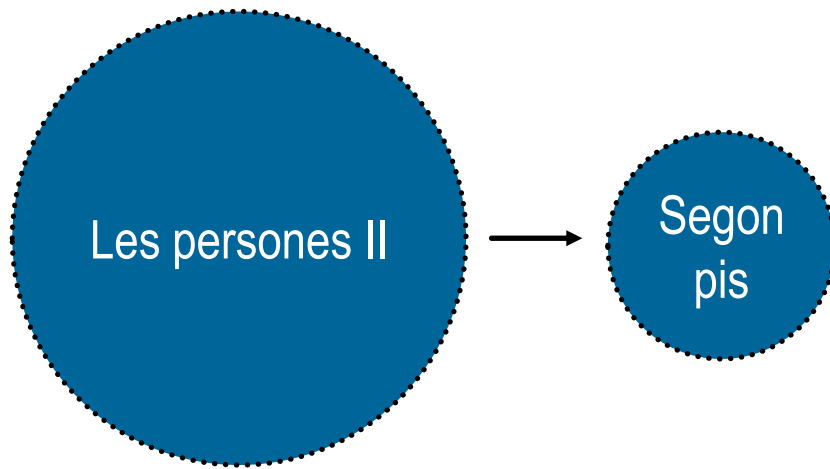

Imatges de referència: taules tàctics (Stoa)

L'espai expositiu estable desplegat al segon pis estaria organitzat en dos grans blocs temàtics (1. Qui són la gent de Cornellà? 2. Com s'organitzen socialment?). L'espai comptaria amb els següents recursos museogràfics:

- 1 Vinils de paret + suports gràfics + taules multimèdia
- 2 'Videomaton' + Mini-sala de projecció
- 3 Objectes referencials (originals o facsímils)

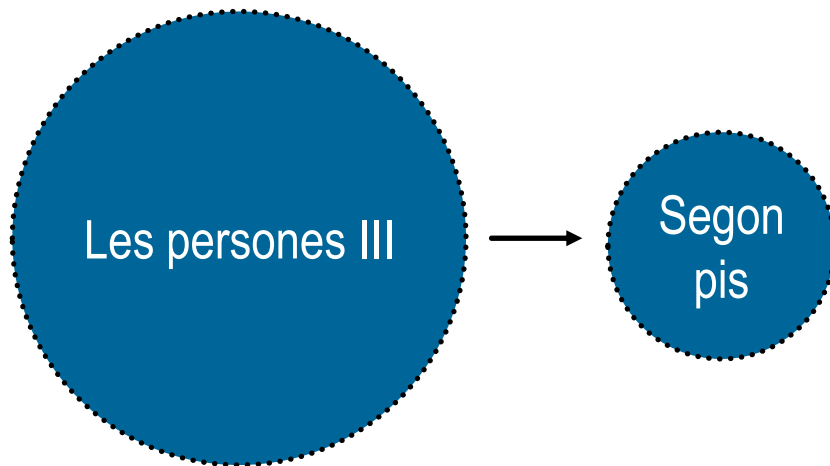

1

Vinils de paret + suports gràfics + taules multimèdia

Per introduir al visitant en els temes tractats en aquests àmbits, s'inclouran textos i imatges. Aquests textos tindran dos nivells de lectura: un primer nivell amb la informació essencial i un segon nivell amb major grau d'aprofundiment.

Més enllà d'aquests clàssics recursos museogràfics, tots dos espais inclourien una taula multimèdia. Aquesta taula serà el suport material d'una infografia interactiva sobre el creixement demogràfic i sobre els moviments socials i l'associacionisme a la ciutat. Amb la taula tàtil podem seleccionar els elements que ens interessin i ampliar-ne la informació a través de textos sobre la pantalla, imatges, animacions, gràfics, etc.

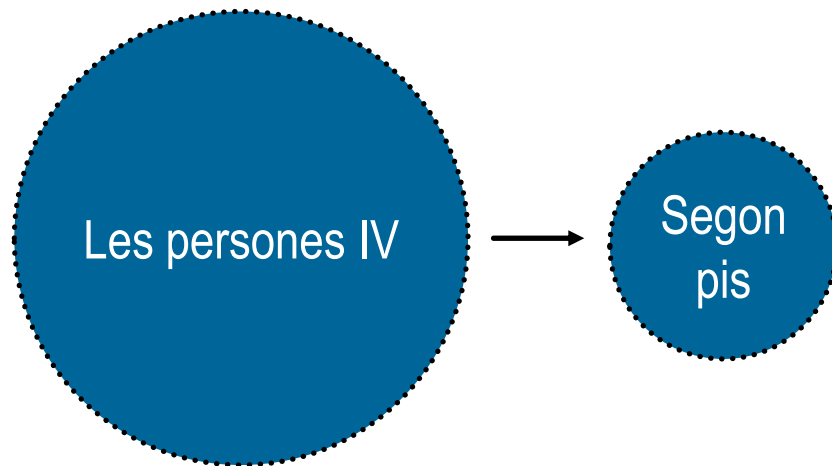

2 'Videomaton' + Mini-sala de projecció

Els dos grans espais giraran al voltant de dos grans mòduls museogràfics, l'objectiu dels quals es fomentar la participació dels visitants.

Aquests mòduls permetran que el visitant que ho desitgi enregistri la seva experiència personal i que aquests testimonis siguin projectats.

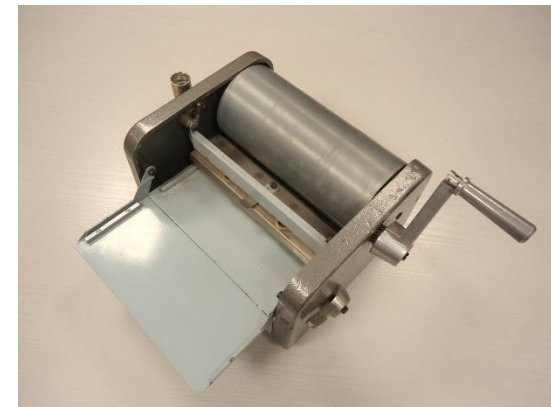
D'aquesta manera es dóna resposta a la necessitat de dissenyar una exposició realment participativa, en la qual el visitant també pugui ser creador de continguts.

3 Objectes referencials (originals o facsímils)

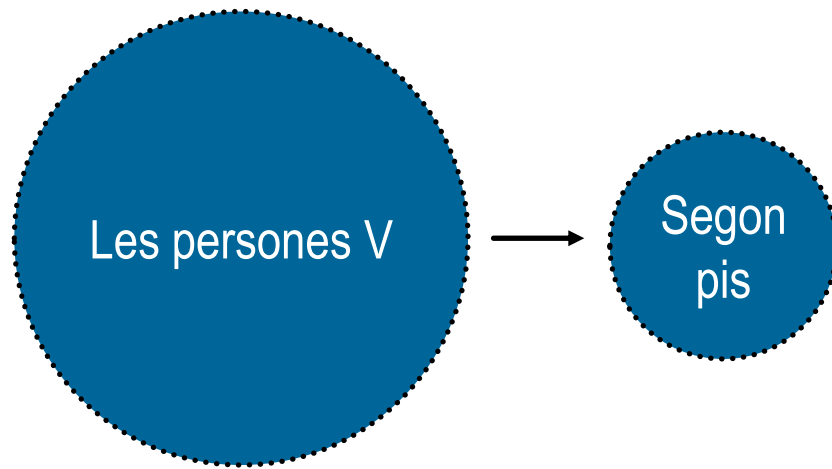
Contemplem la presència d'alguns objectes reals (o rèpliques) de caràcter simbòlic: elements significatius que per la seva potència conceptual siguin capaços d'introduir per si sols en el relat que es presenta.

Per exemple, un farcell o una maleta de cartró de les utilitzades pels immigrants dels anys 50-60, un megàfon de mà dels fets servir durant les mobilitzacions, un aparell de ràdio, o una màquina ciclostil de les utilitzades per reproduir fulls volants reivindicatius durant la dictadura.

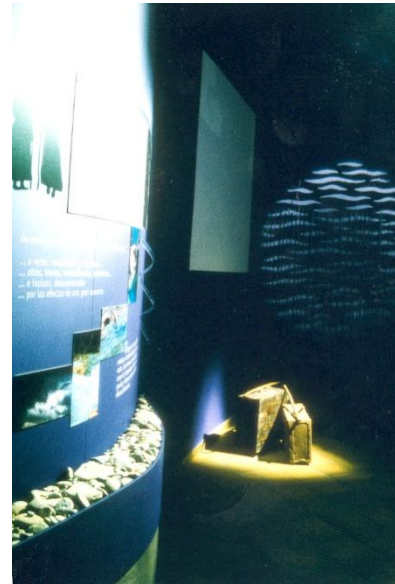
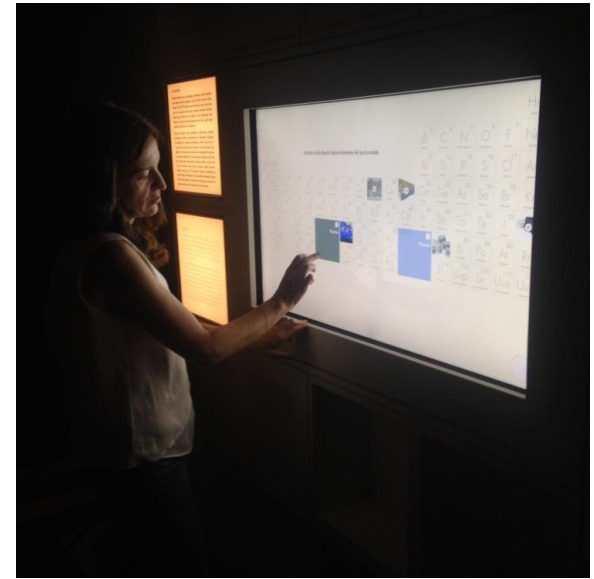

Imatges: Museu d'Història de Catalunya

6.2. Prefiguració museogràfica del relat

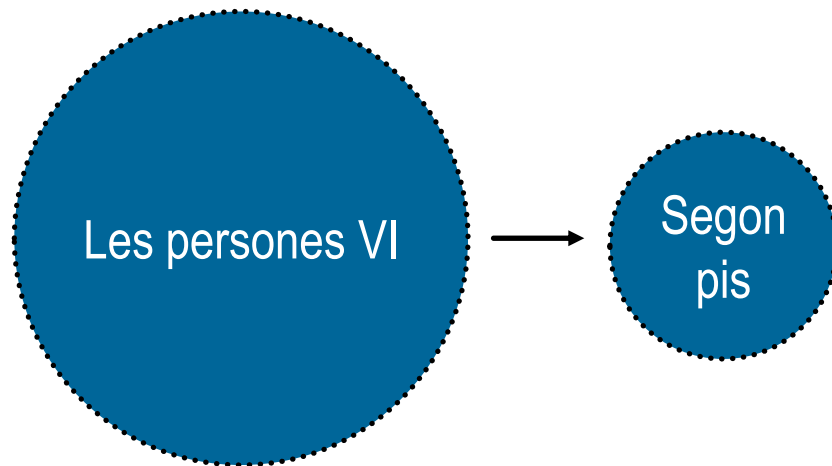

A les taules multimèdia amb imatges retrospectives de Cornellà es demanarà la col·laboració dels usuaris per tal d'anar actualitzant les imatges i enriquir la base de dades documental

6.2. Prefiguració museogràfica del relat

Imatges de referència: combinació de suports gràfics i digitals (Stoa)

La presència del “*videomaton*” servirà com a recurs per tal que els visitants puguin enregistrar els seus records i vivències, o sobre temes específics que s’estiguin proposant en aquell moment (activitats o centres d’interès) i així alimentar la base de dades de records i memòries de Cornellà, consultable a la mediateca i al portal web del Casal de la Memòria.

Colline Guinchard, Vidéomaton

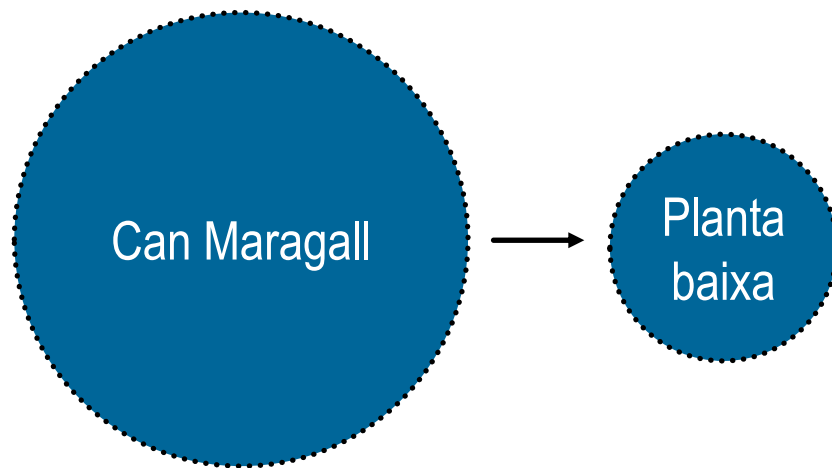
6.2. Prefiguració museogràfica del relat

Les persones VII

Segon
pis

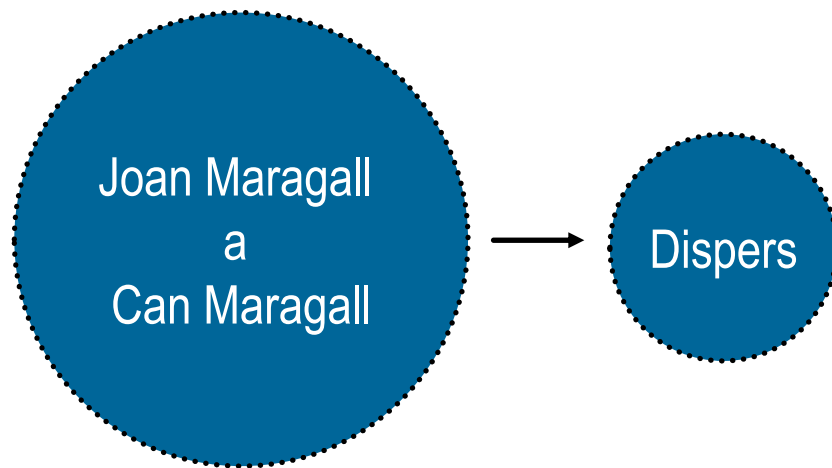
Idea referencial per a recurs expositiu (Stoa) per a la part dedicada a la immigració dels anys 60: imatges individuals i concretes de persones (els protagonistes), damunt d'un mòdul expositiu on es combinen peanyes amb objectes simbòlics i pantalles simulant antigues televisions dels 60 i 70 amb projeccions de l'època.

Situat en l'espai de recepció dels visitants, un mòdul expositiu ha d'explicar al visitant que el centre ocupa un edifici històric i ha d'explicar-li les seves singularitats.

Mitjançant vinilat o altre suport gràfic, es presentarà la informació conformada per la suma de text, imatges i una infografia estàtica que resumeixi visualment la història de la masia. Es senyalitzaran elements rellevants de la masia.

La presència de Joan Maragall i de la seva obra dispersa per tota la masia. Es pretén que la figura de l'escriptor estigui ben present per tota la masia.

Més que explicar la seva relació amb la masia i Cornellà, s'inclouran petits elements museogràfics dispersos per l'exterior i interior de la masia (des d'una escultura del poeta al jardí a fragments de la seva obra impresos sobre les parets) que permetran copsar la seva presència d'una forma més poètica.

A handwritten signature of Joan Maragall in cursive script.

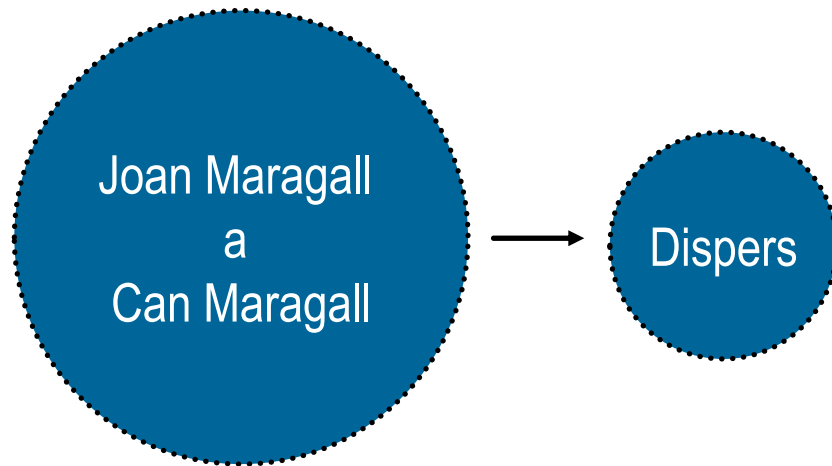
Joan Maragall
a
Can Maragall

Dispers

Imatge referencial per a la ubicació d'una estàtua de bronze del poeta Joan Maragall al jardí de la masia.

Imatge referencial d'un vinil de paret amb un poema de Maragall.

CRITERIS PER LA GESTIÓ

El plantejament en relació al sistema organitzatiu i de gestió per a CAN MARAGALL – CASAL DE LA MEMÒRIA DE CORNELLÀ caldrà tenir en compte els següents pressupòsits:

- L'Ajuntament haurà de tenir un paper decisiu en l'impuls i la gestió del projecte. Es tracta d'un projecte de titularitat municipal i del consistori dependrà l'aportació dels recursos econòmics per al sosteniment del Casal de la Memòria de Cornellà. Cal tenir en compte que es tracta d'un projecte estratègic, amb implicacions en l'àmbit de cultura, l'educació, la cohesió social i la promoció local en general.
- Es tracta d'un equipament que no pot es pot entendre de forma aïllada, sinó que passarà a constituir una peça clau dins l'engranatge del sistema del patrimoni cultural local. Per tant, s'ha de gestionar en el marc de la política local de gestió i difusió del patrimoni cultural, que porta a terme el Departament de Patrimoni Cultural i Biblioteques, i ha de contribuir a reforçar la marca "Cornellà Patrimoni"
- El Casal de la Memòria no té sentit sense la implicació i la col·laboració de diferents entitats i dels agents ciutadans que són els destinataris del projecte. Es requereix, per tant, que les entitats culturals, memorialístiques, veïnals i de lleure; la comunitat educativa; i els col·lectius de nouvinguts, tinguin les portes sempre ben obertes de Can Maragall, se sentin seu el Casal de la Memòria de Cornellà i tinguin tota mena de facilitats per a programar-hi activitats, tallers i debats ciutadans.

7.1. Model de gestió

CRITERIS PER LA GESTIÓ

En base als criteris indicats, cal conjuminar la gestió municipal amb la participació ciutadana. Es tractaria per tant de definir un model de gestió caracteritzat per:

- La *gestió pública directa* municipal de l'equipament, en el marc del departament de Patrimoni Cultural i Biblioteques, tal com es porta a terme amb la resta dels equipaments i espais patrimonials de la ciutat.
- La creació d'una *comissió ciutadana*, concebuda com un espai estable que permeti disposar d'un marc de col·laboració que doni suport a la gestió de Can Maragall – Casal de la Memòria. Tindria la funció principal de valorar els aspectes relatius al funcionament quotidià i la programació de les activitats del centre. Serien bo que hi participessin per exemple representants de L'Avenç, Fundació Utopia, Citilab, Associació per a la Memòria Històrica i Democràtica, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, FAVCO, Centre de Recursos Pedagògics..., i que fos oberta a la participació de responsables tècnics municipals d'àmbits sectorials que tinguin a veure amb la transversalitat del projecte.

ELS RECURSOS HUMANS

Cal distingir per una banda els recursos humans assignats a Can Maragall, o sigui la plantilla necessària per tal d'assegurar el funcionament i l'activitat bàsica del Casal de la Memòria i, per l'altra, totes aquelles activitats i accions puntuals que requeriran d'uns monitors, formadors, animadors o altres perfils específics per portar-les a terme. Finalment cal considerar les persones i entitats que faran un ús quotidianament del centre com a espai d'activitat ciutadana, però en aquest darrer cas els hem de contemplar com a usuaris de l'equipament.

En referència a una possible proposta de plantilla de personal estable, s'estableix a continuació els mínims per cobrir les necessitats bàsiques de funcionament i les activitats generals del Casal de la Memòria

1 COORDINADOR/A – RESPONSABLE DE L'EQUIPAMENT (COORDINACIÓ GENERAL)

1 TÈCNIC/A EN GESTIÓ DE PROJECTES DIGITALS (RESPONSABLE DE LA BASE DE DADES, PORTAL WEB, MEDIATECA I XARXES SOCIALS)

1 TÈCNIC/A ESPECIALISTA EN DIFUSIÓ CULTURAL, EDUCACIÓ I INTEGRACIÓ SOCIAL

2 INFORMADORS/ES (ACOLLIDA, INFORMACIÓ, VIGILÀNCIA I ATENCIÓ AL PÚBLIC)

1 ADMINISTRATIU/VA

7.2. Els recursos humans

ELS RECURSOS HUMANS

Coordinador/a – Responsable

La figura del/la coordinador/a hauria de ser una persona molt polivalent amb capacitats professionals molt àmplies, amb un perfil professional de titulat superior, coneixedor de la història de Cornellà, amb formació en gestió cultural i amb coneixements i experiència en el camp del patrimoni o la memòria històrica. Haurà d'assumir la responsabilitat de dirigir el Casal i d'aplicar els programes d'actuació aprovats. També hauria de dur a terme les tasques relatives a la relació amb els públics i la comunitat, elaborant i implementant els programes de comunicació, promoció i dinamització cultural. Les seves funcions es concretarien d'aquesta manera:

ELS RECURSOS HUMANS

Coordinador/a – Responsable

Funcions:

- Coordinació, programació i seguiment del funcionament del Casal de la Memòria de Cornellà.
- Disseny i planificació dels programes i activitats, sotmesos a l'aprovació del Departament de Patrimoni, i d'acord amb la Comissió Ciutadana de Can Maragall.
- Validació dels continguts dels programes i activitats generats pel propi centre.
- Relació amb les entitats i amb tots els agents implicats
- Control de la gestió econòmica de l'equipament.
- Supervisió del personal implicat en el centre.

ELS RECURSOS HUMANS

Coordinador/a – Responsable

Perfil adequat:

- Coneixements d'història de Cornellà i experiència en el camp de la gestió cultural i, en concret, del patrimoni cultural
- Habilitats de coordinació i planificació.
- Relacions i contactes externs.
- Autonomia i iniciativa de funcionament.
- Coneixement dels principis generals del màrqueting
- Capacitat per confeccionar una programació cultural
- Habilitats de treball personal i en grup.
- Facilitat de comunicació, cordialitat i tracte afable.
- Capacitat d'adaptació i flexibilitat

ELS RECURSOS HUMANS

Tècnic en gestió de projectes digitals

Funcions:

La gestió de la Mediateca i de l'àmbit virtual del projecte requerirà d'un perfil professional que combini les funcions de documentalista, amb la gestió i dinamització dels continguts digitals del Casal de la Memòria, i també les funcions afegides de *community manager*. Serà el responsable de la Mediateca del centre i del Portal WEB, amb les corresponents bases de dades, així com de les xarxes socials.

Perfil adequat:

- Conèixer els sistemes de catalogació i documentació d'imatges i fonts orals.
- Capacitat per utilitzar els sistemes automatitzats de documentació i gestió documental.
- Coneixements en gestió de continguts digitals i domini dels processos digitals (Gestió d'aplicatius, connexió de BBDD amb aplicatius...)
- Coneixements i experiència en Social Media i xarxes socials
- Habilitats de treball personal i en grup.

ELS RECURSOS HUMANS

Tècnic especialista en difusió cultural, educació i integració social

Per a les tasques relatives a la relació amb els públics i la comunitat cal comptar amb un professional que elabori i implementi els programes de comunicació, promoció i dinamització cultural i educativa. Les seves funcions es concretarien d'aquesta manera:

- Organització i gestió dels serveis d'atenció al públic.
- Coordinació de les exposicions temporals.
- Promoció de tallers i activitats educatives
- Disseny i gestió de les campanyes de comunicació.
- Promoure la relació del Casal de la Memòria de Cornellà amb l'entramat associatiu local i amb la comunitat educativa.
- Fomentar la implicació dels diferents segments de públic destinataris dels programes del centre.
- Potenciar el voluntariat cultural i la participació social.

ELS RECURSOS HUMANS

Tècnic especialista en difusió cultural, educació i integració social

Perfil de capacitació:

- Coneixement dels principis generals del màrqueting (estratègies, campanyes, hàbits i segmentació del públic).
- Coneixement dels diferents instruments i tècniques de la difusió cultural.
- Capacitat per confeccionar i gestionar una programació educativa.
- Coneixements en animació sociocultural i participació comunitària
- Habilitats de treball personal i en grup.
- Facilitat de comunicació, cordialitat i tracte afable

ELS RECURSOS HUMANS

Informadors/es (2)

Caldrà almenys dues persones encarregades de portar a terme les tasques d'atenció, informació i control del públic. Aquesta persona hauria de respondre a les característiques de la figura professional d'informador turístic o similar. Es precisa d'una persona caracteritzada per la seva polivalència i per la diversitat de tasques i funcions a desenvolupar, relatives a l'acolliment, informació i atenció dels visitants i usuaris. Per tal d'optimitzar els recursos humans, aquestes persones haurien d'assumir també tasques administratives i de suport al coordinador de l'equipament

Les seves funcions serien les següents:

- Acollida, informació i control de públic i usuaris.
- Funcions bàsiques de manteniment i manipulació elemental d'aparells i instal·lacions.
- Suport a la gestió administrativa
- Preparació dels espais polivalents per a les activitats de l'equipament.

ELS RECURSOS HUMANS

Informadors/es (2)

El perfil de capacitació

- Coneixements sobre el patrimoni cultural i la història de Cornellà
- Cordialitat i tracte afable, facilitat de comunicació. Cal valorar el coneixement d'alguna llengua estrangera (anglès preferiblement).
- Ordre i puntualitat
- Coneixements bàsics en el camp de la manipulació d'aparells i equips audiovisuals.
- Coneixements d'ofimàtica

ELS RECURSOS HUMANS

Administratiu/va

Per a la gestió administrativa del centre es requereix la contractació d'una persona adjunta a la coordinació, encarregada del treball administratiu. El seu perfil professional haurà de ser el d'una figura d'administratiu amb experiència en secretariat.

Les funcions a realitzar serien:

- Suport a la persona responsable del centre.
- Treballs administratius ordinaris, correspondència i secretaria.
- Suport a la gestió econòmica i comptabilitat.
- Gestió de compres i relació amb els proveïdors.

Perfil de Capacitació:

- Experiència en el camp de la secretaria i el treball administratiu.
- Capacitat de treball en equip i coneixement de programes informàtics lligats a la gestió i a l'ofimàtica
- Autonomia i iniciativa de funcionament.

ELS RECURSOS HUMANS

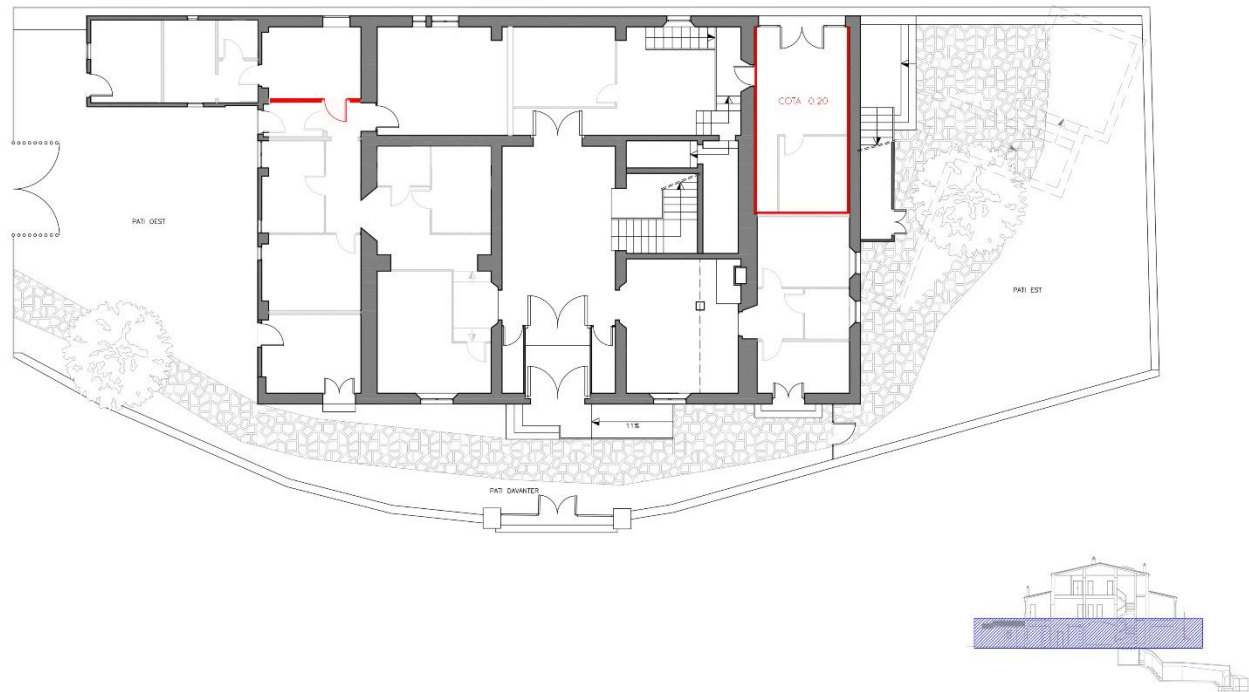
Serveis a externalitzar

- Mediadors, educadors o altres perfils específics per dur a terme els tallers educatius i altres activitats formatives i d'animació cultural i educativa.
- Manteniment del jardí
- Servei de neteja.

PLANIMETRIES

Plànol PB + Parcel·lari e. 1/150

Proposta d'alliberament dels espais

8.1. Planimetria

Plànol PB + Parcel·lari e. 1/150

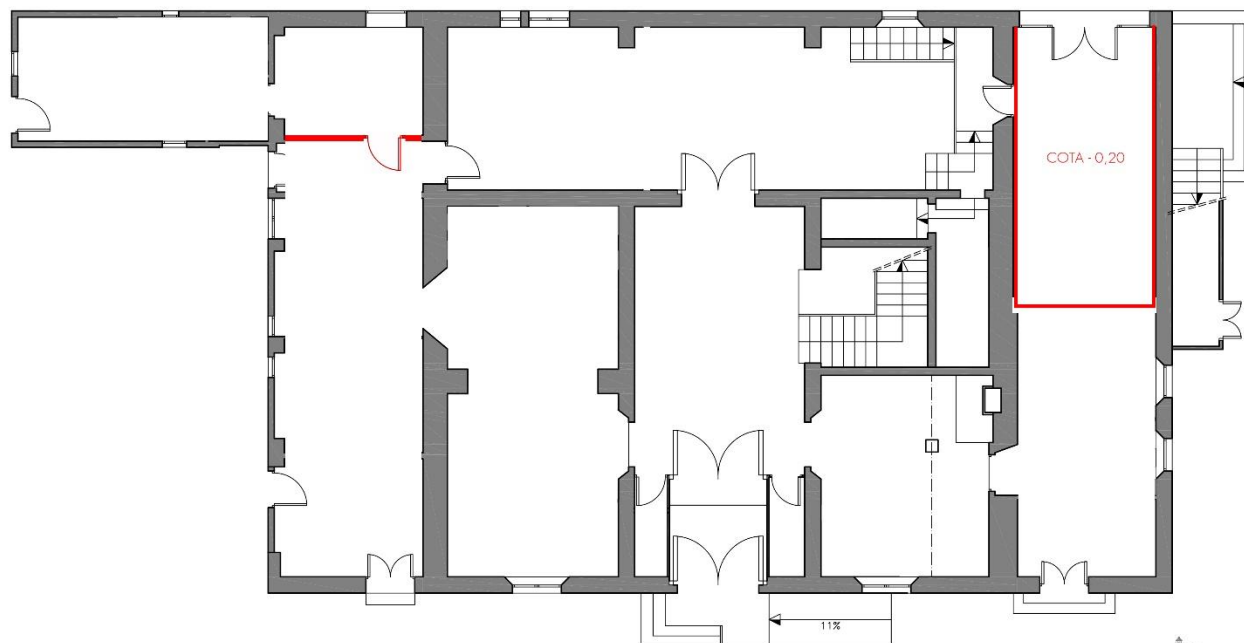
Planta amb zonificació i proposta de rehabilitació

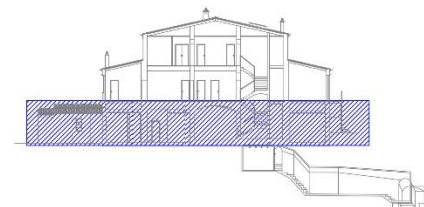
8.1. Planimetria

Plànol Planta Baixa e.1/100

Planta amb proposta de rehabilitació

— Proposta de tancament i anivellament

8.1. Planimetria

Plànol Planta Baixa e.1/100

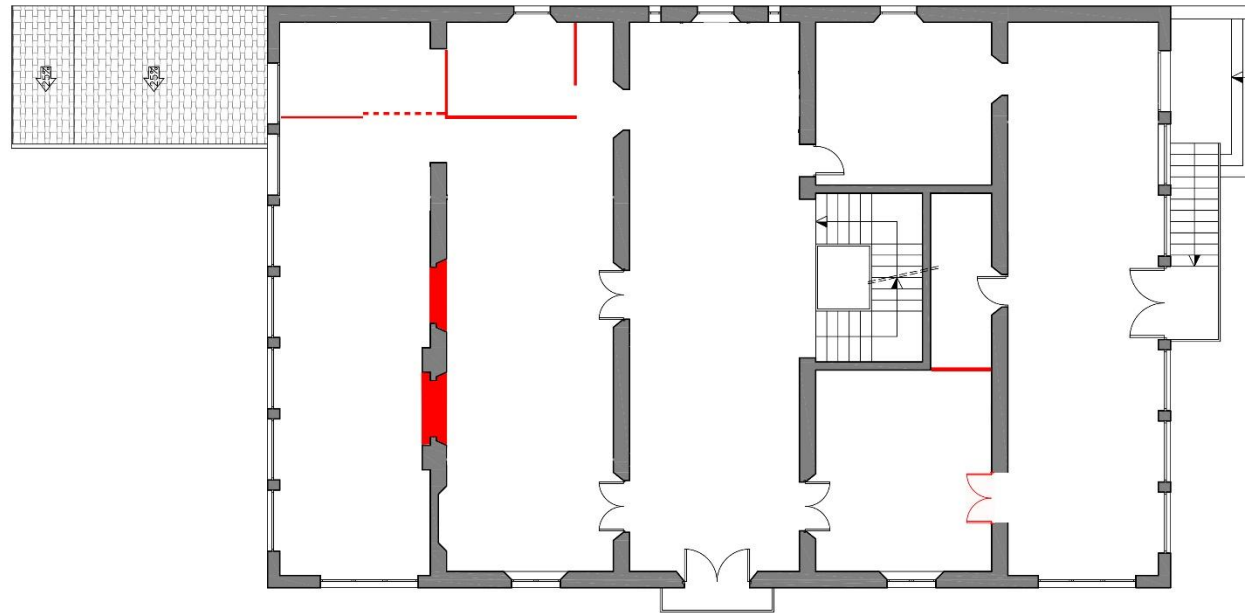
Planta amb zonificació i proposta de rehabilitació

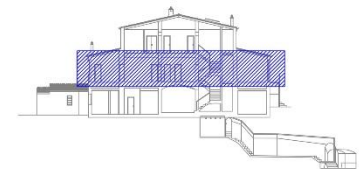
8.1. Planimetria

Plànol Planta primera e. 1/100

Planta amb proposta de rehabilitació

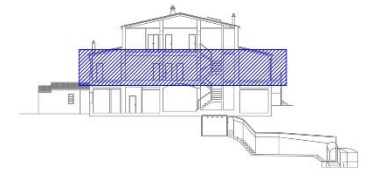
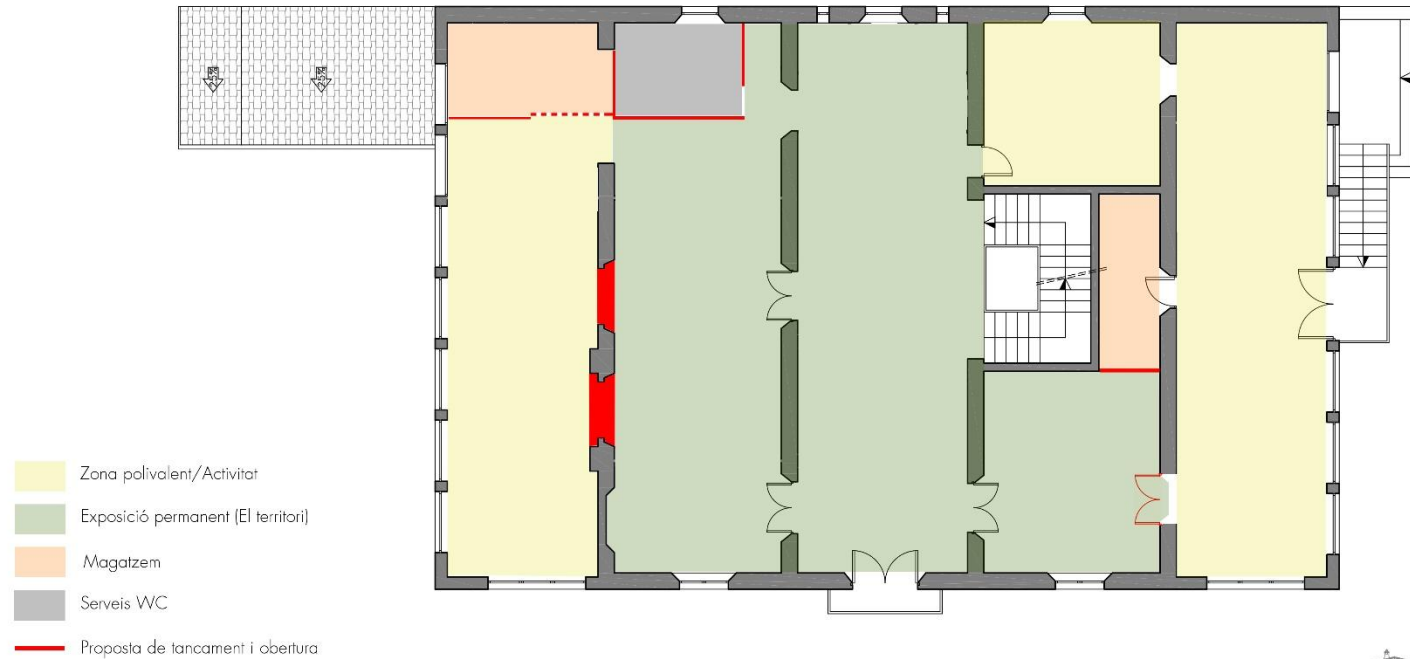
— Proposta de tancament i obertura

8.1. Planimetria

Plànol Planta primera e. 1/100

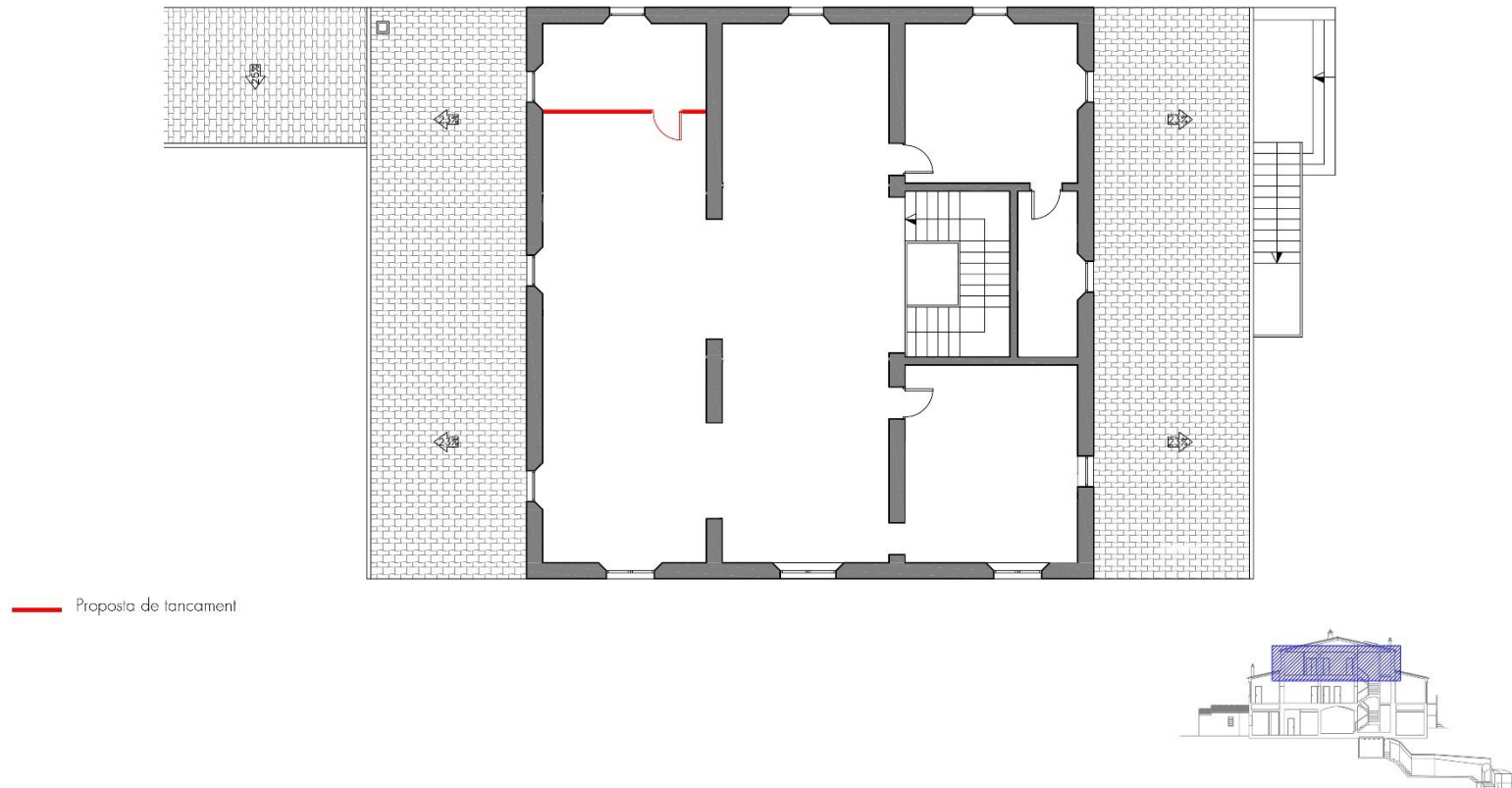
Planta amb zonificació i proposta de rehabilitació

8.1. Planimetria

Plànol Planta segona e. 1/100

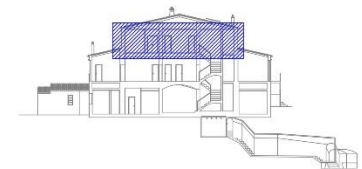
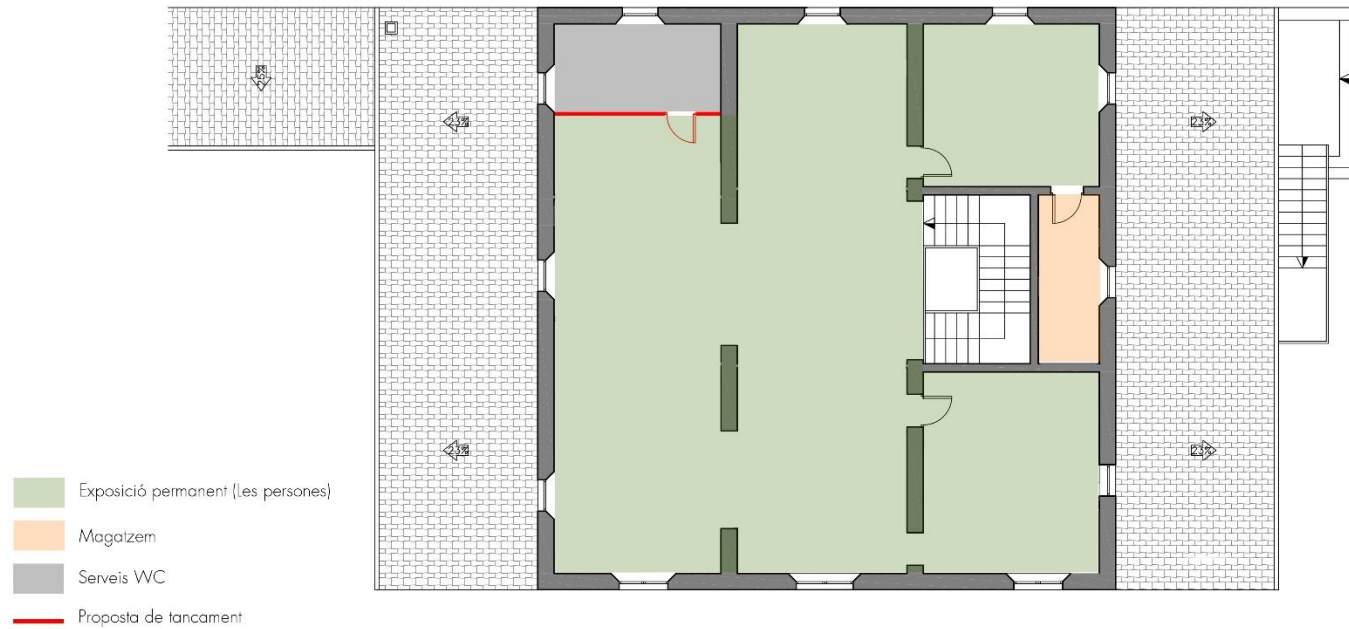
Planta amb proposta de rehabilitació

8.1. Planimetria

Plànol Planta segona e. 1/100

Planta amb zonificació i proposta de rehabilitació

8.1. Planimetria